Soproni Egyetem Központi Könyvtár 134/D SOPRON

Kapocs

XLVIII. évfolyam, 67. szám Vancouver, BC, 2018 október 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA

KITÜNTETÉSEK.....2

MEGTISZTELTETÉSEK.....3

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK.....5

MEGEMLÉKEZÉSEK.....5

VISSZATEKINTÉSEK

1956.....8

SORSOK

ÉLETUTAK / ÉLETPÁLYÁK.....12

IROGATÁSOK

MAGUNKRÓL.....29

KÖZÖS ÜGYEINK

TALÁLKOZÓK.....33

HÍREK / KÖZLEMÉNYEK.....37

Photo: Anita Porkoláb

A Sopron Alumni ajándéka Szász István és Julika emlékére a 35. piknik alkalmából

KITÜNTETÉSEK

Grátzer Miklós a magyar Országos Erdészeti Egyesület Örökös Tagja

Az Országos Erdészeti Egyesület, 2018 június 22-én, Gyulán tartott vándorgyűlése keretében Grátzer Miklós Sopron Alumni társukat **'Örökös Tagsági Díszoklevél'**-lel tüntette ki.
"Az Örökös Tagsági Díszoklevelet a kitüntetett – sajnálatos balesete miatt – nem vehette át személyesen az ünnepi közgyűlésen, így ennek átadásáról az Egyesület később gondoskodott. A megtisztelő kitüntetést a következő szavakkal köszönte meg az Egyesületnek és a tagságnak:
Örömmel köszönöm ezt a kitüntetést nem csak magam nevében. A történelem viharai: Trianon, Világháború és 1956 sok magyar erdész életét így szabta, hogy idegen erdőt ápoltak, de magyar kézzel, magyar szívvel és magyar tudással. A selmeci szellem adta az erőt és az összekötő szálakat otthonhoz és egymáshoz. Úgy érzem, hogy ez a kitüntetés Egyesületünk mottójának és a selmeci szellemnek a szimbóluma és mély hálával és köszönettel tartozom mindnyájatoknak.
A Tiszteletbeli Tagsági Díszoklevél az Egyesület legmagasabb rangú kitüntetése, amelyet az Egyesületnek az a rendes tagja kaphatja, akit érdemei alapján a küldöttközgyűlés tiszteletbeli taggá választ.
A három emlékérem kitüntetést a Díjbizottság egyenértékűnek tekinti és ekként kezeli, még ha a díjak feltételei különböznek is. (Elvben lehetőség van a kitüntetés visszavoná-sára, ha viselője méltatlanná vált rá, de ilyen esetről nincs tudomásunk).
A kitüntetési javaslatok elbírálásakor a jelölt személye mellett a leghangsúlyosabb a beküldött javaslat megalapozottsága, kidolgozottsága. Az egyesületi kitüntetések jel-lemzője, hogy a javaslattevők széles szakmai kőrből merítenek, olyan közösségekéből, ahol ismerik az egyén valós teljesítményét és értékeit. Nagyon fontos, hogy helyben felfigyeljenek az átlagon felüli teljesítményre, az önzetlen és értékteremtő életre, a pél-damutató és mintát adó emberre. Találják meg azokat az érdemeket, amelyek méltóvá teszik társukat már az önmagában is megtisztelö jelölésre. Így érhető el, hogy a méltók közül valóban a legméltóbbak nyerjék el az elismeréseket, hiszen a kitüntetés mindenki életében egyedi, kivételes jellegű.
Áttekintve a kitüntetettek listáját megállapíthatjuk. hogy az állami és magán-erdőgazdálkodás, a tcrmészctvédelem, az erdészeti szakigazgatás, oktatás és kutatás területén dolgozók mellett sok 'külsős' segítőnk is akad. Köszönettel tartozunk nekik is, hogy magukra vállalták egyesületi céljaink megvalósítását!
(Az alapításuk és 2016 nyara között átadott, a magyar OEE kitüntetéseinek száma a következőképpen alakult: **Örökös/Tisztelelbeli Tagsági Díszoklevél - 27 fő** - közülük 4 külföldi; -Bedő Albert-Emlékérem - 186 fő; -Kaán Károly-Emlékérem - 97 fő; -Decrett József-Emlékérem - 29 fő. Az összes 312 Emlékérem nyertes között 228 mérnök, 84 technikus/erdész található. Elismerő Oklevél - 397 fő)". *(Kivonat az Erdészeti Lapok-ból)*

Orlóci László Sopron kitüntettetje

Orlóci László, Sopron Alumni társunkat, az 1956-os forradalom 60 évfordulóján rendezett ünnepség keretében
'1956-os emlékérem, valamint az azzal járó elismerő oklevél' kitüntetést kapta.
A kitüntetést, Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzta nevében Fodor Tamás polgármester jelentette be, a következő szavakkal:
„Ezzel is szeretném köszönetemet és hálámat kifejezni a forradalom időszakában kifejtett bátor magatartása előtt, amely követendő az utókor számára. Példaértékű tevékenységével mindent megtett azért, hogy Sopronban vérontás nélkül érjen véget a forradalom és szabadságharc. Múlhatatlan érdeme, hogy városunkban és környékén vér nélkól zajlottak a forradalmi események".
Egészségi állapota nem tette lehetővé a kitüntetett jelenlétét az ünnepségen.
(A Szerk.)

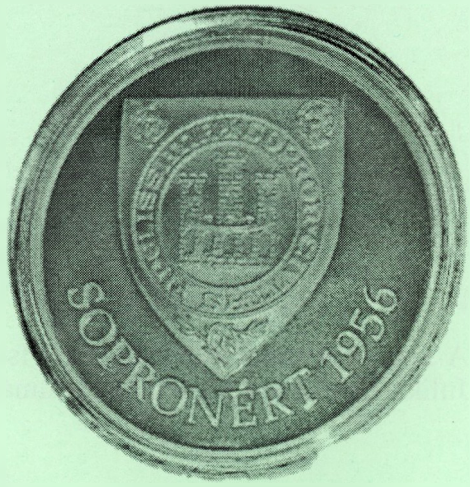

MEGTISZTELTETÉSEK

2018-as Gyémántdiplomásaink

"A Soproni Egyetem szenátusa és az Erdőmérnöki Kar Tanácsa 2018. szeptember 11-én, nyilvános tanévnyitó ülésén tiszteletdiplomákat adományozott.

Gyémántoklevélben részesültek a hatvan éve az Erdőmérnöki Főiskolán és a University of British Columbián diplomát szerzett aranyokleveles erdőmérnökök: Horváth Sándorné született **Balogh Izabella**, **Baraksó János**, Brunner János, **Dobozy Tamás**, **Fazokas Ferenc**, **Horváth Czilinger Emil**, Dr. Illyés Benjamin, Ivanics József, **Jancsik Károly**, **Bruckner Judit**, **Hahn Fülöp**, **Kósa Zoltán**, **Nagygyőr Sándor**, **Jandó Tibor**, **Bölecz Béla**, **prof. dr. h.c. dr. Grátzer Miklós**, **Kapuszta József**, **Szalkai András**, **Takács József**, **Tolnai István**, **Koós Béla**, **Dr. Magasi László**, Nagy László, Waliczky Lászlóné született Németh Gizella, Dr. Pallay Mária, Papp Gyula, Dr. Papp Mihály, Bátor Albertné született Révész Márta, Dr. Rozsnyay Zoltán, **Tarnócai Károly**, Tóth Ágoston, Dr. Papp Mihályné született Tóth Róza, **Varga Pál**, Dr. Veres Pál és Zádor Oszkár.

-Az Alma Mater iránt érzett tisztelete jeléül és az erdészeti felsőoktatás támogatása érdekében **Grátzer Miklós** professzor úr tiszteletére felesége, Anna Martinek asszony **ösztöndíjat** alapított. Az idén két okleveles erdőmérnök hallgató Csébi Anna Luca és Szijjártó István részesült az ösztöndíjban.

-A Vancouver/Sopron Alumni csoport tagjai és Ösztöndíj Bizottsága az 1956-os események során Kanadában letelepedett egykori soproni hallgatók volt dékánjuk, **Roller Kálmán** emlékét megőrizendő, **ösztöndíjat** alapítottak kiemelkedő tanulmányi eredményű, szociálisan hátrányos helyzetű erdőmérnöki kari hallgatók jutalmazására. A díjat a Kar dékánja és Baraksó János az alapítvány képviselője nyújtja át Baltringer Ajnó Erzsébet Gadácsi Júlia és Vargovics Máté okleveles erdőmérnök hallgatók részére.

-Néhai **Horváth Sándor**, egyetemünk volt hallgatója, aki tanulmányait Vancouverben a University of British Columbia Soproni Divízójában fejezte be végrendeletében **ösztöndíjat** alapított azzal a céllal, hogy annak hozama a szociálisan rászoruló hallgatókat segítse. Benyújtott pályázata alapján az idei tanévben az ösztöndíjat Drahanovszki Gábor természetvédelmi mérnök hallgató kapta".

Magnifice Domine Rektor! Tisztelt Dékán Úr! Magas Presidium!

A Tisztelet diplpmát átvevők nevében köszöntöm a tanévnyitó ünnepély minden résztvevőjét.

Meghatottan és örömmel vettük át az Egyetem által adott diplomákat. Arany-gyémánt-vas-rubin-gránát diplomát átvenni Isten kegyelme vagy a sors ajándéka, mert meg kellett élni azokat az éveket, amelyek az átvételre feljogositottak bennünket. Sajnos társaink közül ezt többen már nem tehették meg. Emléküket kegyelettel őrizzük.

A tisztelet diplomát most átvevő kollégák életében sorsforditón szólt bele a történelem. A 60 éve végzett társaim életének későbbi alakulását meghatározta, hogy az akkor Sopronban tanuló többi egyetemistával együtt előkészitői, szervezői, irányitói és megvalósitói voltunk a Sopronban vér nélküli, 1956-os forradalomnak. November elején társaink nagy része külföldre távozott. Pontosan ugyan annyian (37-en) fejezték be tanulmányaikat Kanadában a British Columbia Egyetemen, mint ahányan itt Sopronban az Alma Mater falai között. A nehézségek ellenére is szerencsénk volt. Szerencsénk volt, mert elismert, a szakmát magas szinten ismerő, a vészterhes időkben is határozott magatartású oktatók neveltek bennünket. Nekik és azoknak, akiket illet, a mai ünnepi alkalomból is megköszönjük munkájukat, és azt, hogy atyai szeretettel tanitottak, és segitettek bennünket. E késői köszönetet közülük csak kevesen hallhatják, nagyszerű emberek voltak.

A tanévnyitó ünnepélyes pillanatában szólni szeretnék a tanuló ifjúsághoz is.

Kedves Fiatal Barátaim!

Az egyetemen kiváló tanárok igyekeznek mindenre megtanitani benneteket. Éljetek a lehetőséggel, kérdezzetek, tanuljatok, tapasztaljatok meg minél többet. A megszerzett tudás az-az érték, amit senki sem vehet el tőletek. Az országnak jól felkészült, gondolkodni tudó, tenni akaró fiatalokra van szüksége. Fejlődjetek egyenes gerincű, tiszta erkölcsű, a szakma és az ország javát szolgáló szakemberekké.

Mi büszkén vallottuk mindig, hogy a Soproni Egyetem diákjai voltunk. Kivánjuk, hogy Ti is jó érzéssel gondoljatok majd vissza arra, hogy ebben a nagy hagyományokkal rendelkező Intézményben tanulhattatok, és olyan közösség tagjai lehettetek, amelynek összetartozása a selmeci hagyományokon és a soproni neveltetésen alapszik.

Jó Szerencsét! Üdv az Erdésznek!

(Nagy László, 2018 szeptemver 11, Sopron)

Tóth Ágoston: **Tisztelet-diploma átadó és tanévnyitó ünnepség. Sopron, 2018. 09. 11.**

Hatvan esztendő telt el azóta, hogy átvettük az Erdőmérnöki Diplomát. Öt évig, tíz szemeszteren keresztül tanultunk érte, és e közben, több mint 60 alkalommal vizsgáztunk, adtunk számot tudásunkról a tanáraink előtt. Nagy örömünkre szolgált, hogy végre kezünkbe foghattuk azt a becses dokumentumot, mely megalapozta életünk további alakulását.

Újra itt vagyunk Sopronban. A mi időnkben Új-épületnek nevezett, szocreál stílusjegyeket mutató épület adott otthont a nyelvi a honvédelmi és a politikai ismereteket oktató tanszékeknek. Most diákszálló. „Fekete Zoltán Diákhotel," Ady Endre út 5. Itt, ebben az épületben kaptunk szállást két éjszakára. Fiam, unokám és én. A recepcióión – regisztráció, szállásdíj fizetés stb. után liftbe szálltunk és irány a második emelet. A szoba komfortos, a legszükségesebb kellékekkel berendezve.

Este találkozás a régi cimborákkal. Leírhatatlan élmény. Ezért, és leginkább ezért az élményért utaztam közel 300 km-t, az unokám által vezetett gépkocsiban. Az évek múlásával nálam nem csökken, hanem sokkal inkább növekszik a vonzódás a régi diáktársak iránt. Látni őket, beszélgetni velük, egyfajta izgalmas időutazás.

Persze a tisztelet-diploma ünnepség is felettébb érdekes esemény, mely során újra átélhetjük diákkorunk emlékét, a katalógust. Névsorolvasás, s amikor hallod a neved, felállsz és kibotorkálsz a tanári pulpitus elé. Díszes talárba, doktori köntösbe öltözött rektorok, dékánok, miniszter, államtitkár, polgármester, országgyűlési képviselők, erdőgazdasági vezérigazgatók előtt átadják a névre szóló tisztelet-diplomát. Ezúttal GYÉMÁNT-ot. Tíz évvel ezelőtt aranyat kaptunk. A díszoklevél borítója bordó, rajta aranyszínű állami címer. Pontosan, mint a tíz évvel ezelőtti. Két kézfogás jár vele. Egyik a rektor, másik a dékán parolája. Ez alkalommal fehér rózsaszál is dukál hozzá, amit egy szépséges egyetemista lány nyújt át, kedves mosoly kíséretében. A lányon valden, a diákság egyenruhája feszül, és aki kér, puszit is kap a rózsához. Én nem kértem, nem is kaptam.

Az előzőnapi program szerint részesei voltunk egy dékáni fogadásnak. Helyszín: a főépület díszterme. A nagyterem színültig megtelt. Együtt a gránit, a rubin, a vas, a gyémánt és az arany diploma várományosai.

Prof. dr. Bidló András dékán tartja a tájékoztatót. Távol ültem, keveset hallottam. Halkan beszélt, s nem volt erősítő. Kár. Persze amit hallottam, az sem töltött el megelégedettséggel. Az egyetem nehézségeiről beszélt. A jelenlegi diploma értékének hiányosságai felett méltatlankodott. Joggal! Elnézést kérek az olvasótól, hogy nem sorolom ezeket. Csalódottságomat a felszolgált kevéske pezsgő sem tudta feledtetni.

Fiú unokám más pályát választott –sajnos – nem követte a nagypapáját. Nem lett erdész. Ez alkalommal szerettem volna megmutatni a hőn szeretett alma-materünk, emlékeimben élő meseszép botanikus kertjét. A sétányokat, az egzotikus növények sokaságát. Professzoraink mell-szobrait, és az ódonszépségű épületeket. Közöttük az un. erdészpavilont, ahol hajdanán erdővédelmet, és ornitológiát tanultunk. A lelkesedésem sajnos gyorsan alább hagyott, amikor a gondozatlan sétányokon szerteszét, sok-sok eldobált cigarettavéget láttam, bűzlő szemetes-konténert, és omladozó épületfalakat. Sok helyen hiányoztak a növények neveit tartalmazó, apró információs táblácskák, de még inkább - az egykoron még ott látható - a soproni erdők kedves, illatos virága, a ciklámen, mely az avarban szerényen megbújva jelezte az őszt, a szeptemberi előadások kezdetét.

Az előre eltervezett dicsőítő szavak helyet keserű sóhajok keltek szárnyra, az egykori meghitt hangulatú, árnyas lombkoronák alatt. Vörösmarty sorai jutottak az eszembe: „Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?" Öröm helyett, enyhe csalódás lett a séta vége.

Időben távolodva az eseményektől azonban változott az ünnepi eseményről alkotott vélemény minősége. Hiba lenne, ha az önkéntes krónikás írása pesszimista irányt venne és mindvégig csupán a negatív benyomások kerülnének előtérbe. Nem, erről szó sincs. Ez egyetem vezetősége, és a szervezők munkájukért jeles kalkulust érdemelnek. A Lámfalussy Sándor hajdani professzorunk hasonló nevű fiáról elnevezett, Közgazdaságtudományi Kar aulájában rend és kényelem fogadott bennünket. A szeretet, a figyelmesség belengte a hatalmas termet. A székeken előre kihelyezett cédulák jelezték az ülésrendet. Baloldalon a tiszteletdiplomások, jobbon a leendő elsőévesek. Fenn a katedrán pedig az egyetem jelenlegi vezetői, és az általuk meghívott vendég-rektorok, valamint a minisztériumi tisztségviselők. Élükön az agrárminiszterrel. Alkalomhoz illő köszöntő-beszédeik mind terjedelemben, mind pedig témájukban odaillő, érdeklődésre számot tartó gondolatokat vetettek fel. És nem utolsó sorban: az egyetemi ifjúság tiszteletreméltó, a tőle megszokott módon, fegyelmezetten vett részt a szervező és hoszteszi feladatok végzésében is. Köszönet érte.

Végül: Köszönet illeti szervező munkájáért, hajdani valétaelnökünket, Dr. Illyés Benjamin évfolyamtársunkat, aki ez úttal is tökéleteset alkotott, mind az előkészületi, mind pedig a találkozónk levezetésének folyamatában.

„Jószerencsét!" A diákszálló folyosóján, az egyetem területén szembejövő fiatalok köszönését fogadom meghatottan, s apró fejbiccentéssel válaszolom: jószerencsét! Sok minden megváltozott itt, de a köszöntés maradt. Örömömet lelem a folytonosság eme megnyilvánulásában. Magamban, halkan folytatom a köszönést: Jószerencsét, Üdv az erdésznek! *(Balassagyarmat, 2018.09.17)*

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK

-2018 október ?. hosszan tartó betegség után elhúnyt, Körmenden, Magyarországon, **Németh László**, aranydiplomás erdőmérnök (UBC Class of '60) Sopron Alumni társunk, életének 82. évében.

-2018 június 21-én váratlanul elhúnyt, Vancouver, BC-ben **Bakó József** aranyokleveles erdőmérnök (UBC Class of '59), Sopron Alumni társunk, életének 84. évében.

-2018 augusztus 23-án, tragikus hirtelenséggel elhúnyt, San Juan Island, WA-ban, **Pál László** neves filmkészítő, BA-Cinema Studies (1964, University of Southern California) Sopron Alumni társunk, életének 82. évében.

-2018 szeptember 3-án, elhúnyt, Baján, Magyarországon **Prém Béla** üzleti vállalkozó, Sopron Alumni társunk, életének 85. évében

Béke poraikra! Őszinte részvétünk a gyászoló családoknak!.

MEGEMLÉKEZÉSEK

Bakó József, 1935 - 2018

BAKÓ, Joseph Zoltan;
-Born: January 23. 1935, Budapest, Hungary; parents Zoltán Bakó and Ágnes Báthory; single. Education: Jòzsef Attila Általános Gimnázium, Székesfehérvar, Hungary - Senior Matriculation 1954; Sopron School of Forest Engineering, Sopron, Hungary - 1954·56; University of BC, Faculty of Forestry-Sopron Division, Vancouver BC, BSF-1959.
-Work Experience: 1959-60 Engineering Technician, Ripley&Associates, Vancouver, BC; 1960-70 Canadian Forest Products. Inglewood Division (1960-2 Forestry Assistant; 1962-4 Assistant Forester; 1965-8 Divisional Forester; 1968-70 Assistant Engineer);
1971·72 Forest Research Institute of Lower Saxony, West Germany - Technician; 1972·73 Weldwood of Canada, Powell River, BC - Engineer-Forester; 1973-1984 Canadian Forest Products Ltd, Mainland Divivision, BC - Divisional Forester; 1984 to date freelance writer;
-ProfessionaJ Affiliations: Asso-ciation of BC Protessional Foresters; Chairman or Host Committee, 1978 Annual Meeting; Canadian Institute of Forestry; Secretary or the Host Committee, 1977.
-Interests: Travel (Canada, USA, Europe, Asia), sports (skiing. Tennis, bicycle touring), reading (science fiction, space, economics, politics). *(Short autobiography ex Sopron Chronicle, 1986)*

Bakó Ágnes levele

"Kedves Kanadai Sopron Alumni *(A címzést az eredeti címzettek, Jákóy Andy és Adrienne kérésére változtattuk meg. A Szerk.)*
Nagyon szépen köszönöm a mély emberséget, szeretetet és együttérzést kifejező levelet. Köszönöm mindenkinek, aki a 'kistestvérem' életének utolsó szakaszában végig kisérte. Nem csak ezt, hanem, hogy egész életében olyan barátok voltak, akiket ő is szerethetett és nagyra tartott.
Mindig a gondolatomban volt, mi lesz vele, ha tehetetlen lesz. Editke *(Kozák Edit – A Szerk.)* mondta, mikor erről beszéltünk, hogy Kanadában jó a szociális ellátás. A gyerekeim telefonon látták milyen jó és emberséges körülmények voltak a kórházban, és emberi méltósággal tudott meghalni. Szerették!
Mikor 3 éve itthon volt, mindketten éreztük, hogy az utolsó találkozás volt.
1957-ben Édesanya szinte beleőrült, mikor megírta, hogy Kanadába mentek. Édesanya 1957 novemberében meghalt.
Józsika 1964-ben az elsők között jött haza látogatóba, hogy Édesapával találkozzon. Félév múlva ő is meghalt.
Én úgy fogom fel, hogy most családegyesítés van. Odaát Édesanya, Édesapa és Józsika várnak.
Józsika szeretett hazajönni, de az ő otthona az a12. utcában lévő apartment volt. A mi családunk kicsi, barátok is kevesen vannak, arra nem vágyott, hogy itthon éljen.
Mikor elment 1957-ben sok levelet írt, most azokat olvasom. A nagyon nehéz kezdetről, a fokozatos beilleszkedésről, a diploma megszerzéséről. Az életminőség változásáról. Nagyon szerette a soproniak összejöveteleit, a 'KAPOCS' újságot.
Kérlek, légy szíves MINDENKINEK tolmácsold hálás köszönetemet, jó szóért, segítségért, jó társaságért, humorért, mindenért ami az életet szebbé, jobbá, jól érthetővé tette.
A levélből érződik az én szellemi, testi helyzetem, ami nem jó! Az írás is sok örömet okozott, mivel kulturált volt. Kérlek ezt a levelet fordítsd át a Józsika stílusára, ahogy ő írta volna meg.
Mégegyszer mindent-mindent köszönök. Kívánok jó erőt, egészséget abban a szép nagy családban sok öröm és szeretet van – jó az élet. Szeretettel köszontelek, üdvözöllek Benneteket. Több éve nem írtam levelet. Ági – Bakó Ágnes.
2018.07.12."

Rétfalvi László: **Bakó Jóska**

Régóta ismertem, mint ahogy ismerek majdnem minden Sopron Alumnuszt, akikkel együtt végeztünk a UBC Erdész Fakultás 'Sopron Division' egységében 1957 és 1961 között, de mivel két évvel korábban került bele és vegyült el a kanadai 'munkapiac' forgatagában, közelebbről csak nyugdíjas éveinkben volt alkalmam megismerni.
Egyedüli, de magába nem zárkózó embernek tartottam, aki bár őrizte legbelsőbb gondolatait, nem fukarkodott véleményével a világ dolgairól. Magányos életet élt, ki gondjait talán csak közelebbi barátaival osztotta meg és azokat már nem kérdezhetjük, mert jobbára megelőzték őt a távozásban.
Ismeretségem a Kapocs c. lapunkba írt cikkeinek átdolgozásával kezdődött, amelynek témái széles körben terjedtek a magyar és világtörténelemtől, a világ gazdasági problémáin keresztül, Kanada őslakosságának ügyei-ig és BC erdőgazdálkodásáig. Egyszer még sikerült is rábeszélnem, hogy írjon gyerekkori napjairól, szülőfalujában Bodajkon. Rendkívül fontosnak tartotta írásainak úgy tartalomban, mint kifejezésmódban való hibátlanságát. Cikkeit a vancouveri könyvtárak által szolgáltatott számítógépeken komponálta és hozta kinyomtatott példányait hozzám, mint szerkesztőhöz többszöri átírásra és javítgatásra. A könyvtári kutatás fontos foglalatossága volt.
Erdőmérnöki hátteréről csak most, róla való emlékekről kutakodva, szereztem adatokat. Végzés után végigjárta a szakma legalacsonyabb fokától a 'Divisional Forester' pozicióig, nagyon rövid idő alatt, főleg a Canadian Forest Products vállalat alkalmazásában és egy kétéves kihagyás után (végig utazva Európát és Ázsiát) hamar visszakerült hasonló komoly beosztásba.
De aztán hamarosan feladta az erdőmérnöki pályát és 1984-ben 'szabadúszó író' életre szánta el magát. Tudjuk, hogy több cikke jelent meg a vancouveri napilapokban, főleg a szerkesztőhöz írt véleménynyilvánításai a mindennapi problémákról. De úgy hiszem éles meglátásai nem egyezhettek a gazdasági és napi politikával, ami okán irásait elhanyagolták a lapok.
Egyik legmegbízhatóbb támogatója volt Kapocs lapunknak minden vonatkozásban és szinte elmaradhatalan része minden közös összejövetelünknek. Ezért tűnt fel hiánya ez év márciusi ébédünkön és találtunk rá, nem kis detektív munka révén április 14-én, már súlyos betegként a vancouveri General Hospital-ban. Bár mindannyian láttuk már hónapok óta tartó lelassulását, komolyabb bajra nem gondoltunk, ő pedig természetéhez hűen nem panaszkodott.
Ezután minden héten meglátogattam s bár egészsége nem, de hangulata javulóban volt. Május elején átkerült a Banfield Pavillon nevű elfekvő otthonba, ahol kérte, hogy hozzak neki ruhát mert fel akar öltözni. Egy hétre rá látogatásomkor már fel sem ébredt. Nagyon legyengült állapotban szívelégtelenség okozta korai távozását június 21 reggelén. *(2018 szeptember 11, Vancouver, BC)*

Pál László, 1937-2018

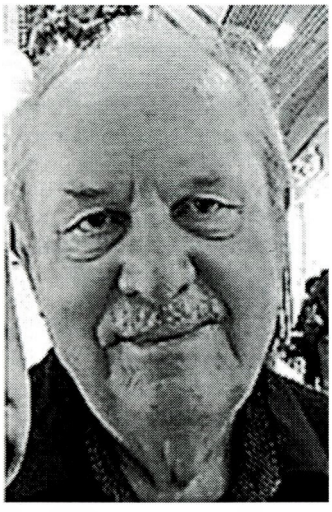

Laszlo Pal, age 81, passed away on August 23, 2018, while on his beloved San Juan Island. He was one of Seattle's preeminent filmmakers and film educators, with a career that spanned more than 50 years. His films documented famous Northwest personalities, such as climbers Lou and Jim Whittaker, Iditarod winner Susan Butcher, and Senator Henry Jackson. His cinematography for the 1978 detective thriller 'Scorchy', set in Seattle, made it a Northwest iconic favorite. In the 1990s, he covered several international around-the-world solo sailing competitions. During his career, he received both national and northwest Emmy Awards.
Born in Hungary on May 13, 1937, Laszlo emigrated to Canada in 1957. He married Susan Garrett-Jones in 1962, and they moved to the Ufilm school, mentored by renowned cinematographer Haskell Wexler. Laszlo and Susan then moved to the Pacific Northwest and started a family.
After moving to Seattle, Laszlo worked for King Screen Productions and later produced commercials, corporate films, and documentaries through his own company, Pal Productions. He also produced and directed his own feature and television projects.
A strong believer in giving back to the community, Laszlo worked tirelessly to develop a film program at the University of Washington, where he taught for 30 years.
He lived a very full, adventurous, and generous life and is loved and missed by many family members, friends, colleagues, and students.
Laszlo is survived by his partner, Barbara Corrigan; son Paul Pal (Anne Reese), daughter Anna Doak (Randy), grandchildren Emily and Joshua Doak; brother János (Maya), niece Ildikó Pál (Gábor Kiss), nephew László Pál (Babi Csömör); and great-nephews Daniel and Gergely Pál.
A Celebration of Life is scheduled at the Lake Forest Park Civic Club in Lake Forest Park, WA, on Sunday, October 21, 2018, at 2pm. *(ex Obituary)*

□

Pal, Laszlo, Seattle, WA, USA; Born: Füzesabony. Hungary, May 14, 1937; parents: János Pál (railroad station master), and Franciska Geda (housewife); spouse: Susan Garrett·Jones of London, England. 1962; children: Paul Geoffrey (1965) an ex-pert in karate and Anna (1968) an accomplished musician (piano, flute, etc). Education: Primary and secondary schools in Füzesabony, matriculated in 1955. Com-menced university education at the Sopron School of Forest Engineering 1n 1955. Following the 1956 Hungarian Revolution, I emmigrated to Canada and continued my studies at the Faculty of Forestry-Sopron Division. University of British Columbia, 1957-59. After two years working as a laborer, I decided to move to the University of Souther California, Los Angeles, where I earned a degree (BA) 'cum laude' in cinema studies, 1964. Since then I took several other cinema graduate courses. Work Experience: 1964-66 Camera-man-Editor, KGW·TV, Portland OR; 1966-69 Producer-Director, KING Broadcasting Co. and KING Screen Productions, Seattle WA; 1969 to date President-Owner of Pal Productions Inc., Seattle, WA (functioning as producer-direc-tor); 1980 to date Partner - Image Inter-national Productions, Vancouver, BC.
I received approximately 25 major awards at various fllm festivals, New York, Chicago, Atlanta, including EMMY awards from the National Academy of Television Arts and Sciences. Professional Affiliations: I.A.T.S.A.
- Cameraman's Local 659, Hollywood Chapter National Academy of Television Arts and Sciences. I wrote numerous articles for film and TV. professional magazines. Other activities: Sailing, fishing, photography and travel. *(Excerpted from 'Sopron Chronicle, 1986'; for subsequent achievements see Kapocs 65:20-1).*

Edit Jablánczy-Ellis: **Márta Pap-Pászner**

"I have fought the good fight, I have finished the cours, I have kept the faith" (2 Timothy 4:7).

It was November 12, 1956 when we first met, remember? Obertraun, Austria, found you, Ágnes Tuskó-Takács, myself and a fourth girl bunking in a ski resort. It had been converted to a school for Hungarian children, who with their parents escaped from Sopron, as the Soviet armies re-invaded Hungary on November 4. It was a very turbulent but an exiting time.

My first impression of you was your elegance. You were wearing a white blouse with a sweater, a matching pleated tartan skirt and stylish leather shoes. You were always very careful with your skirt as each night, the pleats had to be carefully smoothed out. Quickly discovered, that we were nearly the same age (nine days apart), and that you were an 'only girl' with two older brothers and I was also then an 'only girl' with two younger brothers, we became friends and sisters for life.

When you found out that, the Sopron School (students, teachers and their families) were moving to Canada, you immediately made up your mind to join us! Time was short, so you had to act quickly to persuade your parents! Determined as you were, never taking no for an answer, you managed it!

From then on we shared the same journey, as right after Christmas 1956 our adventure to Canada began; sitting at the train's window with a map of Europe we watched as the cities rushed by; then our first ferry sailing across the English Channel; a fast train through the English countryside to Liverpool; and on to the 'Empress of Britain bound for St. John, New Brunswick, Canada. Together we enjoyed the 'high teas', learned new card games, and we also danced in the evenings once sea sickness was conquered. Then, traveling Canada from East to West by train, arriving in Abbotsford, BC, on January 24 1957, where we stayed for a month. Finally, our journey ended in Powell River, where we started our English classes in earnest! Two sons of Dean Roller's, Kálmán and Péter, were also in our class. I am very thankful for the person, who took the photograph of the teacher and four of us. It was actually 50 years later when we first saw that picture. How young and innocent we all looked. As memories flooded back, including the realization that you and Peter are now with your Maker in Heaven! Peter dying nine days after you.

By September 1957, we were at UBC Campus, Westbrook Place living side by side in the former Army barracks for the next couple of years. We both loved folk dancing, so we joined the forestry student's dance group and had numerous performances in those early years. Being young and full of adventure, with many dreams for the future, they were the happiest, most carefree and exciting times for both of us! Later your family moved from the campus to a house, where numerous parties took place. Even more special were the New Year's Eve celebrations. Dancing to the wee hours, plus the sumptuous 'Gizella' quality food, that we helped your mother prepare, were renowned and a magnet to starving students! Oh, what lovely times we had back then, including the glamorous Sopron Balls held at the Hungarian Club on West 4th and Alma!

Shortly after we had finished high school and started to work, you gave us the exciting news of your engagement to László Pászner. Later, when Laci was doing his post doctorate in Europe, we moved into your cozy house on West 8th Avenue, where my son Gordon was born.

Through the years, that followed we never lost touch. Kept in contact by letters, phone calls and visits. Once our children became older, we enjoyed a trip by train to Disneyland. There we visited and stayed with yor brother Frank and Ann. Gordon, forty years later still remembers the fun we had on the trin and the many attractions in California. More recently, we flew to Las Vegas to visit my son and grandchildren? While there, you were excitedly knitting for your first grandchild Aiden, who arrived shortly after our return.

Many years went by, raising a family, adjusting to different homes, overcoming health and other challenges! All tested your fortitude and strengthened your spiritual life. Throughout these times 'music' and in particular a love of opera, sustained us both. You had a season ticket to the Seattle Opera House and I joined you. You did the driving to Seattle and we saw many different productions, it was so relaxing just the two of us again! Remember Jamaica? Our first experience of the rhythmic sound of the 'reggae music' and the trip to the plantation? Our plane was delayed returning home, so we enjoyed an extra day in the sun at Montego Bay!

You had a great influence on me spiritually, with your excitement as you shared your newest discoveries from the Bible. We did Bible Study Fellowship courses together for four years. It changed both of us. We understand the Bible more deeply and grew in faith. We were a sounding board to each other.

Eighteen years ago, we moved to Abbotsford. You also lived in the Fraser Valley, making it possible for us to connect more often. Whenever we could, we made the trip together to the monthly Sopron lunches in downtown Vancouver. At first Laci drove, later it was you. The drive was a welcomed break for us to catch up on events.

Behind your warm smile and enthusiasm for life, was a unique strength of character. A determination to overcome the odds and meet life head on. You became a contractor to buid at least two houses. The last one was your custom designed 'dream home'. It has everything in it one could imagine, with a large garden full of exotic plants, trees, shrubs, flowers plus a vegetable garden. You also were an animal lover throughout the years, and I particularly remember your last family dog, who became an 'early warning system' for Niki, your first child.

Then came the challenging years! You were still taking care of your Mom, your son, and then Laci became ill. You were also diagnosed with cancer, and for eight years you fought that with all your strength and with God's help. You nursed your Mom to the end, and also your husband. Niki was now your biggest concern: - what will happen to him when you go to Heaven? In the end God looked after that for you, so you could go to your Lord in peace. Nicky is now with a loving and caring family, an answer to many prayers!

Trixi, your only daughter, was also your pride and joy. You told me so much about her. She was always an excellent student, became a loving wife and a mother of two precious children. For her first degree she studied pharmacology and later did a Master degree in Experimental Medicine. She lives and works in Seattle. Your daughter now takes over from you, as Guardian for Niki, as well as ensuring that your grandchildren love Jesus as much as you did.

In our farewell to family and friends, surely there is a contentment, a joy and a smile, as one says goodbye to the sunny and those cloudy days of one's life. We have faith, that the future is in good hands. Those, you leave behind will face life with fortitude - strengthened from the example of your life. The 'baton' is passed on with confidence. Well done, good and faithful servant of God! What a blessing you have been since we first met in Obertraun! Nagyon hiányzol Mártikam, Isten veled a viszontlátásig. Rest in Peace in Jesus's arms!

Grátzer Miklós: **Kivándoroltunk Kanadába**
-Emlékek a közvetlen tűzvonalból-

(Nagy megelégedéssel kaptam készhez ezen kéziratot, mert témája égetően hiányzott történetünkből, és mert sorunkban nincs más hasonló hitelességgel bíró személy, aki ezekről a napokról, eseményekről, de főleg azok összegzéséről írni tudna. A Szerk.)

Vonakodva és csak szerkesztőnk többszöri unszolására szántam rá magam erre az írásra. Egészségi állapotom és az a meggyőződés is korlátozott, hogy a szemtanúk és az eseményeket mozdító egyének írásai hézagpótló szerepet játszanak, de hosszú évek után erősen vesztenek hatásukból. Kialakult egy általánosan elfogadott közvélemény minden eseményről, akár pontos vagy elferdített, és a téma polcra rakva porosodik. Egy új megvilágítás kétféle hatást válthat ki: ha úgy-ahogy megegyezik az elfogadott variációval akkor felesleges és nem sok vizet zavar, ha pedig nem, akkor se több mint egy állóvízbe dobott kő loccsanása, mert úgy se tudja megváltoztatni a begyepesedett álvalóságot. Mindezek ellenére nem szeretném, ha úgy maradna köztudatban kanadai távozásunk története, ahogy azt sokan és sokszor másodkézből egymást lemásolva leírták. Nem szándékozom megcáfolni senkit, aki másképpen látta a helyzetet, de nem tudom elfogadni a mesének is beillő naív, leegyszerűsített változatot madártávlatból is messzi tollakból. Szépen hangzik ez a variáció: A Soproni Egyetem tanárainak és diákjainak nagy része elhagyta az országot 1956-ban, és ideglenesen tanyát vertek egy tóparti nyaralóban. Leveleket írtak egy csomó országnak, hogy támogatást kérnek egy magyar egyetem létrehozására. A befutott ajánlatok közül kiválasztották a legjobbat, ami Kanadából jött és kimentek. Állami segéllyel kitanultak és utána boldogan éltek, amíg meg nem haltak. Ha csak ilyen egyszerű lett volna. Nem volt húsz levél, de még két boríték és bélyeg se, nem beszélve címek és nyelvi problémákról és főleg időhiányról, ami egy ilyen széleskörű, nemzetközi levelezéshez kell. Hivatalos katáskörrel rendelkező kormány vagy parlamenti válaszokhoz nem hetek, hanem hónapok kellenek. Az ajánlatok kiértékelése se volt nagy munka, mert valójában csak egy volt, amit annak nevezhetünk. Félhivatalos szervektől jövő elgondolásokat, diplomatikusan burkolt elutasításokat és jóindulatú, de hatáskörrel nem rendelkező egyéni szimpátia leveleket nem lehet ajánlat szintre emelni. Ferienhortba úgy érkeztünk, ahogy egy tanácstalan és szevezetlen menekült csoportnak illik. A tanári kar a tó másik partján nyert elhelyezést. A táborparancsnokság egy személyből állt, aki úgy van emlegetve legtöbb írásban, mint egy 'Watsek' nevű szudétanémet tanár. 'Wojczek' egy cseh csendőr altiszt volt, és az egyetlen ottmaradt tanárt, Lahnert gyakorlatilag száműzte. Tőlünk 'Tüske' nevet kapott. Az első napi elhelyezést Tüskével és néhány németül tudó hallgató segítségével oldottuk meg. Másnap megalakult a Soproni Egyetem Ideiglenes Ifjúsági Bizottsága. Erre a hevenyében összetákolt csoportra igen nagy szükség volt, hogy a már 450 személyt számláló táborban legyen valami minimális rendszer (akkor még mind velünk voltak a geodéták és bányászok is). Mivel az évfolyamokat és homogénus csoportokat hálótermek beosztásával helyeztük el, így a 'Bizottság' össztétele is tükrözte ezt. A bizottságnak nem volt megválasztott elnöke, bár ennek ellenkezőjét már több cikkben, leírásban láttam. Rendszeres gyűlést, megbeszélést és jegyzőkönyv vezetést nem végeztünk. A szervezet laza volt és Molnár Géza (V emh) és Grátzer Miklós (IV emh) viszonlag nagyobb szerepet játszott, nem csak azért, mert felsőévesek votak, hanem mindketten megválasztott tagjai voltak a forradalom alatt a MEFESz Intéző Bizottságnak is. Mivel beszéltem németül, szinte félóránként lehívatott Tüske minden kis piszlicsáré ügyben, legyen az cigarettaelosztás, vagy használt ruha átvétel. Hähn Fülöp, mint ügyeletes tolmács is nagy segítség volt ezekben a hetekben. A mindennapos tábori élet és rendszeres funkció kialakítása volt a legégetőbb kérdés. Összeírások, névsorok készítése, étkezési rend, kapcsolat a tanári karral és jótékonysági szervezetekkel, érintkezés a Vöröskereszttel és egyénekkel, azonnali munkát követelt.

Természetes, hogy a mindennapi élet mozzanatai még ha voltak benne váratlan események is (haláleset, temetés, csoportos baleset) nem vonták el a figyelmet többszáz ember szinte minden percet betöltő vívódásától. Mi lesz velünk? Hova visz bennünket a sors? Mi van Magyarországon és Sopronban? Látjuk-e még valaha hazánkat? Ennek a 'nagy kérdésnek' megoldását, vagy legalább is a megoldás útjának megkezdését két nagyon súlyos körülmény gátolta. Az egyik, ami eleinte számunkra nagyon előnyösnek látszott az volt, hogy mi nem egy 'menekült gyűjtőtábor'-ban voltunk. Roller mindjárt a legelején megnyerte Drimmer oktatási miniszter segítségét, hogy a soproni egyetem hallgatói és tanárai összeszedve külön legyenek elszállásolva (persze Siezeheim ez alól kivétel volt). Érthetően, kialakult bennünk egyfajta várakozási álláspont, hogy jövőnk is így lesz megoldva, valamilyen közös elgondolással, Drimmer irányításával. Nem éreztük a gyűjtőtáborok sürgető tempóját, ahová naponként érkeztek új menekültek, a 'régebbiek' pedig naponta álltak sorba befogadó államok megbizottjainak íróasztalai előtt, és írták fel nevüket minden listára amíg volt üres hely. Később helyzetünk komoly anyagi krízist is jelentett. Az oktatási miniszteriumnak se hatásköre se anyagi háttere nem volt ezen menekült tábor fenntartására. Drimmert erősen nyomták, hogy szabaduljon meg tőlünk. Persze őszinte jóakarata és segítőkészsége és szimpátia is vezette, és ő lett egyik legerősebb támogatója annak, hogy kikerüljünk valamelyik külföldi országba. Minket is rá kellett tenni a szokásos 'jött-kapott egy fogkefét - és menjen valahová' menekült futószalagra. Persze hálásak vagyunk neki mindenért, de különösen azért, mert már a legelső kapcsolat felvevés idején igyekezett úgy bemutatni bennünket Kanadának, hogy ne csak menekülteket lássanak bennünk, hanem egy felsőoktatási egységet és szellemi tőkebefektetést.

A másik súlyos probléma a tanári kar és hallgatók szétválasztott elhelyezése volt. Mi nem tudtunk a Strobl-ban született kezdeményezésekről, és a tanárok nem érezték és értették a minket feszegető gondolatokat. Különben is minden megváltozott. Nem voltunk gyakorlatilag többé egyetem, a megszokott hierarchia megszűnt és mindenkinek egyforma joga volt eldönteni sorsát. A tisztelet megmarad, vagy megmaradhat, de egy hadifogolytáborban se szalutál senki egy lyukkal magasabb rangnak, amikor együtt törik a követ útépítéshez. A két tábort egy jó másfél órás gyaloglási távolság választotta el. Az egyetlen telefon használatát Tüske korlátozta napi egy hívásra. Később ezt is megszigorította azzal, hogy azt a napi beszélgetést is csak az ő jelenlétében lehetett lefolytatni és lehetőleg németül, hogy tudja mi történik. Ilyen körülmények között alakulhatott ki az egységünket és jövőnket is veszélyeztető nézeteltérések, szakadások és egyes szélsőséges esetekben a bomlasztás is. Volt egy pár ösztöndíj is, és lehetőség esetleg néhány Rockefeller ösztöndíjra is, de ez csak egyéni megoldás volt és százakat hagyott hátra. Az együttmaradás, összetartás és közös megoldás keresésének érzése egyre jobban erősödött a hallgatóság körében, de ellentétes hangok is megszólaltak. Nem szándékozom ezekkel hosszabban foglalkozni, ezért csak néhány idézetet adok Molnár Géza emlékiratából, ami a nem régen kiadott 'A határ két oldalán' könyvben (120-1 oldal) jelent meg. „Az oktatók igenis elsősorban magukra és családjukra gondoltak. Az ifjúság eleinte semmi másra, minthogy együtt kell maradjunk. Ez a farkasok által megrémített juhnyáj logikája is". Vagy egy másik: „A tanárok viszont kapaszkodtak az ifjúságba. Később már nem is annyira mi,

hanem az oktatók szorgalmazták az együttmaradást". Másik hasonló kitétel: „a tanári kar a szétszakadás ördögeit festette a falra". Azzal nincs vitám, hogy valaki a lehetőségeket másképpen látta. Szétszakadni, ösztöndíjakat hajszolni reálisabbnak látszott, mint táplálni valamiféle együttmaradás reményét. Svájcba távozó kis csoportunk remekül megállta a helyét, és szeretettel gondolok rájuk. Én is gondoltam arra, hogy elfogadom az egyik svájci ösztöndíjat. Németül is tudtam, és ma is szívesebben élnék Európában. De elköteleztem magam az együttműködés lehetőségének kiharcolására és ezt megjobban megerősítette bennem a belém helyezett bizalom formális megszavazása. A problémát abban láttam, hogy a fentebb említett idézetekhez hasonló kifejezések éket vertek közénk és a tanári kar közé. A helyzetet tovább rontotta a kommunista pártban szerepet játszó tanárok ügyének kivizsgálására összehívott gyűlés. Személy szerint elleneztem ezt, mert kételyeim voltak hatáskörünkről és feleslegesnek is tartottam, ha a kimondott cél soraink megtisztázását tűzte ki (Lábjegyzet 1). Megértem és támogatom a felelősségre vonást, de ez nem volt ilyen formában megfelelő fórum és csak növelte köztünk és a tanárok közötti szakadékot. Ha a gyűlésnek volt valami pozitív eredménye az az volt, hogy a gyűlés bizalmat szavazott Rollernek. Idézem a jegyzőkönyv utolsó előtti bekezdését: „Külön kívánunk állást foglalni Roller Kálmán igazgató úrral kapcsolatban, aki bár párt bizottsági tag volt (külön funkció nélkül) és így részt vett a párt vezetőségében, a fentebb említetteket nem erősítette, hanem azokat vezetői tisztségét kihasználva jó irányba ellensúlyozta".

Alapjában véve ettől a naptól számíthatjuk a szétszakadást. A gyér kapcsolat Strobl és Ferienhort között megszakadt (bár volt még egy-két levélváltás) pont, amikor legnagyobb szükség lett volna erre. Rövidesen az Ideiglenes Intéző Bizottság is lemondott és szórványosan a hallgatók között is ellentétek támadtak. (Példának csak az V évesek két 'druszájának' esetét említem és a tettlegességet, ami éjféli tornatermi párbajnak lett elkönyvelve). Kissé felgyorsítom az eseményeket. Néhányad magammal (most csak Hudák Jancsira emlékszem) egy este elgyalogoltunk Stroblba. Későn érkeztünk, sokan már aludtak és így csak Roller és 2-3 másik oktató ült le velünk. Egyetlen téma volt csak: helyre lehetne-e állítani a kapcsolatot? Egyáltalán érdemes-e? Van-e valami közös nevezőnk? Tudnánk-e valaha is együtt dolgozni? – Megfontolt beszélgetés volt, semmi konklúzió nélkük és jóval éjfél után értünk haza. Másnap délben egy csendőr levelet hozott Rollertől. Lényege az volt, hogy a közös munka kell mert ez több mint életszükséglet, és van elég bizalom és jóindulat, hogy sorsdöntő lépéseket tegyünk együtt. Javasolta, hogy a diákok válasszanak tárgyalóképes vezetőséget, amely a többség véleményét képviseli, és erre talán az Ifjusági Kör visszaállítása lenne a megoldás. A tanári kar, mint eyenrangú fél készen áll közös és megegyezett megoldásokhoz csatlakozni. A levél ismertetve lett és általános megelégedést váltott ki. Visi Emil firma (és oktató?) lett megválasztva a választás megszervezésével, amire még visszatérek, de előtte ismét megindult a kezdeményezés. Megint elgyalogoltam Rollerhez, hogy tájékoztassam a bennünket fenyegető helyzetről, ugyanis Tüskétől megkaptam a már másidik 'kilakoltatási' fenyegetést, bár ebben a határidő elég laza volt. Megegyeztünk abban, hogy egy SOS szerű memorandumot küldünk több országba, kihangsúlyozva együttmaradási szándékunkat. Ebben egy magyar egyetem lehetőségéről szó se volt. A megegyezés az volt, hogy ez az ifjúságtól jön, mert az hatásosabbnak látszott. A tanári kar csak megerősítő hozzájárulást küld pár napra rá. (A tanári kar által készített 'megerősítés és támogatás' eltért a megállapodástól. Lassan készült, bizottság írhatta, mert sok minden bele lett zsúfolva, és nem csak felvetette, hanem pontos összeget is megjelölt, mint anyagi támogatást. Ráadásul háromszor is a 'highschool' szót használja rólunk és ez nagyon zavaró, mert úgy hangzik, hogy itt gyerekekről van szó. Szerencsére, nem valószínű, hogy logisztikai okok miatt a levél valaha is kikötött államfők íróasztalán és akkor már folytak is a tárgyalások. Így maradhatott meg az a papír emlék ezzel a szépen hangzó címmel: 'Circular sent to 20 heads of states and ministers of education in Europe'. Ez a cím lehetett alapja annak a sok később írt történetnek és történetünk utómagyarázatának. Az is elég probléma lenne húsz országot megnevezni a vasfüggöny nyugati oldalán, ha Andorra, Monaco és a Vatikán nem jönne számításba. Azt is furcsa lenne megmagyarázni, hogy a 'circular' megemlíti, hogy segítséget kérünk ottani kitanulásra, de haza akarunk majd menni. Így nem diplomatikus segítséget kérni, és erősen úgy hangzik, hogy ez a levél későbbi magyar belső használatra íródott.)

Másnap megírtam ezt, amit nem levélnek, de helyzetjelentésnek lehet titulálni. A német változat még az este elment egy Bécsbe utazó alkalmazottal (az eredeti magyar piszkozatot később elküldtem a Soproni Egyetem levéltárának). Nem 'levelek mentek el', hanem Drimmer hivatala kissé kipofozta a német változatot és elküldte azonnal - nem külföldi országoknak - hanem ott mindjárt Bécsben a különböző érdekképviseleteknek. Nem minden államnak volt ott akkor követsége. Többnek volt konzulátusa és több esetben megegyezése más állammal közös képviseletre. Gordon Cox Angliát és Kanadát is képviselte. Hála Drimmernek ezért a gyors és praktikus megoldásért. Ez tette lehetővé, hogy napokon belül kezdtek jönni visszajelzések. Naívság elképzelni, hogy u.n. 'levelünk' valaha is eljutott a megkeresett országokba. Valószínőleg felhívták az érdekképviseletek vezetői otthoni főnökeiket, hogy milyen választ adjanak, mit mondjanak ennek a magyar menekült csoportnak. Azt is gondolom, hogy a tipikus válasz az volt, hogy adjanak valamilyen szimpatikusan hangzó tanácsot, javasoljanak elgondolásokat, legyen valami diplomatikusan hangzú alibi, de nem igérhetnek semmi konkrét kézzel fogható széles támogatást.

A válaszokkal később még foglalkozom, de közben megtörtént az

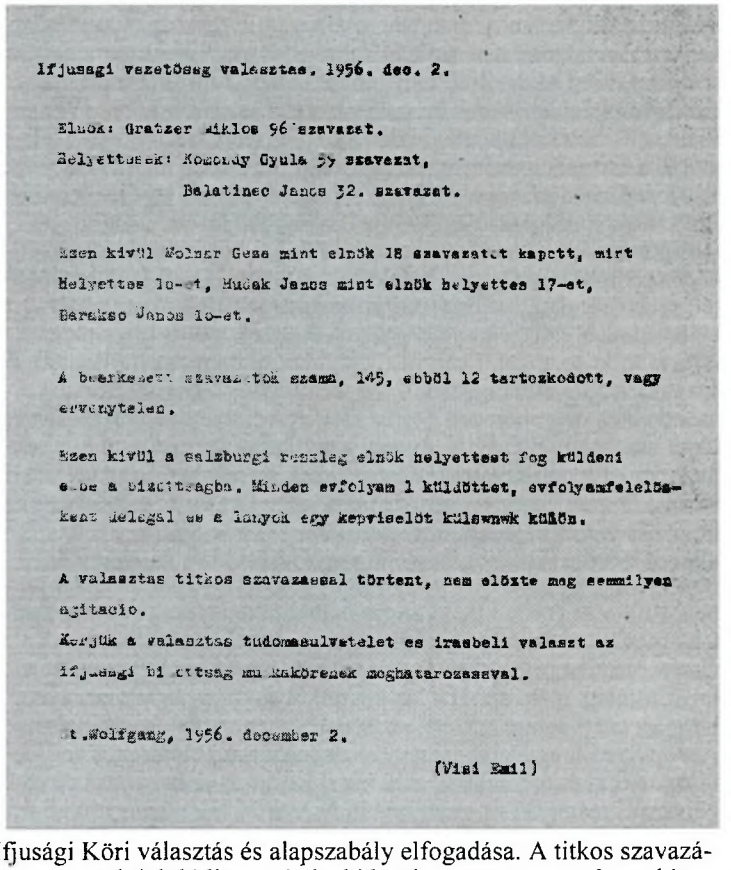

Ifjusagi vezetőseg valasztas. 1956. dec. 2.

Elnök: Gratzer Miklos 96 szavazat.
Helyettesek: Kosnody Gyula 59 szavazat,
Balatincz Janos 52. szavazat.

Ezen kivül Molnar Gesa mint elnök 18 szavazatot kapott, mint Helyettes 10-et, Hudak Janos mint elnök helyettes 17-et, Barakso Janos 10-et.

A beerkezett szavazatok szama, 145, ebből 12 tartozkodott, vagy ervenytelen.

Ezen kivül a salzburgi reszleg elnök helyettest fog küldeni e.be a bizottsagba. Minden evfolyam 1 küldöttet, evfolyamfelelős-kent delegal ee a lanyok egy kepviselőt külsőnwk közön.

A valasztas titkos szavazassal történt, nem előzte meg semmilyen agitacio.
Kerjük a valasztas tudomasulvetelet es irasbeli valaszt az ifjusagi bizottsag osszetetelenek meghatarozasaval.

St.Wolfgang, 1956. december 2.

(Visi Emil)

Ifjusági Köri választás és alapszabály elfogadása. A titkos szavazáson nem volt jelölő lista, mindenki beírhatott egy nevet, hogy kit akar elnöknek, kit akar alelnöknek (a választási jegyzőkönyv eredeti példánya szintén a Soproni Egyetem levéltáraban van).

A választás nemcsak bizalmat és szilárd mandátumot jelentett számomra, de egyben a túlnyomó többség támogatását is közös megoldás megkeresésére. Közben megtörtént a találkozó a kanadai lehetőség elindítására. Roller és én meghívást kaptunk egy salzburgi találkozóra. A meghívás sablonos rövidsége nem engedett következtetni esetleges fontosságára. Roller felült az auóbuszra Stroblban. Nekem túl korán kellet volna oda átmenni, így inkább Ferienhortból egy

erdei ösvényen mentem át St. Gilgenbe, ahol csatlakoztam hozzá. Pénzünk nem volt, így a soffőr jóvoltából jegy nélkül ingyen utaztunk. Salzburgban egy állomás melleti étteremben találkoztunk a Bécsből jövő csoportal. Ők kb. 10-12-en voltak: Gordon Cox és alkalmazottjai, Pickersgill két segédje, angol/német/magyar tolmácsok és Biddel nővér, aki pár nappal ezelőtt már megfordult Strobl-ban. Rövidesen világossá vált a találkozó célja. Több forrásból tudták a csaknem komplett egyetemi csoport létezését. Készek voltak tárgyalni ezzel a kíváncsiságukat is felkeltő közösséggel, de szerettek volna részünkről valami elfogadható szándék kifejezést. Ne felejtsük el, hogy Kanada volt az egyetlen állam, amely miniszteri szinten tudott intézni bevándorlást, és Pickersgill miniszter személyesen Bécsben tartózkodott és állandó kapcsolatban volt kormányával és a Parlamentel. Biddel nővér, akinek bár semmi hivatalos pozíciója nem volt, dominálta a közel kétórás találkozót. (Később amikor láttam Katherine Hepburn alakítását az African Queen című filmben, akkor az volt az érzésem, hogy róla mintázhatta az acélidegű, flegma, de nagy energiájú vénkisasszony missziós nővért.) Pozitív válaszunk után mi hazaindultunk a délutáni busszal, és egész úton a találkozó folytatásának elemzését latolgattuk. Azt is hozzá kell tennem, hogy előző napon ismét figyelmeztettek, hogy napjaink meg vannak számlálva Ferienhortban, mert beindítják a tavaszi szemesztert január 1.-én, és el is kezdték a felkészülést. Csak nagyon gyors megoldás segíthet és az is aggasztó volt, hogy közben már minden befogadó ország menekült keretje kezdett megtelni.

Mintha csak érezték volna szorult helyzetünket, a kanadaiak villámgyors akcióval leptek meg bennünket. Pár napra rá megjelent küldöttségük Ferienhortban, kiegészítve a hirtelen áthozott UBC képviselővel, Dean Allennel, és a Powell River Társaság megbizottjával, Fred McNeil-el. Úgy látszott csoportunk alaposan megnyerte tettszésüket, láttak bennünk igéretet, mert két napra rá Pickesgill megbizottja meghívta Rollert és engem a tárgyalás folytatására és vancouveri terepszemlére. Mindketten vihettünk egy-egy kisérőtársat. Én Krétai Ernőt választottam nyelvtudása miatt, és azért, mert mindig semleges maradt a legtöbb heves vitában. (Komondy Gyulát bátyja sponszorálta USA-ból, már el is távozott - bár később Vancouverben befejezte tanulmányait - ő így nem jöhetett szóba). Balatinecz Jancsira, mint egyetlen alelnökre Ferienthornban is szükség volt. Röviden, Roller közölte, hogy nincs útra vállalkozó a tanári karból. Több okot tudtam vagy sejtettem, de azt csak Roller tudta igazából. Visszamondtuk a helyet, de azt mondták ez már elintézett, jöjjön még egy diák, lehetőleg felsőéves. Csak pár órám volt. Az V. évesek nem tudtak megegyezni egy személyben, mindenkit ellenzett valaki. Utolsó percben Szalkait kértem fel, akivel jóban voltam, de nem tartozott szoros baráti körömbe és élvezte évfolyamtásai bizalmát. A követségi autó vitt fel bennünket Bécsbe (érdekes, hogy az angol követ kocsija, amerikai Buick volt). Rossz idő volt, de volt egy szabad délutánunk Bécsben. Roller és Dean Allen könyvesboltokat látogattak és ismerkedtek egymással. Fred McNeil-el, akit minden érdekelt kimentünk a magyar határra, mert személyesen akarta látni a vasfüggönyt és a menekülőket. Neki abból a látványból olyan mély benyomása lett, hogy az lett a mozgató rugója sok-sok önzetlen támogatásának. Aznap leszállt egy kanadai gép a schwechäti repülőtéren, főleg újságírókkal és turistákkal, akik bécsi karácsonyi útra jöttek és segélyszállítmánnyal, és ezzel indultunk volna. Az idő nagyon elromlott, a repülőtér nem volt berendezve műszeres le és felszállásra, és a pilóta csak üres géppel volt hajlandó megkockáztani a felszállást. Ő elment az akkor már modern müncheni repülőtérre, és mi jeges, havas utakon egy nagyon hosszú autóbusz utazással utána. Késő este értünk a szállodába. Szobatársam Roller volt. Keveset aludtunk, szinte fél éjjel beszélgettünk. A rendkívüli helyzet, a sok ismeretlen tényező túlórában dolgoztatta agyunkat. Kora hajnalban felszálltunk utasokkal együtt. Abban az dőben a nagy propelleres utasszállító gépek 80-90 utast tudtak vinni, és kis hatósávuk volt. Amsterdamban leszálltunk tankolni. Közben sürű köd ereszkedett le, nem tudtunk továbbmenni. Ott maradtunk szállodában és még valamilyen zenés előadásra is elvittek minden utast. Majdnem éjfélre kerültünk ágyba, de reggel háromkor már keltettek bennünket, hogy a szél eloszlatta a ködöt – indulhatunk. Grönlandban ismét leszálltunk tankolni. Iszonyú hideg volt begyalogolni kb. 200 métert a kis jégbevágott melegedő épületbe, főleg azért, mert kabátom se volt. Ez is világháborúból megmaradt katonai támaszpont volt, mint visszafelé Goose Bay, Labradorban. Még 7-8 óra kellett, hogy megérkezzünk Vancouverbe. Krétai és Szalkai UBC tanároknál lett vendég, Roller és én a belvárosban a Powell River cég központjában. Másnap először találkoztunk James Sinclairrel, aki a parlamentben É-Vancouvert képviselte, halászati miniszter volt a federális kormányban, és közeli barátja és politikai partnere Pickersgillnek (és hozzátehetjük most azt is, a jelenlegi miniszterelnök Justin Trudeaunak nagyapja). Szintén találkoztunk a Foley testvérekkel, a Powell River Vállalat tulajdonosaival, de a későbbi tárgyalások során Liersch alelnök képviselte a céget. UBC President Mackenzie már megkezdte karácsonyi vakációját, az elején még mindig ott volt, de később UBC-t mindig Dean Andrew képviselte és természetesen Dean Allen. Powell Riverbe McNeillel mentem ki a vállalati kis hidroplánon, megnézni a tábort és felszerelést. Karácsony este indultunk vissza, mint egyetlen utasok az üres repülőgépen. √ Első megállás Goose Bayben volt. Utunkról már régebben írtam egy két epizódot a Kapocsban. Furcsa érzés volt két földrész között lenni, vak sötétben, üres repülőn. Csomag nélkül, de hatalmas lelki teherrel és bizonytalanság súllyával. Igazán éreztük, hogy menekültek vagyunk. Volt egy noteszem, egy ceruzám, egy fogkefém és a belső zsebemben a még Sopronból hozott 7.62-es Tokarjev pisztoly (abban az időben az ilyen nem számított a repülőgépen, nekem meg egész idő alatt jóleső meleg érzés volt, hogy nelkem is van hozzátartozóm ebben az idegen világban).

Megérkezésünk után összehívtunk egy általános közgyűlést. *(Ekkor már nem Feienhortban, hanem Salzburg Hellbrunn nevű külvárosában, a kanadaiak 'gondozásában' volt az egész társaság. A Szerk.)* Ezen történt a sordöntő szavazat és dőlt el, hogy kivándorolunk Kanadába. Fontosnak tartom itt Roller szószerinti leírását idézni a gyűlésről ('Mi is voltunk egyszer az Akadémián', II. Kiadás, 2001, 100 oldal). „Beszámolónk sokakat, főleg a tanári kar idősebb tagjait elbátranította attól, hogy Kanadába kivándoroljanak. Ezért többen elhatározták, hogy Ausztriában maradnak, amíg lehetőség nyílik, hogy máshol telepedjenek le. A Kanadába való kivándorlást a IV. évesek elhatározása döntötte el, amikor a sok aggodalom ellenére Grátzet Miklós, az akkori ifjúsági Kör elnök, a IV. évfolyam tagjaként kifejezte az évfolyam egyöntetű határozatát, hogy ők Kanadában kivánják tanulmányaikat folytatni". „Lassan a szavazatok száma a többségre emelkedett". (A közgyűlés szünetében évfolyamunk elvonult megtárgyalni a helyzetet. Kilátástalan helyzetünkben úgy éreztük, hogy ha semmi más se valósul meg a puha igéretekből, akkor is egy szabad, demokratikus országba kerülünk, ahol, ha nem is garantált, de lehetőség és munkaalkalom van. Persze csak annak, akiben van energia, munkakedv és önbizalom, és valójában azoknak, akiknek az emberi jogok és szabadság mindennél fontosabb. Minden esetleges további ígéret beváltása többet tesz a pozitív oldalra. Egyenként szavazott minden jelenlévő, ugyanúgy, mint 1956 Nov. 4.-én a kópházi présházban, ahol csoportom elhatározta a határ átlépését (Hahn F?). Itt a szavazat egyhangú volt – 39:0. Az igen szavazatokhoz egymás kölcsönös támogatása és errevaló elkötelezettség is tartozott. Tisztában voltam a szavazás horderejével, éreztem a felelősség súlyát, de hittem a megoldás helyességében. Eszebe jutott több korábbi beszélgetés Rollerrel. Elég gyakran és nagyon átérezve szokta mondani: „Miklós minden döntésünk alkalmából gondoljunk arra, hogy mindennek súlyos és megváltozhatatlan következménye lehet. Mindenért felelni kell, nemcsak itt – a másvilágon is. Szembe kell nézni Istennel és ott talán bocsánat is lehet, de a szülőkkel is, és ott az ítélet kérhetetlen").

A szavazás eldöntötte a sorsunkat, fel kellett készülni az új honfoglalásra. Roller közölte velem, hogy minden energiát a magyar erdőmérnöki kar megteremtésére szándékozik fordítani. Rám bízza az egész kivándorlás és letelepedés lebonyolítását, addig amíg valójában elkezdjük az egyetemen a tanulást. A következő hónapokban

szinte minden percem le volt kötve, amire céloztam két előző Kapocsban megjelent írásomban. Az egyik St. Johntól Abbottsfordig, a másik a Powell Riveri életünkel foglalkozott.
A salzburgi indulás mindjárt egy komoly fiaskóval kezdődött. A Bevándorlási Minisztérium megbízott valami félhivatalos, olyan NGO szerű céget és önkénteseit az utazás megszervezésére, persze nem ingyen csinálták. Indulás előtti este egyeztettük a végleges utazási listát, kínlódott is a szegény gépírónő a sokszáz számára idegen névvel, de végre éjfél felé elkészült a hivatalos menetlevél. Másnap beszállás kezdeténél hiányzott a listáról harminc név és helyette idegen nevek voltak, és ezek már benn is ültek az egyik kocsiban. A magyar származású ügyintéző csak hajtogatta, hogy valami érthetetlen elnézés történt az éjjel folyamán, csak szálljunk fel, és a probléma majd megoldódik. Persze hogy megtagadtam a beszállást és egy jó kétórás zűr-zavar keletkezett. A vasutasok felrúgva látták a gondosan elkészített menetrendet. A tanár feleségek panaszkodtak, hogy a gyerekek fáznak és éhesek és Grátzer milyen jogon késlelteti a beszállást. A diákok élesen tiltakoztak, hogy ne hagyjuk cserben diáktársainkat. Néhány Sopronba visszatérni szándékozó tanár, akik kijöttek búcsúzkodni persze azonnal bedörgölték, hogy látjátok milyen bután hisztek a kanadaiaknak és már az első percben átvertek benneteket. Az állomásfőnök segítségével sikerült kapcsolatba lépni Gordon Cox-al Bécsben. Ő táviratban garantálta lemaradó diáktársaink útját, utasította a céget kivitelezésre és személyesen felelősséget vállalt azért, hogy társaink csatlakoznak hozzánk Kanadában. Végre elindultunk. Az út folyamán elég feszélyezett viszony volt köztünk és a 'benfentes' csoport között, mert tisztában voltunk, hogy itt nem egy szimpla hiba történt, hanem előre eltervezett módon, éjjel át lett írva amenetlevél. St Johnba érkezéskor, ez a csoport azonnal tovább ment autóbusszal Torontóba. (Az Angliában hozzánk csatlakozó magyar menekültekkel természetesen baráti viszony alakult ki). Ez a beszállási epizód okozta a késést, ezért maradtunk le a csatornai áthajózásról. Egész idő alatt a legnagyobb probléma az volt, hogy a nehézségek megoldásához nem volt jóformán semmi anyagi fedezet vagy egy hivatalos szerv, amelynek segíségét igénybe vehettem volna. (Persze volt kivétel is mint amikor a St. Johni püspök saját zsebéből garantálta frederictoni utunkat, vagy VP Liersch kifizette az autóbuszokat, amikor először mentünk el UBC látogatásra). Szeretnék még egy esetet leírni. Salzburból elindultunk vonattal Ostende felé. Több álomáson Vöröskereszt önkéntesek látták el élelmezésünket a vonatablakon benyújtott élelemmel és itallal. A terv az volt, hogy amikor megérkezünk és átszállunk a hajóra, vacsora ott lesz. Mivel késve értünk be, a hajó elment. Sikerült megbeszélni, hogy a másnap délelőtti hajóval megyünk Angliába és a vonat csatlakozás is megoldódott. A vonaton megalszunk ülve - ami egy kis probléma volt a tanári családok esetében - de éhesen. Az állomás nagy étterme pont akkor zárt. A manager azt mondta, hogy csak készpénzért vacsorázhatna ott turnusokban 350 személy, de az egész tárgytalan -záróra van. Ezzel nem lett vége a dolognak – a helyettes manager beleszólt. Nem lehet menekülteket csak úgy éhesen hagyni, elvégre Ostende humánus ismert európai utazó város. Ha vacsorát nem is tudnának felszolgálni, de toboroz a hazainduló dolgozókból önkénteseket és csinálnak szendvicseket és teát, amennyi anyagkészlet van. Ha a manager nincs benne, akkor ő beadja a számlát a Vöröskeresztnek vagy akármilyen segélyszervezetnek, amit csak talál. Ha nem sikerül, akkor ő a saját zsebéből kifizeti, vagy ingyen dolgozik hetekig. Váratlan volt ez a szívből jövő ajánlat és ha nem is sok, midenkinek jutott valami. Másnap hajnalban kijött a vonatinduláshoz és hozott egy csésze kávét. Hebegve köszöntem meg ismét mindent. Azt mondta nem szükséges, mindent ért, szülei is menekültek voltak a háború után. Ilyen mély emberi gesztusokat tényleg nehéz meghálálni puszta szavakkal. Egy pakondekli sörkártyára ráírta a nevét és címét és németül azt is: „Isten veletek magyarok". Juherin Born volt a neve. Írtam neki egy köszönő képeslapot Powell Riverből, ami el is ment, és egy hosszabb levelet Vancouverből, ami visszajött. A sör alátételt őrizem 45 évig, és elveszett, amikor ide költöztünk Bellinghamba, sok más holmival együtt.
Fontos feltenni a kérdést, volt-e egy másik hasonló út vagy lehetőség számunkra? Volt-e más konkrét javaslat? Kategórikus válasz, hogy nem! Voltak elgondolások, jóhiszemű tanácsok, javaslatok, de mögöttük nem állt kézzefogható valóság. Többen mondták, hogy mi lenne a megoldás, de az oda vezető útról vagy nem tudták, hogy létezik-e, vagy honnan indul. Az élet egy nagy szerecsejáték, és minden nagytételű kártyapartinál vannak őszintén drukkoló kibicek, de ha a lap nem jön be, vesztés esetén nem képesek osztozni abban.
√ Az emmigrációs magyar kormány tárt karokkal fogadott bennünket, mint testvér magyarokat és mint egy potenciális magyar egyetemet, de még egy füzetre vagy ceruzára sem volt alap, nem beszélve a hatáskör hiányáról. Többszáz letelepedési vizumon már elbukott volna az indulás első napján.
Az olasz javaslat az volt, hogy befogadnak mindnyájunkat mint törvényes bevándorlókat. Bolzano mellet van egy felújításra váró, de lakható épület csoport. Ott lakhatunk, akár egy évig, a tanáraink taníthatnak bennünket, aztán szétszéledhetünk. Erdészre nincs szükség, mindenki azt próbál, amit akar. Igen, és ami legfontosabb, nekünk kell valami nemzetközi segélyszervezettől megszerezni az élelmezést egy évre, az olasz kormánynak erre nincs fedezete. Többen hangoztatták még sok-sok évvel később is, hogy nem használtuk ki az u.n. 'német javaslatot'. Nem hiszem, hogy ezek a 'szerzők' valaha látták a paíron írt valóságot, és csak a menekült táborok ajzott légkörében született reményekről írnak. A Ny-német kormány több ezer menekültet fogadott be, és a keretben külön volt 500 egyetemistának fenntartott hely. A 200 000 magyar menekült tömegben 7-8000 magyar egyetemista lehetett. Nem hiszem, hogy szinte az egész keretet nekünk adták volna. Persze mindnyájan befértünk volna a nagy keretbe, mert a németek már közel hetven éve is fiatal munkaerőket toboroztak. Erdész oda se kellett sok. Adtak egy tucat ösztöndíjat, ami reális helyzeten alapult. Társaink, akik oda kerültek nem hoztak szégyent Sopronra. A többi 200 lehetett volna jól fizetett beosztott Siemens vagy Daimler-Benz vállalatoknál pár év mulva, de nem erdész. (A gondolat, hogy elvinni bennünket, mint egy antikommunista csoportot Berlinbe a fal innenső oldalán bosszantani az oroszokat, az egy felelőtlen szélsőséges bajor politikustól származott, akit saját pártja kézőbb kizárt. Persz az osztrák lapok azonnal felkapták a hírt, és Tüske azonnal kérdezte mikor indulunk).
A francia ajánlatnak nem volt semmi erdészeti jellege. Az Idegen Légio kifutott emberanyagból, amikor a második világháború menekült táborai kiürültek és sok veszteségük is volt az indo-kinai és algériai függetlenségi harcokban. Két-háromszáz soproni 'ágyútöltelék' kapóra jött volna. Öt év leszolgálása után állampolgárságot kaptunk volna, és ha lett volna megtakarított pénzünk, akkor tanulhattunk volna. Nem tudom, hogy mennyit lehet megtakarítani egy baka zsoldjából. Elutasítottam a 'toborzót' és ebben személyi ok is vezetett (lásd 2. lábjegyzet).
Az USA ajánlat mögött konkretum nagyon kevés volt és ezt később kitűnő alakalmam volt kielemezni. A Society of American Foresters (SAF) nevében Dr. Clepper és Dr. Winters javasolták, hogy maradjunk egy évig Ausztriában együtt és tanuljunk angolul. Azután kisebb csoportokra szétszakadva folytassuk tanulmányainkat a három tucat amerikai egyetemen, ahol talán lenne egy-két ösztöndíj is. Ki tartott volna el bennünket egy évig a túlterhelt Ausztriában? Ráadásul, a SAF-nek semmi hatásköre nem volt az egyetemek felett. Nem mondhatták Michigannak vagy Oregonnak, hogy kit vegyenek fel és kinek adjanak ösztöndíjat. Arról nem is beszélve, hogy az USA kvóta már akkor betelt. Egy év mulva reménytelen lett volna ismét megtoldani párszáz bevándorlási vizummal és a hivatalos közegek közölték is velünk. Párhuzamosan a New Yorki Környezettudományi és Erdészeti Egyetem és közvetve a University of Syracuse is kapcsolatot teremtett velünk. Surányi-Unger Syracuse nagy nevű közgazdásza volt, és befolyással rendelkezett nem csak New York állam kormányzójánál, hanem magasabb politikai körökben is. Próbált anyagi támogarást

szerezni számunkra és együtt dogozva Hardy Shirley erdész dékánnal megoldani helyzetünket. Az elgondolás az volt, hogy az erdész egyetem saját campus-sal és nagyobb kapacitású tanulmányi erdőgazdaságukkal el tudja helyezni teljes közösségünket és ott folytatnánk angolul a tanulmányainkat. Shirley erősen lelkesedett, mert saját egyeteme kétszeresére nőtt volna és minden kivülről jött pénz támogatott volna. Az persze nem volt hizelgő számunkra, hogy erősen hangoztatta, hogy tanulmányainkat náluk fejezzük be mert „az Európában képzett erdészek használhatatlanok É-Amerikban". Az ajánlat persze csak elgondolás maradt, mert semmi anyagi támogatásra nem sikerült a sok próbálkozás. Sőt, maga Shirley írta nekünk, hogy tudomása van a készülő kanadai tervről, aminek még felét se tudnánk az USA-ban megkapni.
A sors iróniája az, hogy húsz évvel később pont ott kötöttem ki, mint professzor. Surányi már meghalt, de emléke még nagyon élt. Két kollegám nála szerezte doktorátusát. Tekintélyt parancsoló személyiség volt (nem csoda egy volt katonatiszt esetében) és még a magasrangú egyetemi vezetők is csak meghajolva és suttogva beszéltek jelenlétében. Dean Hardy Shirley már rég nyugdíjba ment. Akkor készült tankönyvének második, átdolgozott kiadása. Megkértek, hogy írjak hozzá egy új fejezetet. Se időm nem volt erre, meg még mindig bántott a 'használhatatlan európai erdész' kifejezés. A szerkesztőnek megmondtam mit érzek. Ő azt mondta (mert talán már nem is élt Shirley és mentegetni akarta), hogy a véleménye pont ellekező volt, de mint dékánnak kötelessége volt védeni a hazai felsőoktatás termékét konkurencia ellen.
Más országból is jött egy-két ösztöndíj, mint pl. egy a svédektől, ezekért hálásak is voltunk, de közös kitűzésünket nem segítették. Persze Kanadába indulásunk híre nagy port vert fel. Nyugaton elhelyezkedő társainktól és magyaroktól őszinte „jó szerencsét" üzeneteket kaptunk. Sopronban maradt idősebb tanárainktól aggódó hangok jöttek, amit teljesen megértek. Összes szakmai kapcsolatuk Európával volt, és így minket szakmai öngyilkosságtól féltettek. Persze ők se, mi se tudtuk, hogy bár É-Amerika erdészete valóban elmaradt – külterjes gazdálkodás volt európai szemmel – de ennek ellenére komoly kutató munka létezett, de az eredmény senkinek se kellett, és ritkán lett alkalmazva. Persze volt egy hazacsalogató hang is Sopronból, de ebből erősen kiérzett, hogy nem miértünk való aggódás volt az elsőrendű mozgatója, hanem inkább érdemszerzés a Kádár-rendszertől. Kihangsúlyozom, hogy most nem a Nagy László, Illyés Benjámin és Szilágyi István évfolyam társaink delegációjára célzok, őket jól ismertük, mint egyéneket tiszteltük és barátsággal fogadtuk őket. Tudtuk, hogy megbízást végeznek, és ha meg is maradt a véleménykülönbség, kölcsönös megértéssel búcsúztunk el egymástól. Én most olyan hazacsalogatókra célzok, akik közül pl. egy úgy írt otthon, hogy évfolyamtársai megbízásából kijött hozzánk Ferienhortbe, a 'grófi kastélyba'. Aztán valaki feljelentette közülünk a csendőröknél és a 'grófnő motorcsónakjával' menekült át a tó másik oldalára és ott erdei kisvasúton szökött tovább Sopronba. És akkor azt is megemlíti, hogy mint magánember 'MJ' is tudott útjáról és hősies próbálkozásáról. Aki abban az időben az egyetemen volt az mindjárt tudja, hogy ki állt a hivatalos és félhivatalos kezdeményezések mögött. Nem széndékozom senki emlékét megcéfolni, de ez a példa is illusztrálja, hogy sok rólunk írt visszaemlékezés elkerülte a szerkesztők figyelmét, talán jóhiszeműségből, talán távolról és évtizedekkek később nehezen vették észre a logikai bukfenceket, és sokszor a valóság csúsztatását. Voltak más kifejezések, vélemények és gondolatok visszaemlékezésekben, életrajzokban. Mindenkinek joga van eldönteni a saját sorsát és minden egyéni elhatározást tisztelek. De nem azt, hogy annak megindoklása teljesen arra van építve, hogy az illető nem volt olyan, buta, félrevezetett, kapzsi, műveletlen, mint akik kimentek Kanadába. Írásokban is megjelent sznobizmust sértőnek találom. Ilyeneket leírni azt jelenti, hogy valaki félt, nem volt bátosága új életet kezdeni, megteremteni semmiből az új egzisztenciát. „Én, mint kulturember nem tudtam volna élni abban a müveletlen, elmaradott országban" – azt is jelenti, hogy a kivándorlók alacsonyabb kulturális igényűek votak, és csak az anyagi jómód kielégítése volt céljuk. Lehet, hogy a finom lelkűek tényleg elsorvadtak volna, de senki sem felejtett el közülünk késsel-villával enni. Egy 2000 -ben megjelent írásban ez áll: „Eredeti félelmünk megvalósodott, a Kanadába kimentek végleg elvesztek Magyarország számára". Ezt eldönteni a történelemnek kell, de kapásból itt tudnék hozni számos tényt, ami az ellenkezőjét bizonyítaná.
Hosszúra sikerült ez a visszaemlékezés, de sok ismeretlen részlet papírra kivánkozott, vagy több ismert részlet kiegészítésre szorult. Néhány epilógusnak szánt gondolattal szeretném befejezni. Nehéz, kritikus helyzetek megteremtik azokat az embereket, akik felemelkednek, felnőnek a kihívásokhoz, vállukra veszik a terheket, és ösztönös vezető képességgel megoldják a megoldhatatlant is. Ilyen volt Roller Kálmán. Privilégiumnak tartom, hogy együtt dogozhattunk és hogy kitüntetett életreszóló barátsággal. Remek tárgyaló volt, minden kategórikus elutasításból előbb-utóbb kicsikart egy vonakodó beleegyezést. Ritkán vesztette el türelmét, hangját sose emelte fel és a sértések leperegtek róla, talán mert mély vallásossága eleve megbocsájtó volt. Céltudatossága nélkül sok minden nem sikerült volna.
Akármilyen sok keserű élettapasztalatunk van, de ismerjük be, hogy sok őszinte, segítőkész enbertársunk is van a társadalom minden ágában és a földrész minden csücskében.
A siker történetben nagy szerepe van a diák közönségnek is. Ha szükség volt rá, ez a közösség mindig képes volt önzetlenül ás egységesen szerepelni, és ütőképesen cselekedni. Sokkal könnyebb volt többszáz soproni diák hetekig tartó interkontinentális útját levezetni, mint tíz amerikai diákot két napos tanulmányútra vinni.
Életem több mint hat évtizede szorosan összefonódott soproni nagy családommal. Minden munkámért gazdagon kárpótolva érzem magam, mert akár az elején, akár a végén a legnagyobbat kaptam ettől a közösségtől –bizalmat.
Lábjegyzetek
1.A forradalom idején értesítés jött a MEFESz Bizottsághoz, Horváth Sándor évfolyamtársamtól, hogy csoportjuk nagy mennyiségű egyetemet érintő 'ávós' anyagot talált a rendőrség kezében lévő Alsó-Lőver utcai házban. Hetekbe tartott volna az évek folyamán gyűjtött anyag feldolgozása: feljelentések, besúgások, kiértékelések és beépített dolgozó, tanár vagy diák ávós alkalmazottak jelentései. A legmagasabb rangú és legveszélyesebbekről egy gyors lista készült, és a dobozok bekerültek az egyetemre. A lista megdöbbentő volt. Olyanok nem voltak rajta, akiktől féltünk és a legrosszabbat feltételeztük és olyanok is voltak rajta, akik bizalmat élveztek és 'reakciósnak' tartottunk. Ferienhortban vagy Stroblban egyetlen személy nem volt a listán szereplők közül és ezért tartottam azt a véleményt, hogy akkor és ott felesleges elindítani valami fajta felülvizsgálást. A lista Sándor halálával végleg eltűnt, de azon se csodálkoznék, ha csipkerózsika álmot aészik valami eldugott 'safety deposi box'-ban, és 20-30 év mulva egy hercegi csók felébreszti.
2. 1950-ben 16 éves voltam. Nagyon jó barátom rá akart beszélni, hogy disszidáljunk. Hatásosan érvelt, hogy nincs semmi veszíteni valóm. Nincs jövőm és egyetemre soha nem mehetek. Apám MÁV tiszt volt és politikai okból büntető/javító munkára küldték segédmunkásként. Nagybátyám, Dr. Balázs Gyula, Sopron város jogásza politikai fogoly volt, másik nagybátyám 'nyugatos', unokatestvérem 'domb elhárító' minőségben szolgált, családomban három pap és apáca. Ilyen káderlappal nem lehet egyetemre menni még színjeles bizonyítvánnyal se. Nem mertem megpróbálni, de neki sikerült. Az Idegen Légióban kötött ki. Vietnamban halt meg 20 éves korában, a Michelin gyár ültetvényét védve. Ezért nem szerettem volna, .hogy egynek is közülünk ez legyen a sorsa. Én meg bekerültem egyetemre, mert apám keserves gyári munkája engem 'elöléptetett' értelmiségiből munkás származásúnak.

Rétfalvi László: **Ottawai intermezzo – 1975-6**

Az edmontoni telekhez szoktatott érzékeinket nem tette próbára első ottawai telünk. Hó esett ugyan bőven, de az gyakran el is olvadt és az utakat pedig rendszeresen hótalanították nagy mennyiségű só rászórásával. A gyakori meleg periódusok és a só használata biztonságossá, de ugyanakkor ugymond 'lucskossá' tette az utakat. A szintén gyakori hidegfrontok átvonulása pedig nem annyira megjegesedett utakban, hanem 'olmos' esőkben jelenkezett. Volt úgy hogy 2 cm jeget kellett lekaparni autóm szélvédőjéről, még az utak ugyanakkor csak lucskosabbak lettek. Az magas sótartalmú lucsok hatását gépjárműveinkre csak később észletük, de akkor nagyon fájóan!

A latyakos utak mellett hozzá kellett szokni, legalább is az Ottawa folyó északi oldalán, a Quebec provinciában honos közlekedési szokásokhoz, amelyek legkirívóbb példája az 'Arrêt' szó használata volt a stoptáblákon. Nem tudom hogy mindig így volt-e, de lehet hogy megjelenése összehozható a francia-kanadaiak azon törekvéseivel, hogy ők mindenben másnak tűnjenek mint az ország többi lakói. Nehezebb volt viszont elfogadni és esetenként emlékezni rá, hogy piros lámpán teljes megállás után is tilos a jobbra fordulás. A közlekedés különös szabályai okozta csekély bosszankodás csak halmozódott a francia oldal üzleteiben tapasztalt barátságtalan kiszolgálással, ha töredék francia tudásunkkal akartuk mutatni szimpátiánkat. Morogván szóltak le és váltottak egyből angolra, akkor is ha azt ők is csak töredékesen beszélték. Főleg emiatt, Leone majdnem kizárólag az 'igazi' Ottawába járt vásárolni. Pedig előző évben, amikor a francia nyelvű városrészben telepedünk le, várakozóan néztünk az új nyelv tanulása elé. Sőt, csalódásomnak adtam kifejezést, amikor munkakezdésem első napján azzal a 'jó hírrel' fogadtak, hogy pozíciómat sikerült átminősíteni két-nyelvűről egy -nyelvű angolra. Ebben az időben, ugyanis legtöbb 'szenior' pozíciót két-nyelvűnek dezignáltak, hogy valamelyest kiegyenlítsék az előrejutási lehetőségeket a federális szolgálatban az angol és francia nyelvterületről származók között. Természetesen ez a 'policy' a tanult franciáknak kedvezett, mert ők eleve két-nyelvűek voltak, de mint sok (ha nem mind!) állami döntés, ez is rövid időn belül 'felhígult' az alkalmazásban. A legnagyobb és végeredményben döntő ellenállás a már 'szenior' pozícióban lévőktől eredt, mert praktikusnak is tűnt nem erőltetni egy új nyelv tanulását rövid éveken belül nyugalomba vonuló emberekkel. Szomszédaink közt volt egy fiatal család, akiket írigyeltem is a könnyedségért, amivel tökéletes angolból tökéletes francia nyelvre tudtak váltani, ahogy a helyzet megkívánta.

A Mackenzie Országúttal (MH) kapcsolatos tervek vizsgálatai folytatódtak a korábbi 'kerékvágásban' és újabb feladatok is egyre gyakrabban bukkantak fel a látóhatáron. Légérdekesebb számomra, mert akkor még újdonságnak számított, miniszteriumunk Környezet-gazdálkodási Szolgálata (Environmental Management Service, azaz EMS) - ahová a CWS is be lett sorolva – feladatainak és céljainak meghatározása és racionalizálása egy úgynevezett 'Zöld Papír' (Green Paper) összállításának keretében. Erre főleg azért volt szükség, mert a Környezet Miniszterium felállításakor (1973-ban) több, korábban más miniszteriumokban működő szervezeti egységeket hoztak át, mondhatnánk 'raktak össze', ami után 'csinálni' kellett egy közös 'raison d'etre' dokumentumot. Hasonló aktivitáson eshettek át miniszteriumunk másik két, a Környezet-védelmi (Environmental Protection - EPS) és a Légköri-környezet (Atmospheric Environment – AES) Szolgálata is. (Ezen reorganizáció után a 'szolgálat' szó használata a CWS nevében – annak ellenére, hogy akkor már több évtizede használatban volt - gyakori és jóval később végzetes támadásnak esett áldozatul). Azért volt kedvemre a feladat, mert ezáltal alkalmam nyílt találkozni több más területen működő fiatal kollegával, ütköztetni gondolatainkat a témában, majd közösen papírra vetni javaslatainkat. Oda se neki, hogy gondolataink milyen formában találtak elfogadásra a felsőbb berkekben, maga a részvétel tágította saját agyunkat és bővítette átlátásunkat az állami szervezkedésben. Optimisták voltunk ügyködésünk eredményeiben. Megjegyzendő, hogy ezekben az időkben a 'környezet' névvel fémjelzett miniszteriumunk a federális állami szervezetek közt még mindig magas 'prioritást' élvezett, úgymond politikai válaszként az állampolgárok által kifejezett és közvélemény-kutató cégek által mért szimpátiára. Eufóriának ugyan nem nevezhető, de széleskörű lelkesedésnek igen, amit tapasztaltam kapcsolataim körében a 'Tervezz a természettel' (Design with Nature), Ian McHarg 'bestseller' könyvére alapozott fejlesztés filozófia iránt. A nyomasztó súly, amivel az átalakuló és rohamosan növekvő bürokrácia leterhelte a lelkesedést már akkor is érezhető volt, de az optimizmus még maradt. Az optimizmus vezérelte hozzájárulásom túlnyomó részét egy újonnan felállított 'Költség-Haszon Kutató Csoport'-ban (Cost-Benfit Study Group), amiben hirtelen találtam magam feletteseim jóvoltából. A csoport eredeti feladata a MH-al kapcsolatos természetbarát megoldások és építmények költségeinek indoklása volt, de később a fejlesztések szélesebb köre is bekerült a tárgypontok közé. Nagy vonalakban a víz-átvezetők méretei, azok belső terelő-elosztó szerkezetei és az emlősállatoknak szolgáló felül- vagy aluljárók méretei és szükséges gyakoriságuk adták a megfontolandó dolgokat. A 'Kutató csoport' tanácskozásai a nyár közepéig eltartottak, de annak irásba foglalt eredményére már nem tudok visszaemlékezni.

Talán legfontosabbnak tartható elfoglaltságom ottawai tartózkodásom alatt rövid három hónapos kiküldetésem (secondment) volt az Environmental Assessment Panel (EAP), azaz a 'Környezeti Itélő Tábla' irodához. Fontossága megértéséhez, sajnos szükséges tovább menni egy kicsit az állami szerkezetek 'sűrűjébe'. A hetvenes évek legelején az USA hivatalos berkeiben is megjelenő 'környezet hatásvizsgálat', azaz 'Environmental Impact Assessment' (EIA) gondolata hamar átterjedt Kanadára is és a Környezet Miniszterium megalakításakor a kormány határozatot hozott egy 'Environmental Assessment and Review Process (EARP)', azaz 'Környezeti Értékelés és Felülvizsgálati Procedúra néven ismert kormányzati irányvonal beindítására, aminek első része az EAP felállítása volt (későbbi változataiban FEARO és CEAA néven). A tervek szerint az iroda vezető Reed Logie (korábbi 'deputy minister' azaz szak-államtitkár) ajánlatára a Miniszter által kinevezett Panel tagok, mint szakterületek és más érintett érdekeltségek reprezentásai voltak hivatva felülvizsgálni a federális állami érdekeket érintő nagyobb gazdasági és ipari fejlesztések környezeti hatásait, utasításokat adni a tervezőiknek a káros hatások elkerülésére és meghatározni, majd javasolni a Miniszternek azok feltételekkel való elfogadhatóságát. Az iroda legelső feladatként a Fundy öböl partján, Saint John, NB közelében tervezett Point Lepreau Nukleáris Erőmű felülvizsgálását kapta, ami akkor már egy provinciális politikával átitatott 'hangyaboly' volt. A kőolaj világárának 1973-as drasztikus megugrása hozta előtérbe a villamos-energia termelés nukleáris erőművekkel való gazdaságosabb megoldását és Kanada akkor már rendelkezett ahhoz való technikával, amit az

'Atomic Energy of Canada Ltd' (AECL) nevű vállalat használt fel és építette be 'CANDU 6'-os reaktoraiba. A vállalat munkálkodását és általában a nukleáris kutatás biztonságát felügyelő federális szervezet pedig, az 'Atomic Energy Control Board' (AECB) volt. Nem véletlenül, az AECL-ben működő mérnökök és az AECB-ban szereplő szakemberek között, állásCserék és kinevezések folytán, nagy volt az átfedés és ezért a vizsgálatokat végző 'Panel' kinevezett tagjai közt korábbi kollegák is voltak. Nem tűnt fel senkinek, hogy ezáltal a pártatlanság kérdése merülhet fel, de a procedúra kezdetlegessége okán ez akkor nem okozott problémát. Saját szerepem a 'Panel' megsegítésében volt, amennyire arra szükség mutatkozott, vagy hozzáértésem engedte. Mellettem, a Panel irodában az Elnök és Alelnök munkáját csak két titkárnő segítette, tehát különböző szakinformációt az állami apparátus különböző egységeiből, vagy az akadémia köreiből kellett beszerezni. Természetes volt, hogy a technológiával kapcsolatos részletekben csak a nukleáris fizikában járatosak szólhattak érdemlegesen, de igazából azt a témakört már 'eldöntött' dologként kezelték. A fő kérdés akkor (és mindenkor és mindenhol!) az erőmű környéki lakosság biztonsága és a kiégett fűtőelemek sorsa volt. Ezért a Panel megfontolásai közt legfontosabb szerepet a 'Nyilvános Meghallgatás' (Public Hearing) töltötte be, amire április elején került sor Saint John, NB-ben. Feladatom volt, hogy az ott elhangzottakból kiszűrjem a legfontosabbakat és tárgykörönként bemutatva prezentáljam a Panel későbbi értékelésére. Reed Logie viszont, összegzésemet továbbította Madame Jean Sauvè, akkori Miniszternek is, akinek az összeállításról szóló kommendáló megjegyzései másolatát, saját elismerésével megtoldva továbbította felém. A nyilvánosság nézetei és agályai is teret kaptak a Panel végső javaslataiban, de a 'mehet' döntést, bár nem a federális miniszter ellenében, New Brunswick első minisztere hozta a nyilvánosságra májusban. (A történet kikerekítése érdekében megemlíthető, hogy az erőmű 1981-es megépítésekor Kanada első ilyen létesítménye lett, és folyamatosan működött 2012-es felújításáig, ami után működik a mai napig. Ontario provincián kívül nincs is más működő atomerőmű Kanadában).

Az EAP-hoz való 'kiküldetésem' alatt került az iroda vizsgálata alá két másik nagyméretű project-tervezet, a Gull Island Vízierőmű Newfoundland provinciában és a Gentilly II Atomerőmű fejlesztés Quebec provinciában. Mindkét esetben neveztek ki elbíráló Panel-eket, de azok ülései, a Point Lepreau project elsőbbsége miatt ritkák voltak ottlétem idején. (A Gull Island project a Labrador félszigeti Churchill folyón 1972-ben épült erőmű-komplexum következő fázisaként volt tervezve, de később Quebec provincia akadékoskodása révén el lett halasztva, majd új néven, mint a 'Lower Churchill Project' került ismét, de nagyban megváltozott/ felhigított (!) környezet-hatás vizsgálat alá a 2010-es években. A Gentilly II project, mivel a Point Lepreau üzemhez hasonlóan 'CANDU 6'-os atomreaktor használatára volt tervezve, a vizsgálatára felkért Panel összetétele nagyban megegyezett a korábbival. Az erőmű 1983-ban épült meg és 2012-ig működött, amikor is politikai döntésként, de gazdasági okok miatt, felújítás helyett lezárták és elkezdték 50 évig tartó felszámolását!).

Múlt őszi magyarországi utunkon történt elhatározásunk tovább gyarapítani családunkat, sikerrel járt és Leone állapotossága jól haladt, nem kis mértékben a már említett Dr. Johri hozzáértő felügyeletének köszönhetően. A magzat aktivitása alapján Tisának fiútestvér érkezése igérkezett, de nem voltunk biztosak mert Tisa lányunk szintén igen élénken jelezte korábbi készülődését a megszületésre. A ház körül is akadt tennivaló. Elsőnek egy vízlágyító szerkezetet kellett beszerezni, hogy a település által szolgáltatott vízet alkalmasabbá tegyük mindennemű házi használatra (hogyan voltak meg nélküle a korábbi lakosok?). Ha nem is volt (nagy) gyakorlatom az ilyenben, de önbizalmam volt bőven, így vállalkoztam a berendezés sajátkezű beszerelésére. Nem volt komplikált a feladat, de új szerszámok és útmutató leírások nélkül 'eltévedtem' volna. Farkas-szemet kapva a sikertől, belefogtam a konyha átépítésébe. Bár a ház csak tíz éve épült, de előző lakói eléggé 'lelakták' a helységet és bármilyen általuk eszközölt változás az egész házban nem a helyén való volt. A nagy lélegzetű munkához vásároltam egy sok fajta famunkára alkalmas 'radiálkarú fűrészgép'-et (radial-arm saw – ami a mai napig működik) és colos vastagságú csomómentes simafenyő deszkákat a butorok építéséhez. Hónapokig eltartott, de ez is sikerrel végződött: nem vágtam le egy újjamat sem (korábbi kollegáim között volt kettő is ilyenmódon levágott újakkal) és megtanítottam magam több szerszámmal bánni. Elveztem a fával való munkát, ami ezideig talán az erdészethez legközelebbi elfoglaltságom volt. A famunka mellett a csőszerelés volt a legigényesebb feladat, de az is megoldódott. Háztulajdonosoknak meg kell tanulni a házkörüli dolgok csínját-bínját, mert minden kis bajra nem lehet iparos segítséget hívni. És - ahogy később megtapasztaltam, önsegélyű munkavégzés gyakran jobb eredménnyel jár, mint a költséges iparosok beavatkozása.

Húsvétkor Leone nővére Sylvia érkezett látogatóba Vancouverből, hogy találkozhasson akkor már másféléves kislányunkkal és hogy osztozzon várandós hugának boldogságában. Ekkor kellett nekem elutazni Saint John, NB-be a Point Lepreau projekttel kapcsolatban, mialatt egész Kelet Kanadát egy nagyméretű késői hóvihar súlytotta. A 'három szegény nő' napokig csak kenyéren és hagymán élt (ahogy Leone ma emlékszik), mert nem tudtak a hótorlaszok miatt a garázsból kijutni és a közelben lakó Molnár Jóskához segítségért, barátunk gyengélkedése miatt nem fordulhattak. Küldetésünk befejeztével, Saint John-ból nekünk is a sokkal lassúbb vonatozásra kellett támaszkodni, mert a tömérdek havat még nem tisztították el a helyi repülőtér futópályáiról. Hazaérkezésem után nem tartott sokáig nagykapacitású hókotrómmal utat vájni a külvilághoz és hozzájutni a szükségletekhez, majd Sylviát kivinni a repülőtérre, hogy visszautazhasson Vancouverbe. Nekünk és szomszédainknak az igazi megpróbáltatás csak ezután kezdődött. Mivel már tavaszodott, tudtuk, hogy a sok hó nem marad sokáig. De arra nem számítottunk, hogy olyan hőhullám érkezik erős szelekkel, miáltal a nagy tömegű hó egy nap alatt vizzé válik. Az erős szelek ez alkalommal is az ottani gyakori áramszolgálat megszakadáshoz vezettek, ami képtelenné tette a vidéki házak algsorában beépített vízgyűjtő-gödrök pumpáit (sump pumps), hogy kiszivattyúzzák az ott rohamosan össszegyűlemlő folyadékot. Frusztráló tehetetlenség fogta el az embert, amint a betonpadló alig látható repedésein bugyogott fel a talajvíz és kezdte betölteni az egész teret. Legelsőnek az elektromos pumpát kellett kimenteni a gödörből, majd ahogy a víz emelkedett, minden ott tartott háztartási gépet (mosó, szárító, vízlágyító) nagy, kéznél-lévő betontéglákra kellett felemelni és utána reménykedni, hogy annál magasabbra nem nől az ár. Tényleg, egy idő után a vízszint maradt, de amit addigra ellepett, annak további hsználhatóságát 'le lehetett írni'. Legtöbb szomszédunknál az alagsor ki volt építve, leszőnyegezve és bebútorozva, tehát tetemes kárnak nézhettek elébe, de nálunk szerencsére ilyen nem volt és egyedüli maradandó emléke a vízözönnek a sok görcsös emelgetésben tovább sérült hátam lett.

Még az EAP-hez való kiküldetésem befejezése előtt, sokrétű elfoglaltságom okán, feletteseim lehetőséget teremtettek egy munkámban segítő személy alkalmazására. Mivel a PSC leltára tele lehetett már elbírált és alkalmasnak talált állásra jelentkezőkkel, napokon belül alkalmazásba került (BI-2 kategóriában!), több jelenkezési beadványból az általam kiválasztott Gary Ironside. (Milyen egyszerűen mennek az ilyen dolgok Ottawában!). Gary átvette tőlem a 'MH Munkacsoport'-ban és annak 'Egyesítő Albizottságá'-ban való időigényes részvételt és megbízásomra belekezdett az addig beérkezett, a MH-ra vonatkozó különböző természetvédelmi javaslatok analizálásába és összegzésébe, hogy azokat már megjelent kiadványokban található releváns információkkal kiegészítve egy riport formájába kiadhassuk és terjeszthessük a témában érdekeltek között.

Levelezésünk az otthoniakkal gyakoribb lett, mert volt mit írni a csemetékről és beszámolni készülődésünkről következő családta-

gunk ékezésére. Gyakran küldtünk fényképeket, amelyeknek szinessége és jó minősége kiváltotta elismerésüket, mivel otthon még legtöbb családnál csak a fekete-fehér 'box camera- szerűség' volt alkalmazásban. Édesanyám többszörösen köszönte ajándékként kapott TV-jüket és fejezte ki megelégedettségét az azáltal elérhető szórakozási lehetőséggel és közölte, hogy már útban van 'születendőnk' számára a magyar 'pólya'. Apám pedig emlegette, hogy milyen eleven és mozgékony volt a kis Tisa. Ottawai barátainkat is gyakran láttuk, sokszor csak informális alkalmakkor, de ugyancsak gyakran vettünk részt kölcsönös családi vendégeskedésben. Molnár Jóska és angliai felesége Susan szociálisan nagyon aktívak voltak: gyakran volt náluk nagyobb összejövetel, ahol megismertük munkahelyi kollegáik mellett magyar származású barátaikat is. (Olyan alkalmakkor, Jóska büszkén mutatott be kollegáinak mint 'Coordinator'-t, ugyanis minisztériumukban a cím egy igazgatók feletti beosztást jelentett. Magyarázkodtam is, amikor rájöttem a turpisságra). Vendégszeretetük mellett családi konyhájuk hírneve volt a csalogató minden meghívásnál, amiért nem kis mértékben Jóska édesanyja, Bözsi néni volt felelős. Debrecenből való kiköltözésük után, Jóska bácsi, volt kollegium igazgató férjével átvették a háztartás vezetését és alkalmat adtak Susannak is állást vállalni. Két jó keresettel akkor, az évi 11%-os infláció ellenére (amivel a munkáltatók próbáltak lépést tartani hasonrátájú fizetésemeléssel) akkor jó módban lehetett élni Ottawában. (Régi bejegyzéseket böngészve látom, hogy az évben, quebeci elhelyezkedésünk okán megnövekedett házkörüli költségeink ellenére is csupán havi jövedelmünk 20%-át költöttük 'rezsire'). Többször találkoztunk kölcsönös ebéd összejöveteleken Anand és Pushpa Prakash-al, Jóskáék közeli szomszédjával és a szintén UBC-ről ismert, az Ottawától délre eső Manotick faluban lakó régi barátainkkal George és Kathy Gibson-al. Összetalálkoztunk az akkor Ottawában működő Sopron Alumnus Grozdis Gyurkával és feleségével Judy-val és felkerestük félig-meddig firmámnak számító Szalamin Gabit és feleségét is. Leone többször járt szinházba Susan társaságában és közösen Ottawában láttuk és hallhattuk élőben első Wagner operánkat, a Bolygó Hollandit. Barátok társaságában látogattunk jobb nevű étkező helyeket is, amelyek közt a legemlékezetesebb a 'La Ferme Columbia' volt. Esti kiruccanásainkon a szomszédságban lakó bakfis lányok szolgáltatták a 'babysitter' funkciót.

A nyár nem váratott magára, gyorsan és nagy meleggel érkezett. Családi körünkben boldog anticipáció hatotta át napjainkat. Leone és Tisa délutánjaikat kint tölthették a szabadban. Dugó is nagy bundája ellenére, ott tartózkodott a homokozóban játszó vagy a réten mászkáló és minden fűszálat és azok között található apró élőlényeket tüzetesen megvizsgáló kislány mellett. Vacsoráinkat is a szabadban fogyaszthattuk el, mivel nem kellett állandóan hadonásznunk a támadó moszkitó seregek visszaverésére, mint ahogy edmontoni kertünkben kellett. Június végére vártuk családunk új tagjának érkezését és minden jel arra mutatott, hogy számításaink beválnak. Az egyik ír szomszédunk Leone figyelmébe is hozta, hogy telihold lesz a hó utolsó hetén, megbiztható jel a várt eseményre. A szülési fájdalmak kora hajnali jelentkezése után szombaton, 1975 június 28.-án az előre elrendezett módon be is mentünk az ottawai Grace Kórházba, ahol egyből gondozásukba vették a 'várandóst' és elkezték az 'epidurális' fájdalom csillapítást. (Ezen procedúra újszerű volt és

csak megbízhatónak megismert orvosunk javaslatára egyeztünk használatába). Az álmából kirángatott Tisa nem panaszkodott, mert ő is érezhette az esemény fontosságát és különben is nagy kíváncsisággal várta a megigért kis testvér érkezését. Az esemény pontját nem lehetett pontosan megállapítani, igy hát hazamentünk reggelizni és várni a telefon hivást. Jobbnak láttam kislányomat átvinni Molnárékhoz, Bözsi néni gondozásába és visszamenni gyorsan Leonnak 'segíteni'. A 11:03 órai születéskor ott lehettem feleségem mellett és együtt örülhettünk újabb kislányunk érkezésének. A kis gyűrődött porontyot egy apró kosárban betakargatva, odatették a műtő ablakának széles peremére, ahol a beáramló meleg napfényben tündöklő Noni Giselle Rétfalvi-val elkezdhettem első apai (akkor inkább csak egyoldalú) dialógusomat. Tisa sem csalódott, az újonnan érkező mindenben felülmúlta várakozását és nem tudott betelni az önálánál mindenben kisebb emberi lénnyel. Hamarosan a nagymama is megérkezett Vancouverből és megoszthattuk örömünket családunk szélesebb körében. (Megemlíthető, a dolgok előrehaladása tekintetében, hogy második kislányunk már születésének első órájában, minden fájdalom nélkül, átesett a 'nők'-nél olyan fontos fülkilukasztási műtéten!).

Noni születéséhez kapcsolódik az általunk valaha is fogyasztott legkülönlegesebb bor. Az ottawai oldalon, a provinciális állami alkohol-forgalmazó üzletben (emlékeztessük magunkat: akkor más nem is volt Kanadában!) egy árleszállítás után is költséges 'Chasagne Montrachet' nevű fehér burgundy bort vásároltam és 'bújtattam el' potenciális autó betörők elől BMW-m első ülése alá, amíg ottani elvégeznivalómat befelyeztem. A következő napok várakozásban meg is feledkeztem a butykosról, ami az ide-oda futkosásban ide-oda lötyögött az ülés alatt és 'főtt' a rendkivüli melegben. Tudtam én, hogy jó bort nem szabad sokat mozgatni és főleg fehér bort hűvösön kell tartani. Mire rájöttem feledékenységemre, a bornak gondoltam vége! Nos, amikor Noni hazaérkezése után kinyitottuk az üveget, a különleges ital még akkor is 'bor-érzék-szerveink' legemlékezetesebb eseményét szolgáltatta. Úgy látszik, a jó bor jó marad!

Eddigre már befejeződött az EAP-hoz való kihelyezésem és visszatértem régebbi irodámba, ahol találtam időt összegezni gondolataimat saját szervezetem, azaz a CWS helyzetéről az EARProcess-re vonatkozóan. Megmaradt papírjaim közt van egy 4000 szavas memorandum, akkori igazgatómhoz, J-P Cuerrier-hez címezve (akivel más vonalon semmi kapcsolatom nem volt), 'CWS és

környezetbarát tervezés' címen. A jelentésben taglaltam szervezetem információ hiányát a vadgazdálkodás azon területein, amikben tájékozott tanácsokat, sőt döntéseket vártak el tőlünk olyan bizottságokban és csoportokban, amelyekbe hivatalból lettünk kinevezve. Naívan javasoltam, hogy a régen működő Geological Survey of Canada mintájára egy 'Ecological Survey of Canada' programot illene beindítani, információ-hiányunk megszüntetésére. Naív azért, mert a geologiai tulajdonságok megismerése közvetlen kapcsolatban volt (és van) a kanadai nemzetgazdaságot meghatározó ásványkincsek kitermelésével, amíg a biológiai környezeti tényezők védelme azoknak jobbára csak útjában voltak (vannak)! A környezet védelem felé hajló akkori általános szimpátia és a kormány aktivitása a téren nem volt elegendő ahhoz, hogy olyan jövőt-meghatározó, hasznos és hosszúéletű döntések szülessenek, amelyeket nem alkalomszerűen változtatnak meg minden későbbi politikai megalkuvás során. Már korábban elkezdtem a 'tanulást' a nemzeti parkokban, de még sok 'valóság leckén' kellett átesnem, hogy ráérezzek, mit lehet és mit nem lehet véghezvinni csupán fontosnak tűnő dolgok feletti lelkesedésből.

A CWS ottawai irodájában még a háború utáni években kialakult 'stáb' dominált. Az igazgatók általában a régen-szolgálók rangidőssége szerint váltották egymást. Legkorábbi kapcsolataimkor még Winston Mair (akit később más kapacitásban ismertem BC-ben) volt az első ember, majd David Munro következett (akivel 1965-és átutazásomkor már volt dolgom) és múlt évi bejelentkezésemkor John Tener volt, a miniszterium növekedése és rétegződése folytán már mint 'általános igazgató' (Director General - DG), de ezen évben már Al Loughrey került a helyébe. Mind többéves biológiai terepmunka háttérrel rendelkező, jóindulatú és barátságos ember volt. Ugyanez vonatkozott a nálam majdnem korosztállyal idősebb kollegákra és hozzám korban közelebb állókra is. Egyszóval jól éreztem magam közöttük. Vic Solman különös szerepet játszott mindebben. Nagy tapasztalattal rendelkező, beszédes ember volt és szivesen osztotta meg tapasztalatait velünk fiatalabbakkal. Gyakran benézett irodám nyitott ajtaján, hogy átadjon valami fontos információt (minden, az emelet ablakos peremén elhelyezett iroda, nyitott ajtóval állt, hogy napvilággal is hozzájáruljon a belterem neonfényes világításához, de inkább elfoglalóinak nyitottságát volt bizonyítandó [az igazgatói irodát is beleértve], hogy mindenkit szivesen látnak eszmecserékre). Victor néha maradt hosszabb beszélgetésre, az 'egyik dolog vezet a másikhoz' hatás alapján, aminek úgy tűnt nem tudott ellenállni és emiatt gyakran fenntartott valami fontos feladat elvégzésében. Bár minden mondanivalóját tanulságosnak és érdekkeltőnek véltük, Paul Dean kollegámmal, akinek iróasztala az irodám előtti nyitott térben volt, megegyeztünk egymás kisegítésére, hogy szűk időhatáros feladataink elvégzése érdekében egy telefoncsengetéssel vessünk véget a munkánkat feltartó hosszú beszélgetéseknek. (Minden tiszteletlenség nélkül, Jonathan Swift 'elmélyült gondolkodója' jut eszembe, akit szolgálójának kellett időnként egy kis bőrzsacskóval fejbekólintani, ha visszatérni kivántatott a mindennapi közönséges dolgokba). Szaktapasztalatai mellett, Victor adott 'józan ész'-szerű tanácsokat is, amelyik legfontosabbja volt, hogy apró gyerekeket, biztonságuk érdekében, ne ültessünk az autó első ülésére. Példának hozta fel szomszédja esetét, akinek gyereke teljes felső fogsorát vesztette el egy hirtelen fékezés során (most szinte hihetetlennek tűnik, hogy nem is olyan régen az autó-gyerekülés még ismeretlen volt!). Másik jó tanácsa, aminek hasznosságáról magam kárán (mert nem fogadtam meg!) győződhettem meg (sajnos nem egyszer), hogy autónk benzintartályát rendszeresen töltsük fel miután a mutató csak felet jelez, mert könnyen kifuthatunk üzemanyagból töltőállomásoktól távoli helyeken! (Hogy ne említsük a porlasztó, a beszívott 'benzin-ruskó' általi eldugulását).

Legtöbb bizottsági és munkacsoportbeli összejövetelek az ottawai oldalon voltak, ahová vagy saját autónkkal (ha otthonról indultunk, mert egész naposak voltak) vagy taxival utaztunk. Hivatali kocsit csak városon kivüli utakra, de akkor is körülményesen, lehetett szerezni. A taxikat az épületünket felügyelő és a bejáratnál szorgoskodó 'commissionaire'-k (olyan egyenruhás háborút megélt veteránok, akik a nyugdíj-kiegészítőként vállaltak ilyen munkát) hívták fel kérésünkra, amiket aztán egy 'chit'-nek nevezett kis kuponnal fizettünk ki. Mivel vezetéknevem láttán, de még hallásán is, elfogta őket a tehetetlenség, nem elleneztem, amikor azt hamarosan átformálták saját képességük megsegítésére és igy lettem nekik és a taxisoknak is 'Rhett' Falvi (az 'Elfújta a szél' című film főhőséről).

A nyár folyamán az utazások Edmontonba a már említett munkacsoportok üléseire folytatódtak olyannyira, hogy viccnek szánva mondhattam, hogy több időt töltök ott, mint mielőtt onnan elköltöztem. Ott találkoztam először egy MH-al kapcsolatos összejövetelen a későbbi munkám során használatos, hosszúéletű 'Screening and Coordinating Committee' (Szűrő és Egyeztető Bizottság) különlegesen hangzó dezignációval. Közben Ottawában, Gary I. kollegámmal befejeztük és példányait szétosztottuk kapcsolataink körében a 'Potential Impacts of Industrial Development on Wildlife Resources in Northern Areas and Guidelines for their Mitigation' (Ipari fejlesztések potenciális hatásai az északi területek vadgazdasági értékeire és irányelvek azok csökkentésére) cím alatti összeállításnak. Bár a politikai döntés még nem született meg és a rutin-munka folytatódott, a nyár vége felé viszont már érezni lehetett a dolgok lelassulásában, hogy a MH project nem az a magas-prioritású kezdeményezés, ami volt csak egy évvel korábban is. A lelassult munkában pedig már ketten osztozkodtunk.

Noni kisbabánk hőérzékenységére ügyelve, minden alkalmat kihasználtunk a szabadban tartózkodni és élvezni a meleg ottawai nyár adta lehetőségeket. Saját kertünk mellett sok időt töltöttünk Molnárék uszodával is felszerelt kertjében, 'bbq'-vacsorákkal egybekötve és látogattuk meg együttesen a közeli Meach tó környékét, ahol 14 láb hosszú kis kenunk a végletekig ki lett használva Richard és Michael, a tíz év körüli Molnár fiúk által. Az alig kéthónapos kisbaba mindenki kedvence lett és Bözsi néni igazi nagymamás szeretettel osztozott meg Leonnal a szülői gondoskodásban. Molnáréknál gondoskodni kellett Noni születésével egy-

beeső napon világra hozott dán-dog kölykökkel is, amely eseményt Jóska később sosem mulasztotta el említeni, hogy családaink egynapon gyarapodtak újszülöttekkel.
Ebben az időben ment végbe miniszteriumunk kiszélesített érdekkörének megmutatkozása az ország szélesebb vidékein, azaz a meglévő Keleti és Nyugati régió helyében öt új régionális szerkezet felépítése. Számomra a legérdekesebb az új 'Pacific and Yukon Region' felállítása volt, Vancouver centrummal, amibe az ottlévő kis létszámú CWS iroda is be lett sorolva, de nagyszámú újonnan létesített betöltetlen pozicióval. Sohasem titkoltam el kollegáim vagy feletteseim előtt, hogy a Pacifi Coast (Csendes Part) és azon belül Vancouver, ahol, Don Flook edmontoni kollegám szavajárása szerint 'legszivesebben hagynám csontjaimat'. Természetesen messze volt még a nyugalomba vonulás ideje, de ilyesmiről gyakran esett szó kávézó szüneteinkben. Ha a téma előjött Edmontonban, leggyakoribb válasz bármely oldalról az volt, hogy „Mondj már egy újabb viccet!", azaz van-e olyan, aki nem szivesen menne oda! Más volt a helyzet Ottawában. Nem is kellett kérvényeznem semmit, Al Loughrey DG-nk kérdezett meg személyesen kora szeptemberben, hogy érdekelt vagyok-e bármelyik újonnan kreált pozicióban. Nem voltam mohó, inkább túl szerény, amikor gyakorlat hiányára hivatkozva, nem éreztem magam képesítve jelenlegi beosztásomnál magasabb szintű pozíciókra. A tervezett szerkezeti diagramban feltüntetett 'Head, Habitat and Ecological Assessment' (Élettér és Ökológiai Kiértékelés 'feje') pozició nézett ki nekem majdnem 'testre szabva', azaz addigi gyakorlatom és érdeklődési köröm alapján a legmegfelelőbbnek, amiben való érdeklődésemet közöltem is felettesemmel. Kinevezésem az említett pozicióba, a CWS, P&Y Region irodában, egy 'laterális transzfer' formájában még szeptemberben megtörtént. Nagyobb örömet ritkán éreztem és érzett Leone is, amikor megleptem a hírrel.
Egyelőre nem kellett sietni az áthelyezéssel, mert a miniszterium egész regionális szerkezete, beleértve az EMS névű nagyobb egységet, ahová a CWS is tartozott, még csak alakulóban volt, de nekünk a mielőbbi, de legalább is a tél beálta előtti költözködés volt érdekünk. Mivel az álláscserével járó költségek ismét fedezve voltak az állami szolgálat által, nem várakoztunk sokáig rezidenciánk piacra bocsájtásával és egy helyi ingatlan céggel (Royal Trust) azonnal szerződést kötöttünk annak eladására. Edmontoni házunk értékesítése olyan gyorsan és simán ment, hogy ha hasonló véghezvitelt nem is, de azért hamaros befejezést reméltünk. Házunk eladási árát az általunk vett árhoz hozzáadott időközi inflációs ráta összegeként állapítottuk meg, amit az ügynök, kicsit válvonogatva, elfogadott. Az első hetekben volt egy kevés érdeklődés, aztán jóformán semmi! Ekkor kezdtünk ráérezni, hogy talán túl magas áron vettük a házat, vagy akkori jóakaró tanácsadóinknak volt igaza a quebec-i oldal ingatlanjainak lassú mozgásáról. Feletteseim megnyugtattak, hogy nem kell aggódnom, mert helyben van elég tennivaló és új pozicióm pedig megvár vancouveri érkezésemig. Megértőbb hozzá-állást el sem lehetett képzelni. Egy ideig haladtunk a megszokott napi teendők folyamatában, de első szavam hazaérkezésem után mindig a kérdés volt, hogy volt-e éreklődés eladó házunk iránt.
Gyakran váltottunk leveleket szüleimmel, bátyámmal és keresztfiammal Magyarországon, és telefonon rendszeresen beszélgettünk a vancouveri nagymamával. Baráti összejöveteleken és házonkivüli eseményekben való részvételünk tovább folytatódtak. Az egyik hétvégen meglátogattuk ismerőseinket, Andrea és Om Madan-t Montreálban. A feleség, Leone régi ismerőse volt Vancouverből, ahol a UBC Könyvtárban dolgoztak együtt és azóta is tartották a kapcsolatot. Két apró gyerekük pár évvel voltak csak idősebbek a mieinknél és közös játékaik közben csak arra kellett ügyelnünk, hogy Nóniban kárt ne tegyenek. A Kanadában építésznek képzett Om édesanyja is velük volt akkor Indiából, ami lehetőséget adott a gyerekeket gyámságára hagyni és elmenni egy házigazdáink által jónak tartott 'francia' étterembe. Emlékként nem az étterem neve, vagy a felszolgált ételkülönlegesség maradt meg bennem, hanem az általános montreali 'quebeci-franciaság' magabiztossága és könnyedsége, éles ellentétben az Ottawa folyó északi oldalán lakók paranoid görcsösségével. Ezt a magabiztos franciaságot még jobban kihangsúlyozva éreztem Quebec városában, ahová évekkel később lett alkalmam ellátogatni.
Októberben kihasználtuk a 'költöztetési direktíva' által biztosított lehetőséget, hogy 'househunting trip' (házvadász út) céllal családostól Vancouverbe látogassunk. (M. Jóska ismét készségesen felajánlotta, hogy Dugó ellehet náluk, kutyái közt, távollétünk alatt. Szerencsére Jóska otthon volt, amikor már az első napon dán-dog kölyökkutyái játék közben belelökték Dugót az úszómedencébe, ahonnan kutya csak emberi segítséggel tud kimászni). Vancouverben, vonattal már korábban odaszállított BMW-nk segítségével jártuk a várost és környékét, hogy mint potenciális lakók ismerjük meg negyedeit. Korábbi, családban (Leone) vagy alagsori bérelt szobákban (László) töltött vancouveri éveink során olyasmire nem figyeltünk. A vancouveri házárak egyszerűen 'földhöz vágtak' minket s a keresgélés csak arra volt jó, hogy jobban megismerjük a városrészek alkalmasságát kivánalmaink szempontjából. Amiket alkalmasnak találtunk, azok magasan felülmúlták tehetőségünket. A szétnézés talán abban is használt, hogy a megdöbbentő árak sokk-hatása elég korán ért bennünket, hogy beletörődjünk és többszörösen átgondoljuk számításainkat a következőkben. Ottawában ismét, az idő múlásával, ha nem is szoktuk meg, de beletörődtünk a várakozásba. Az ingatlan ügynök csak néha nézett be ránk, akkor is inkább azt firtatva, hogy hajlandók vagyunk-e lejebb menni az árral. Nem volt bizalomkeltő azt latolgatni a vancouveri árak tudatában. Nehéz volt megérteni, de el kellett fogadnunk, hogy a kétszámjegyű infláció ellenére is a helyi ingatlanárak nem emelkedtek. Annak gondolata, hogy 'sutba vetni' a köktözködést és maradni az ottawai állásban, fel sem merült bennem.
Októberben a rendkivülien magas infláció arra késztette a federális kormányt, hogy 'bér és árkorlátozást'-t (wage and price controls) vezessen be. Senki sem tudta mi lesz ennek a hatása. Történelmileg talán fontosabb volt a metrikus szisztéma bevezetése Kanadában, amit az USA 'küszöbön álló' elhatározásának hatására tettek, de az USA 'visszaszívta' terveit és a mai napig maradt archaikus rendszerében.

Családi életünket megtöltötte örömmel két kislányunk jelenléte és a gondoskodásból eredő szülői megelégedettség. Mindannyian egészségesek voltunk. Családunk női tagjainak orvosi ellátását továbbra is az 'ottawai oldal' látta el, jómagam pedig vagy a közeli Aylmer faluban, vagy a Hull városi korházban ügyködő francia nyelvű orvosokkal konzultáltam. Nem volt semmi komoly nyavalyám, csak a gyomorfekélynek gondolt fájdalmak jöttek elő kis gyakorisággal és a gyerekkorom óta visszatérő mandulagyulladások. Az utóbbival még augusztusban volt dolgom, amikor egy

csinos fiatal orvosnő Aylmerből kijött a házhoz kivizsgálni és olyan jól végezhette munkáját, hogy torokfájásom negszűnt és soha többé nem tért vissza!
Karácsonyt duruzsoló kandallónk mellett töltötte öt tagú kis családunk (Dugó ekkor már csak harmadrangban!), ahol nekünk annyira hiányzott a nagyszülők jelenléte, mint ahogy nekik hiányozhattak az unokák. *(2015 április 15, Vancouver, BC)*

□

Az 1975/76-os tél nem volt elviselhetetlen, de korábban eladott hókotróm okán a közeli töltőállomás traktorját kellett bérbevenni a nagytömegű hó eltisztítására. A tél és koratavasz várakozása a 'megváltó' lakásvásárló megjelenésére lelassította számunkra az idő múlását. Családunkban volt kellő aktivitás csemetéink és pulikutyánk gondozásával, de irodámban elfoglaltság után kellett néznem. Nem akartam hosszantartó munkát vállalni, aminek befejezése talán elkisérne következő állomásomig, mint ahogy az történt korábban. Új helyemen tiszta lappal akartam indulni. Menedzser-szerűnek tűnő jövendő poziciómra készülve hasznosnak gondoltam olyan kurzusokon résztvenni, amik szélesíthetik hozzáértésemet együtt dolgozni hasonló képesítésű emberekkel és azoknak munkáját felügyelni. Továbbképző szeminárium-tipusú előadás sorozatok általában gyakoriak a kanadai állami szolgálatban s legtöbbjüket kiszervezik olyan feladatokra szakosodó vállalatoknak. Sok ilyen kurzus hasznos meglátásokkal gazdagíthatja az embert, de van sok csapnivaló is. A 'menedzser idejének menedzselése' szójátékkal címzett egy hetes és a három napos 'fokozat/beosztás-kiétékelés' kurzusokat, amit még januárban elvégeztem, a hasznosak közé soroltam. Megmaradtak edmontoni hivatalos kapcsolataim is és egy odavaló utazást toldottam meg Vancouverig, hogy bejelentkezzem az EMS akkoriban kinevezett Regionális Általános Igazgatójánál (RDG) s tudassam vele, hogy igenis jövök miután túladok ottawai feladataimon.
A feladatok oroszlánrészét természetesen házunk eladása jelentette. A kevés érdeklődők között volt egy közelben lakó fiatal házaspár, akik gyakran eljöttek érdeklődni az ár esetleges csökkenéséről, amit sajnos egyre sürgősebben fontolóra kellett vennünk. A korábban említett ár-kalkulációnk, a mi vételárunkhoz adott két évi (két számjegyű) inflációs ráta összege viszont kezelhetetlen volt számukra. Feleségem győzködött, hogy ha nekem menni is kell új álláshelyemre, ő marad a gyerekekkel a házban addig míg az el nem kel – amiről én hallani sem akartam. Ugyanebben az időben gyakran találkoztunk a még UBC-ről ismert, majd az Edmontonban felújított kapcsolaton alapuló barátainkkal, Walter és Joanne Litven-el, akik régiség gyűjtő hobby-ja szimpatikus volt számunkra. Február végén vacsorára hívtuk őket és beszélgetésünk alatt (túl)bizalmasan megvalottuk, hogy annyira reményvesztettek vagyunk, hogy akár az általunk vett áron is túladnánk a házon. Nem sok szó esett tovább a házról, de a következő nap jött az eladó-ügynök a Litvenék ajánlatával, ami pontosan annyi volt, mint amit nekik bizalmasan megvallottunk. Két napig gondolkodtunk az ajánlaton, mert zavart bennünket a körülmény, ami azt létrehozta, de végül igent mondtunk. Következő nap jött a régen érdeklődő fiatal házaspártól egy kevéssel jobb ajánlat, akiknek szivesebben is adtuk volna a házat, de akkor már késő volt.
Március hava eltelt a ház eladás és költözködésünk adminisztrációs részleteivel. Nem volt vele sok bajom, a 'keserű pirula' lenyelése után, az állami apparátus által felvállalt társaság, ugyanúgy, mint két évvel korában, zökkenésmentesen kezelte a költözködést. Szerencsénkre az eladó-ügynökség által felszámolt (de ki nem érdemelt!) összeg is fedezve volt munkáltatóm által, így a Vancouverbe vitt házvásárlásra használható összeg azáltal tovább nem csökkent. Addigra már feladtuk a gyors lakáscsere gondolatát és terveztünk élni az anyósóm által szivesen felajánlott lehetőséggel, hogy Vancouverben rövid ideig nála 'húzzuk meg magunkat'. Mindannyian repülővel mentünk, Dugó kutyánk a korábbi vasketrecben, így napok helyett órákon belül érkeztünk új szálláshelyünkre.
(Január15, 2016, Vancouver, BC)

Steve (István) Tolnai: **Oh Canada, my new Home and Land**

An autobiographical account (January 8, 1957 to September 1966).

The first days in Canada. The Empress of Britain dropped anchor in St. John, New Brunswick on January 8, 1957. We all marched off her hated deck in a single file, and at the bottom of the ramp a cheerful looking Salvation Army person handed each of us a brand new $5 bill. Thus, our new life in a new continent and a new country began.
There were just too many emotional things to deal with. It was hard to imagine, that we ever will make our own decisions again, or things will go according to our plans. Upon our arrival we were told that we will stay in the Immigration Department's 'temporary' holding area for two weeks - not only a day or so, as previously told. The reason: Canadian National Railway was on strike, and alternate arrangements take time to make. Of course, our overworked mind came up with all sorts of 'real' reasons. Amongst them: They are planning getting ready to send back everyone with any health problems and all communist party members deported back to Austria. Next morning everyone went through a detailed physical examination, that served as further proof to the rumors. We were all issued a little gray piece of paper identifying us as 'Landed Immigrant'.
The problem with the food started the same day. We were all starved after the starvation diet on the boat and were ready for some real good food. 'Real good food' meant Hungarian food. What was served was anything but Hungarian. Thinking back, it was not great even as Canadian food that our taste buds were not accustomed to. The complaints turned into a hunger strike by next day. The facility management was not too sure what to do. The kitchen staff solved the problem for everyone by quitting on the spot and leaving the facility. Management was in a panic, because replacement staff was nowhere near in sight. I do not remember exactly how, but 10 -12 of us ended up manning the kitchen. I became the butcher, carving the carcasses of beef and pork into edible chunks. Goulash soup and stew was the fare on the table. It was good, but the troops wanted variety and that we could not provide. Luckily, there were several qualified housewives and professional cooks in the crowd who took over the running of the kitchen. My usefulness as butcher came to a halt after a few days.
The camp-life was anything but enjoyable. There was nothing to do, and the cold weather combined with three feet of snow kept us imprisoned. We had no suitable clothing or footwear to venture into the hostile outside. For entertainment we reverted back to the 'parody/embellishment' mode developed during our stay in Austria. Around the 6th day of our stay a few of us decided to check out the city and have a glass of beer. The brand new $5 bill was burning our pockets. We had no idea where to look for a place, that would serve us a (or two) glass of beer. The first (and last) likely place had a sign advertising it as 'Café Shop'. In Hungary all Café Houses and most Ice Cream Parlors were selling liquor and beer. We entered this particular establishment, our appearance causing some visible concern to the lonely young female attendant. Our English was not much comfort either. We just kept repeating: "Want beer!" She was saying things, that we did not understand and we started to get really annoyed for not receiving our order. At one point she made a phone call, that we thought was for someone who would understand our request. Soon we heard a siren shrieking and a police car stopped at the front and two policemen entered the premises in a hurried fash-

ion. The girl pointed to our direction. The two policemen looked at us and approached our table cautiously. We had no idea what they wanted. After a long 'conversation' (they in English, us mostly in Hungarian) they realized that we were just a bunch of ignorant refugees, who meant no harm. It started to dawn on us too, that maybe we were in the wrong establishment. The policeman offered (I think) to show us where we could get a beer, but by then we lost our enthusiasm for beer and any additional adventure.

The only other happening worth mentioning was the group's bus trip to visit the Uiversity of New Brunswick. This was the first time we had a glimpse at a western, free university. From the smiles and cheers we received we concluded that our presence on the campus and in Canada is being accepted. Communication with students was impossible due to the language barrier.

Our track to Abbotsford. Our 'Freedom Train' was ready to depart on January 19, with approximately 290 bodies on board. Thus started our 6-day journey across Canada. We were greeted by enthusiastic university students and 'old timer' Hungarians in Montreal, Ottawa, Winnipeg, Saskatoon and Edmonton. On January 24 we arrived in Abbotsford, British Columbia, where a former Air Force Base became our new home for four weeks. This was also an unscheduled stop - a holding place, until the construction camp in Powell River became available. The stay in Abbotsford provided us with the first opportunities to have a glimpse into what our future might be in BC. We met many well meaning 'social workers', educators and local folks. The population around Abbotsford was very sparse in those days and was comprised of mainly relatively recent immigrants to BC and Canada. We met many Hungarian families who immigrated to Canada in the 1930's and after the Second World War.

We started to learn English in earnest from teachers, who did not speak Hungarian. The difficulty of learning a new language so vastly different from our own was overwhelming and discouraging. The news reaching us from Hungary was equally bad. All in all, happiness was not the trademark of the group. The facility was excellent to play games of all variety. The large gymn was well equipped to play basketball, badminton, tennis and volleyball. The empty hangars were large enough to play soccer and hand ball. Rummaging through the mountains of donated clothing was another favorite pastime. (Pic1: In Abbotsford I looked cool in my hand-me-down clothing and my Captain's hat). During this period, we traveled to Vancouver, where we toured the city and the University of British Columbia grounds. We were impressed; this was the first time we have seen a North American city. There were official welcomes, speeches, and introductions, followed by a dinner and visit with a family associated with UBC. Three of us ended up spending the evening with Prof. Taylor, who was head of the Botany Dept. The evening was very nostalgic. None of us was in a family setting for over a half year. The Taylors had three daughters, one older than us, one our age and one younger. Our limited English was put to the test, but we managed to communicate somehow. This was a good moral booster - it gave us some hope that one day we will master the language. I have developed a friendly relationship with one of the girls, who eventually married a fellow forester. During my university days I have attended several good parties at their place, especially when Dr. Taylor and his wife were away.

I think the Abbotsford camp was where our already close classgroup became a real support unit. There were no big pronunciations and commitments made, but somehow everyone knew and accepted, that we will support each other in every manner.

Off to another camp in Powell River. On February 20 it was time again to break camp and travel to our new home in Powell River. The excitement of the move was furthered by the ferry rides and the splendor of the rugged landscape. This was the first time that we got close to native 'jungle' forests. They looked formidable even just looking at them from the speeding buses or the decks of the ferries. Our studies dealing with European managed forests, flora and fauna started to look a little out of place.

The Powell Rover Camp was built to house and feed 300+ construction workers. After being housed in army camps for a few months, this was pure luxury. Nice dining room, sitting rooms, two large TV sets, and only two people per rooms. Our own crew operated the kitchen, thus 'good food' was assured.

We were determined to succeed in Canada. There were many discussions regarding our options and the necessary technical and language skills we must master in order to succeed. The English classes got into high gear together with technical classes aimed at gaining some basic information about forestry/forest management and harvesting in the 'wilderness' of BC. On a broader scale our professors and Dean Roller were negotiating, planning and organizing the curriculum and other administrative issues related to 'our' school. It was a challenge to find and then attract qualified Hungarian speaking instructors. We also became aware of the bickering that went on amongst the professors. But, in spite off all odds, everything was in place by the time lectures commenced in September.

Our plans and objectives remained very short term. Learn English and find a summer job to make enough money to get through one school year. There was not much value planning any further. It was basically a 'survivor' philosophy. Our hopes for good paying summer jobs was fading slowly as we became aware of the job market and general economic situation in BC. There were three large organizations that made some vague commitments to hire 'as many as feasible' students and instructors for summer work. They were the Powell River Company, the BC Forest Service and the Federal Parks Branch.

The 'glamour jobs' were associated with the BC Forest Service, mainly based on the European concept of government jobs being more secure, thus more desirable. Parks jobs were 'OK' and becoming a logger - even just for a summer - was a repulsive thought for many. Some students started to develop a 'superiority -based' attitude and started to talk about "not trading in our talents and qualifications for pennies". This thinking remained with some for the rest of their life. Later on, these individuals opted for sunning on the beeches of Vancouver (while drawing Social Assistance benefits) rather than taking 'demeaning' jobs, which were plentiful. After graduation, most of these individuals went on to postgraduate studies and became scientists, professors and scholars. The debate about the merits of the two schools of differing approaches (work, no matter what the job vs. waiting for the 'appropriate' job) still is going on without clear conclusions. This differing view created a minor but lasting split between the 'academics' and the 'dirt foresters'. I always tended to look at this issue more from a practical standpoint. Most people eventually ended up doing things, that they were capable of doing, based on their individual values.

We were introduced ice hockey during our stay in Powell River. The local team was playing in the BC Senior League, which is the top of amateur hockey in BC. The attendance at these games by the local population was not the greatest, thus our vocal presence was always welcomed. A performing group was formed with the intent of introducing Hungarian cultural values to Canadians. The centerpiece of the program was a number of Hungarian dances, Gypsy music and some corny, humorous silent sketches performed by me and some other equally crazy individuals. We put on several performances in Powell River and in Vancouver. A lot of us took frequent trips into the wilderness around Powell River, both for it's recreational values and to get a little more familiar with conditions in the wild forest and its tree/flora species. In camp we were still mesmerized by the magic of TV. We were watching it whenever we could, with the excuse, that it was "helping to learn English".

In mid March recruiting groups started to show up from the two Government organizations. We did not have a clue what the jobs

were all about, terms like 'compass-man', 'chain-man, 'tally-man' did not mean much. What was important that, as the advertisement said: "Satisfactory performance could lead to permanent posting". And the pay (around $250 + room and board per month) sounded fantastic, so everyone applied. The BC Forest Service teams picked about 50 for interviews (I was not one of them) and about 30 students were offered summer jobs with the Inventory Division. A few instructors received engineering-related field jobs. Starting in mid-April the Powell River Company (through logger hiring agents) posted entry level logging camp jobs (with titles such as 'flunky', 'bull cook', 'choker-man', 'whistle -punk', 'swamper', 'bull-gang crew-man' and 'chain-man'). Again, the names of the different jobs did not mean much, but they were jobs and the pay was $11 to $13 per day.

Since I was not considered for a prestigious government job, I was one of the first to volunteer for a logging camp job. I had enough of the idle camp life and I sure did not want to hang around for something better and more 'appropriate' to come about.

(Chapters 1 amd 3 presented here are from a longer account under the title above. Chapter 2 already appeared in 2005 (Kapocs 41:29 -33). Subseguent chapters will appear in future editions –God willing. The Ed.)

3. Back to school. One positive fallout of being far away in an isolated logging camp was the opportunity of not getting involved in the endless bickering amongst professors/instructors regarding the start up of 'our separate university'. There were problems with appointments, with the curriculum, with pay and with instruction class availability. All these issues were more or less sorted out by the time I got back to Vancouver.

The Powell River camp was phased out gradually as more and more students and instructors left for jobs. It closed officially on September 15, 1957. After that, everyone was on his/her own. To provide some transitional support, the students returning from summer employment were provided temporary housing in military barracks at the Sea Island Air Force base. Every one was expected to find permanent housing by the end of September.

The official opening of the Sopron Division of the Forestry Faculty of UBC took place on September 10, 1957. The school started out with 191 students in five 'classes' or years. (Our class, known as Class IV was the largest with 39 students (all but two graduated in May 1959). By the end of first academic year 51 students left school for a variety of reasons, mainly due to the very bleak outlook for future employment in the forestry or because of financial difficulties. *(By far the largest numbers were from the 'first year class, mainly ones accepted to the school in Canada. The Ed.).*

There was a standard $65 per month 'social support' available for every non-working refugee accepted by Canada until May 1958. As students, we qualified for this benefit. There were also some interest free loans available for tuition fee payments. I never had to depend on any of this 'support'. I always found employment, that provided me with sufficient income to pay for all my expenses throughout the school years.

The classroom arrangements were not the most convenient, however one has to remember, that this was a five class-unit group, that was 'parachuted' into the middle of a busy university. In the first year, almost all of our classes were in the afternoons and evenings until 10 PM some days. They were held in a bunch of army barracks, used as oververflow classrooms for the bulging student population, after the return of soldiers from the Second World War. These barracks were slated for demolition, but this was postponed until our group completed our studies.

The instructors were an odd-ball collection of Hungarian speaking people, assembled from literally all-over the world to supplement our own Sopron related instructors. Some of them came from other universities and some from industrial positions. We struggled together with them.

There was a great contrast between the helping/understanding attitude of the Chancellor of UBC and the Dean of the Forestry Faculty, vs. the general student body and other UBC instructors. At the best, the general attitude toward us and toward the cause of the Hungarian revolution was non-committal - at the worst, outright hostility. For this reason, there was no 'mixing' of the two cultures at the student population level, only a few personal relationships have developed. Our commemorative marches through Campus were always greeted by indifference and some outright hostility. This became more and more pronounced as time went by. The only student meeting place we ventured to was the International House. However, since 95% of it's participants were foreign students, this forum did not promote meeting/mixing with the main body of the student population.

After a while, we gave up on integration and developed our own customs, based on the old student traditions outlawed by the communist regime. One of these customs was the holding of monthly 'szakestély'-s (formalized traditional events). Every student and instructor (well, almost) attended these partly cultural, partly drinking events. There were poems recitedd, jokes told, funny acts performed, stories swapped and lots of beer drinking. In Hungary these events usually took place in restaurants, where food was also served. We were determined, that the re-institution of these events serve as a good moral booster for all. We also thought, that the Faculty Club on the Campus would be the ideal spot. The idea was discussed with the proper authorities (Chancellor of UBC. and the Dean of the Forestry Faculty) who were invited at the same time to attend. To our delight and surprise, they sanctioned the event. One stumbling block was the rule that forbid the use of alcohol by students on the Campus. I do not recall how was this rule short-circuited, but I remember there was lots of beer. No one got unruly, and all our guests enjoyed themselves. These kinds of events became regular feature of our Campus activities.

A funny incident happened after the Faculty Club event ended at midnight. We still had a few cases of beer left, and by then there were three proud automobile owners in our class. We were itching to do some loud singing and hollering. We piled into the three cars and headed down to the beach area just below the Campus. There, bottles and cases of beer in hand we walked down to the water and began singing with all our might. It did not take long until the sirens of several police cars intermingled with our singing. By the time we realized that we were the target, there were policeman all around us.

It must have been just as puzzling experience for them as it was for us. Without hesitation we opened new bottles of beer and held it out for them. They refused, but at the same time they just were not too sure what is going on. There was a bunch of young students, mainly males, who did not show any malice, fear or concern, singing happily in the middle of the night and offering bottles of beer to police officers who arrived to arrest them. From our viewpoint, we did not do anything wrong, we moved away from any populated area so our singing would not offend any one, we weren't drunk or unruly, just having a swell time after a long unhappy period.

It took awhile for both parties to understand each other's position. We learned that it is not an accepted practice (as a matter of fact, it is against the law) in BC to drink alcohol in open area, have open bottles of beer in possession, to sing or be loud anywhere during night hours, and to offer a drink of beer to an arresting officer. They learned that we had no clue about these weird rules. At the end a reasonable solution was found. We emptied every open bottle into the sand, and 'boxed' all full ones. We agreed to go home right away and do it quietly. We promised not to start a ruckus like this again, and we promised to become (as soon as we would be eligible) good Canadian citizens. We all shook hands and went on our separate ways.

As soon as I arrived back to Vancouver, I met up with my old roommate, Colos, and we decided to join forces in finding a suitable (meaning, affordable) living unit close to the university. One of our professors was in the process of renting a house and he thought, that in the basement there was a room and some cooking facilities,

that we might want to look at. It wasn't much, but for $40 a month we decided to take it. It was located on the corner of 4th and Balaklava, right across from a Safeway store. Most of the students, in pairs or threes found basement suits similar to ours in the vicinity of the university. We commuted to school by trolley buses and occasional lifts by students going to UBC.

My career as a cook started at this time. As there were many students, who lived in the same general area, and they had to eat somewhere, the search was on for affordable food. When the news got around, that my roommate and I were doing our own cooking, several 'friends' approached us to take them on as boarders. We decided a few on a trial run. Two of them lived in an attic room upstairs, and two others nearby. The motives were as much related to helping them out as monetary. We agreed that we will collect all food related expenses for a month and divide the total into four, which will become their monthly payment. This way the 'profit' will be the free food for two of us. This turned out to be a very satisfactory arrangement for all . Our average food expense came to around $120 per months, which worked out to be $30 per 'paying customer'. At $1/day they had good food, and we reduced our expenses by the same amount every month. We lived well within our means. I did the cooking and most of the food shopping, while my roommate did the dish washing, the laundry and some of the shopping. We became well known in the Safeway store across the street, and there were always 'specials' for us. We never paid more than $1 for a 3lb. leg of pork, chuck stake, hamburger meat, stewing beef and green peppers. Potatoes, beans and cabbage was always cheep. Vancouver Fancy Sausage had a 'surplus' outlet store on Hastings street, where for $5 we loaded up on sausages, deli meat, smoked meats enough for all of us for a week. We allowed ourselves two cases of beer per month and a few bottles of the cheapest wine there was.

School was tough, boring and discouraging at the same time. We had no text books, so one had to attend every class and make detailed notes. English was not progressing as well as we thought it would, mainly because for all practical purposes, we were living in a Hungarian ghetto. The economic/job picture was getting bleaker and bleaker as time went by. The question of "is all this struggle worth it?" came up with ever increasing frequency. The value of our being part of a very closely nit 'class-family' became more and more evident. Whenever someone hit an emotional low, there were always 36 or so 'brothers and sisters' to help getting over the many personal and emotional problems.

Close to end of the school year we attended one of the several parties in the International House. My roommate and another classmate got really taken by a couple of (as turned out - sisters) Danish nursing students, who were completing their last year. (They might have been working in one of the hospitals?) In no time they were dating them on regular basis.

The news from Hungary was not very good, contact with my family was very sparse and anything but cheerful. My mother got to everybody, whom she thought I would listen to and they all wrote me gut-wrenching letters and in no uncertain terms asked me to return to Hungary. Of course, this option wasn't even on the screen as far as I was concerned, but it sure did not help in coping with the every day problems. I did not respond to these 'come home' letters, but one. It was written by my uncle, a 'Party Bigwig'. I let it go with both barrels, without any fear of retaliation. I sure did not get a thank-you note back.

Another summer - more learning! The year was coming to a close and we all were busy knocking on doors and submitting summer job applications. My roommate had a job in the same factory he worked in the previous summer, so he kept our 'apartment'. I got a job with a forestry consulting firm as camp cook, packer and compiler for an indefinite period. The job lasted for a couple of months, when the money dried up and we all were laid off. The job was interesting, because we were estimating and mapping the timber resources for all Indian Reserves in BC. Working and living conditions were primitive but the job took me to many parts of the Coastal and Interior regions of BC. We traveled by boat between reserves on the Coast, on Vancouver Island and on Queen Charlotte Islands. There hardly was a day without some surprise, we were all greenhorns, including the' None-Hungarians' within the contingent of about 50 students, split into four 'parties'. There was an overall Project Manager and each party had a Chief. Within each party there were four crews each with three members: a Cruiser, a Compass-man and a Cook-packer-compiler. The Project Manager, an Estonian, who escaped from the Russian occupation, was a real idiot. Although, he liked me because he liked my cooking, so he appointed me 'Head Cook'. In this capacity I was in charge of the kitchen and all other cooks when two or more crews/parties camped in the same location. This happened a few times. The main function of the Project Manager was to ensure the general welfare of the crews and assign the next job sites for the entire group. Making arrangements for the purchase and delivery of weekly food supplis to each unit was also part of his general responsibility. Food orders were put in weekly by each cook. The Manager, regardless what the orders were, sent a case of baloney (this was the meat supply) and a case of pork & beans (this was the vegetable/fruit supply) and about two day's worth of fresh meat and vegetables. As he explained many times, these two items have all the nutrients a human being needs. Interestingly enough, when he showed up for a day or two, he always had some fresh ingredients with him. We lived in tents, boats and sometimes with Indian families, who took pity on us, when there was no end to rain for days in and days out. Mishaps were quite regular. In one late evening 2 - 3 Indian fishing boats deposited us in a narrow bay (two parties together) with all our gears and food for a week's stay to complete the job on a large Reserve. By the time everything was unloaded, it was dark. The spot where we were, was flat and was covered with nice grass. The area looked a little damp, but most areas were such in the constant rain. We pitched our tents, blew up the air-mattresses and promptly went to sleep. In the middle of the night we all woke to the blood curling shriek by of one of the guys, followed by swearing and more shouting from every direction. As I reached down beside my mattress for support to get up, to my surprise my hand ended up in a few inches of water. We pitched camp on a tidal flat during low tides and when the tide was up, the whole area was covered by up to six inches of water. The guy who set off the alarm just happened to roll off his floating air mattress.

A few days later our crew went 3 - 4 miles into a very narrow channel, that appeared from the small boat to be a slowly moving river. We found the spot where our work for the day started, tied the boat well to a large overhanging Cedar branch and climbed up the steep river bank. At the end of the day, heading back to our boat, we could see through the trees no water, only a wide, boulder filled dry river bed. Our boat was half dangling by its mooring rope, 2 - 3 feet above the boulders. The water was about 2 miles away. Another lesson learned: tides move water level up and down substantially. We managed to lower the boat, and it took us

couple of hours to haul it to the slowly rising water.

I had another interesting encounter with rising tide water, later on the Queen Charlotte Islands. An Indian fishing boat delivered our crew for a threeday session on one of the main islands separated by a very narrow channel from an adjacent island. The spot we set up our tent was right across from an old indian settlement's burial grounds. The many totem poles, still supporting burial boxes could be seen from our tent. I was determined to explore this sight. Our skipper left his life-dinghy with us, to have something to move about with. After the other two members of the crew left in the morning I decided to go and do my exploring. The channel was narrow and the water very calm, so it took me only a few minutes to cross. By then I knew that boats always must be pulled up above highwater levels. The area was fascinating. Old crumbling buildings and all sorts of totem poles and other artifacts covered the ground on a large area. There was no sign of anybody visiting the area for a long time. The old one-winged decaying wooden ravens perched on the top of disintegrating wooden burial boxes looked menacing. I was wondering around in awe for two good hours. It was both amusing and scary. It was one of those once in a lifetime experiences, when you are the only living person in the company of hundreds and hundreds of ghosts and you feel their presence. Suddenly, I felt like an intruder and wanted get the heck out of there in a hurry. When I got to the boat, I could not believe, what I saw. There was a wide, roaring river in front of me, steaming, splashing and thundering in every direction. The tide was moving through. When I crossed, it happened to be at it's lowest level. Now, it was half way through moving the other direction, not slowing down until it's peak is reached, several hours down the road. I could not wait that long, I had lots of 'office work' to do and cook supper for the returning crew. Not knowing just exactly what I am getting into, I entered the dinghy and started to paddle toward the other shore. The force of the tide grabbed the little boat in no time. It was turned and tossed like a cork in a stormy bucket. Working both paddle I managed to nudge the boat little by little towards the other shore. Finally, I got tossed into a back-eddy, that allowed me to reach sore. I do not think that this whole ordeal took longer than five minutes, but I was a good mile away from the spot I started out, but at least on the side I wanted to be. The dangerous situation I got into did not hit me until I started to walk back to our tent. There were sharp rocks sticking out of the water in many locations. It sure was not my boating skills that kept the little dinghy away from these rocks.

We spent about 10 days on the Queen Charlotte Islands and to everyone's amazement, the sun was shining during the whole time. We were tenting, but for a few days we lived on Indian fishing boats. There were several shrimp and crab boats anchored all around us waiting to unload at the packing houses. The fishermen were glad to supply us with all the shrimp and crab we wanted. Stupid me, I did not know how delicious sea-food was, with the exception of fish. The Canadian members of our party gorged on steamed Alaska King crabs, prawns and shrimp, while we ate canned Spam and corned beef and we thought we had it so good! As the saying goes: "ignorance is bliss".

Another delightful place we camped was on Watson Island just off Prince Rupert. The airport construction just started at that time, and there was a continuous ferry boat service between the Island and Prince Rupert. It was for the convenience of people working there, but they did not mind us traveling back and forth. Prince Rupert was fairly isolated in those days. There was no road access to Rupert from anywhere, although the highway from Terrace was being built from both ends. The hardy types with 4-wheel drive trucks could connect to existing roads via some obscure logging roads.

When we finished working around Prince Rupert, we had 3 trucks to drive to Fort St. James to start on another job. Two Party Chiefs and another person with driving license was to drive the trucks to Wanderhoof, where they would meet up with rest of the crew who traveled by train from Prince Rupert to Wanderhoof. Theoretically, both groups were to arrive in Wanderhoof about the same time. Eight of us who took the train we got there on time by mid afternoon. There was no sign of the party with the trucks, nor did they arrive by night fall. The two Chiefs had all the money, none of us had more than couple of dollars in our pockets. We were hungry, so we descended on the Wanderhoof Hotel just across from the Police Station. We pooled all our money and had a meager dinner. There was nothing left to visit the busy and noisy beer parlor. We tried to negotiate with the Manager, but he would not give us rooms on credit. So we all just were sitting on the front porch/steps of the Hotel. The policeman was moving about with regularity on the other side of the street, taking a good look at the motley crew we were. Close to midnight, the officer on duty walked over and wanted to know what we are up to. We explained our situation and impressed on him that we have no other options but waiting for the trucks to arrive. The officer left and in a few minutes returned with an offer to be his guests overnight in the holding cells. It just happened to be a slow night, all cells were empty, and he thought we would be more comfortable there than sitting on the hotel steps all night. We happily accepted. In the morning we were woken up to the smell of coffee and bacon & eggs, compliments of the Canadian tax payers. My view of Canada's finest was and then always somewhat colored by this very nice gesture extended to us. And I can brag about spending a night in jail.

Starting in Fort St. James, we worked the Indian Reserves up Stuart, Tachie and Takla Lakes. We camped at edge of Reserves, thus had contacts with the leaders and ordinary residents of the reserves. It was a learning experience all the way. On Stuart Lake we met a straw-blond little Indian girl. His father was very philosophical about it and explained that almost every Indian family 'has a Nigger somewhere in the wood pile'". He further explained that his Grandmother "spent considerable length of time" with a Swede trapper. Further up on Stuart Lake I met for the first time Mr. McGregor, the Trading Post keeper, trader and general purveyor of goods and services. I did not know then that our trails will meet again in the future. Same with the Jonnie French's family at the fare end of the Lake. Johnny French looked anything but an Indian. And his three girls, especially the beautiful Martha, were all gorgeous. We all fell in love with them at the first site. The fact that we did not see a good looking white female for quite a while might have something to do with it.

Our next stop was Babine Lake by river boats, starting at Topley Landing and finishing at Old Babine, at the farthest point on the Lake. I have two vivid memories from the Babine Lake days. One incident could have ended quite differently, in which case I would not be writing about it today. The whole party of 12 worked the Babine Lake Reserves, so I was the Head Cook, with two 'assistants'. The replenishment of our food supply and other necessities was also my responsibility. One early morning I set out in a large river boat to the Topley Landing store to pick up a week's supply of food. I got there around 2 PM. The loading up took a little longer than planned, and the weather started to deteriorate. By the time I was ready to start my journey back with a full load the wind

was blowing and started to rain. There were some suggestions made in the store that maybe I should wait until morning to start back. I did not consider that advice. I downed my rain-gear, covered the cargo with tarps and started out. The wind was blowing from top of the lake, so I hit the waves right face-on. It slowed me down, but it was relatively easy to steer the long boat. The wind was getting stronger, the waves higher and the rain hitting in my face with greater and greater velocity. And it started to get dark, but I still could barely see one shore line. I estimated to be about half way to my destination. In spite of my constant bailing with a large can, the water started to accumulate in the bottom of the boat from the rain and the occasional wave getting over the bow. I decided to head towards the closer shore and find a sheltered area to spend the night there. I am sure under the circumstances this was the right decision. Unfortunately, the strong wind and the huge waves simply did not allow me turn the boat. As soon as I started to turn, even just a little, away from hitting the waves at right angle, the boat was in danger of being flipped over. So, I had no choice but to stay the course and keep bailing as fast as I could. I did not want to think about the engine quitting on me, that would have ended the game right there and then. I had enough fuel, although at one point I had to switch to a new tank. I managed to accomplish that without stopping the motor. So, I kept going in the only direction I could, right into the waves. I knew of a danger point ahead, a rock-studded Island somewhere in the middle of the Lake, but not it's position. I knew that if I run into that there would be slim chance to survive. It was almost midnight when through the curtain of the relentless rain I spotted a faint light in the distance. It was glowing brighter and brighter as I got closer. Luckily the wind died down a little so it was possible to change direction slowly toward the light source. The crew got concerned, when night came and I did not show up. They did not know what happened. Did I decide to come back next morning, did I stop somewhere half way through, or did I perish? There was no way finding it out, there was no way of communicating with me or even with the store where I loaded the boat. So, they did the only thing they could, they kept a huge fire going on the shore of the lake, hoping that if I get that far, it will give me direction to find the camp. And it worked.

This experience further convinced me that our destiny, life and death is out of our hand. I guess I developed a fatalistic philosophy: When one's number comes up, it is tits up! Of course, I am not suggesting that one should deliberately 'push his luck' to the limits, but within 'normal' circumstances I believe that this is how things work. I sure outlived my]seven or nine lives', that supposedly only cats are allowed. Only a year later a Forest Service summer crew of 6 people lost their life on this lake under very similar weather conditions

The other memorable event happened a few weeks later during our last night of stay, at the end of June. We were told that our summer job ended because the allotted money ran out, we decided to have a big farewell party with some of the locals from the village. We had beer and they had their home made 'hooch'. It was wicked stuff. It was just plain fermented sugar-water. They were drinking it when it was approx. 80% fermented. At that stage there still is sufficient amount of yeast in it to effectively start the fermentation of blood-sugar in one's system. The effect of this internal fermentation process is that one stays drunk until all sugar has been converted into alcohol. This is why it takes 2 - 3 days for sobering up after a 'hooch drinking binge'. We were drinking only beer, enough to feel no pain. The party ended around midnight (I guess that is when we ran out of beer) and went to sleep in our tents. I had to pay homage to nature just at day-break. I stumbled out of my tent bare-foot, eyes half closed, when I received an unexpected surprise! I stepped into a layer of snow! The whiteness of my surroundings suddenly made sense. Everything was covered with a thick layer of frost. As I discovered in later years, the early frost is a very common occurrence in this part of the world.

This abrupt end to summer work was not a happy occurrence. To

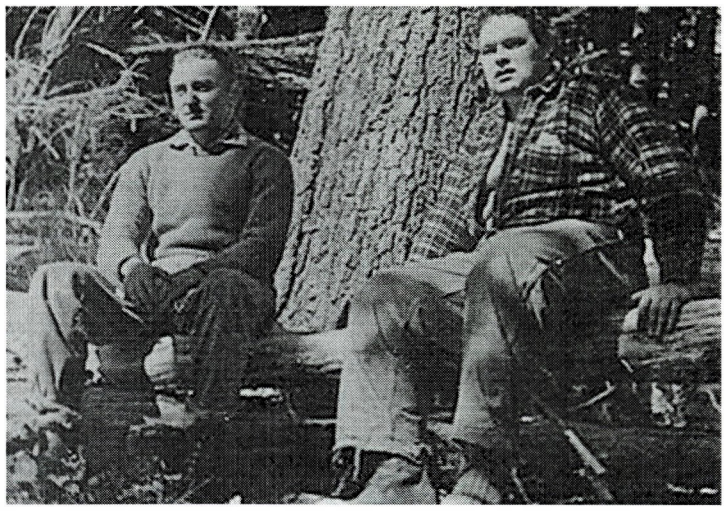

find another forestry related job was not in the cards either.

At my return to Vancouver I discovered that my roommate broke his arm (playing soccer) half way through summer, thus he would not have enough money to finish his last year and that we lost our apartment also. My financial situation was such that I could loan him the money needed to finish school. I did never press the issue of paying it back fully. I stayed with them a few times after he got married – anyway, if there is a balance one way or other, it got forgotten over time

During our earlier stay in Abbotsford, we met several Hungarian families, and we kept in touch with some of them. One of our unemployed classmate owned a car, so we decided to visit our friends in Abbotsford. During the conversations we discovered that there are all sorts of farm jobs available, and that one of the families would let us use (free of charge) their 'old' house, that they kept after a new one was built a few years earlier. This old house was not much more than a glorified one bedroom shack. It had electricity, running water, wood cooking stove and an ancient working fridge. There were couple small bunk beds in the bedroom and a somewhat larger bed in the kitchen. There were also a family of skunks living under the cabin. Three of us decided to accept the offer, and a very enjoyable 3 months farm life followed. Besides enjoying a few month's of carefree life, we made some badly needed money. The job opportunities were plenty once the news of us being there got around, and it cost us close to nothing to live like kings. There were 4- 5 Hungarian families in close vicinity, that made their gardens available to us. We did work in dairy farms, where we got all the milk we wanted, we worked in chicken farms, where there were always extra eggs and chickens with broken legs or wings, and we worked in corn, beans, strawberries and raspberries. The dirtiest work was related to tobacco harvesting, although it paid $1.50 per hour. Once the main raspberry crop was harvested, we were allowed to pick what was left. We picked buckets and buckets of it and mixed it with black berries to make wine. Actually, it turned out pretty good. We always had visitors from Vancouver for weekends. The sister nurses came regularly with some other friends, also we developed friendships with locals. To have girls around was a welcome change from the monk-like life I had in Vancouver and during all the work periods. The Hungarian families that became our friends all had young daughters, although most of them came with established, 'steady' boyfriends. We discovered soon what 'steady' meant. Nevertheless, there were girls and just contact with them provided a little sunshine. After a while, whenever the farmers needed extra help, they phoned me and I contacted extra bodies in Vancouver.

One more incident of some interest happened during that summer. One newly emigrated Hungarian family with two boys (who were my school mates) and tree girls hit hard time fending for everybody. Their oldest daughter (around 16 or 17 years old) was trying to get her parents to buy her a decent dress. Her father would not hear about it. I was a regular visitor to their family, so I was exposed to

Apt Kamill: **Életek, emberek...** (17. rész).

Védem a környezetet Új főnököm, Harry Marshall, Osztályigazgató, nagyon értelmes, kiváló humorú, egyenes, rámenős ember volt. Megértettük egymást, megbizott bennem, hagyott dolgozni. Öt évvel később a tartomány teljesiményét kiértéklő tanulmány szerint az Erdőművelés és a mi osztályunk fej-fej mellett volt az élen. Nálunk az átszervezett szerkezet egész jól működött volna. Jó volt, mert a munkaegységek költségvetését a kitűzött program eléréséhez kötötték, tehát a jól végzett munkát jutalmazták.
Az öt év alatt kidolgoztuk és beépitettük a számitógépes tervezőrendszerbe a kontinens addig, és még ma is, legjobb erdőkincs kiértékelési módszerét, ami nem csak a területen levő faanyag mennyiségét és minőségét vette figyelembe, hanem az erdő egyéb értékeit is, mint élőhelyi értékek, víz és vadgazgasági kötöttségek, környezetbeli, esztétikai, történelmi és kultúrális értékek. Csak úgy, ahogy azt az Erdőtörvény előirta. Nem volt nagy dolog, csak neki kellett állni, hát nekiálltunk és megcsináltuk. Igenám! Csakhogy a dolgok nem olyan egyszerűek. A Tőzsdét nem érdekli az erdő. A Tőzsdét nem érdekli a környezet. A jövő sem érdekli. A Tözsdét csak a lehető legmagasabb haszonszázalák elérése érdekli. Beszélni ilyen meg olyan 'értékekről', meg hogy majd ezt csináljuk meg majd azt csináljuk, azt lehet, de hogy bevezetni egy akármit, ami csökkentheti a profit százalékot? Ki hallott ilyet? Mit, hogy az a lakosság gazdasági és társadalmi egyensúlyát szolgálja? Kit érdekel?
A teljesítménytanulmányon még meg se száradt a tinta amikor a nagyok szétrobbantották a minisztériumot. A kormány egy kimondottan korrupt fejszést húzott elő valahonnan, aki másfél év alatt szétverte nemcsak az erdészet, hanem a tartomány közszolgálati integritását, aztán eltűnt. Harry-t nyugdijba küldték, engem neveztek ki 'Átmeneti' Igazgatónak. A vajúdás, most, mint illik, kilenc hónapig tartott.
A hetvenötös választások után az új kormány tanulmányt készittetett a Fraser Instituttal, ami Machiavelli módon, brilliánsan leirta, hogy kell a közszervezetek stabilizáló hatását megtörni, és a sajtó által irányitott, állandoan változó, erősen heterogén műveltségű, tudású és integritású képviselő testületre ruházni. Nagyon érdekes olvasmány.
Az új adminisztrativ szerkezet erre a tanulmányra épült. Három minisztériumból csináltak egyet. Az osztályunkat mivel, gondolom, túl jól működött, megszüntették és mint alosztályt egyesitettek hármat, az Erdőtervezést, Legeltetést és Rekreácót 'Integrált Gondnokság' néven. Egy új, a jó ég tudja honnan előkerült pénzügyi igazgató, John Johnson nevű hólyag kijelentette, hogy a továbbiakban a költségvetés nem lesz a munkaprogram betartásához kötve. A tőzsde teljesen átvette a hatalmat. A minisztérium aktiv, produktiv funkciói megszüntek. A fakitermelő vállaltok és magán konzultánsok vették át az erdészet irányitását, az államerdészet csak az elkövetett hibák megállapitásával és esetleges birságolásával foglalkozott.
Az új Minisztériumban levő 'manager' állás nem érdekelt. A volt tervező osztály egyik tagja, Tom Hall örömmel átvette. Jófejű ember volt, néhány hónap alatt betanitottam, aztán átnavigálam, és mint Tartományi Tájvédelem Szakelőadó működtem '92-ig. Amikor a leendő nyugdíjam elérte a titkárnőm fizetésének a szintjét, tudtam, hogy meg lehet belőle élni. Ő is megélt. Milyen szerencse, hogy éppen akkor lettem ötvenöt éves. Nyugdíjba mentem. Soha nem bántam meg. Néhány év alatt a tájvédelem is porhintéssé, bürokratikai önfertőzéssé vált. Sajnos nem lehetett megakadályozni.
Mit értem el ezzel az egésszel? Az egész minisztériumi munkámmal, felneveltem, eltartottam a családom. Megtettem mindent, ami tőlem tellett, hogy jó erdész legyek. Közben néhány labdát berútam Mammon kapujába. Nagyon élveztem, amikor zörgött a háló, de a meccset nem tudtam megnyerni. Azt a meccset nem lehet megnyerni. Azt csak elveszíteni lehet, és mikor Mammon majd végre elveszti, nem lesznek nyertesek. Csak vesztesek lesznek. Engem hívott, hogy háljak vele, de nem feküdtem bele az ágyába. Szabad ember maradtam. Az is valami.

□

Mikor '96-ban viszajöttem Magyarországról, a Horsefly-i kerületben vállaltam egy rövid munkát, mint konzultáns. Néhány hónap alatt egy tisztességes évi fizetés kétszeresét vágtam zsebre. Kicsit undoritó volt. Az a személyzet, akit annakidején én képeztem ki még ott volt. Meg tudták volna csinálni a munkát rendes munkaidejükön belül. Nem csinálták. Nekik közben ellenőrizni kellett. Nem tudom pontosan, hogy mit. Ők sem tudták. A fejetlenség, tanácstalanság elkeseritő volt. A munka átadása után jólesett becsukni magam mögött az ajtót. Végleg. Mint erdész elvesztettem a csatát. Mint ember megnyertem.
Hogyan értem ezt? Maradhattam volna még kerek tiz évet, igen jó fiztéssel, évi öt hét szabadsággal, azért, hogy többem legyen, mint amennyi kell. Nekem ez nem volt célom. Mindig úgy gondoltam, hogy az ember tartsa egyenesen a derekát, és húzza be a könyökét, hogy ne foglaljon el több helyet a világon, mint amennyire szüksége van. Szerintem igy helyes. Próbáltam eszerint élni. Tudtam, hogy amit nem én teszek zsebre azt más kapja meg, s ez igy van rendben. Az, hogy az a más megérdemeli vagy sem, nem az én dolgom. -A munkámat egy Jacque Marc nevű, négy gyerekes, fiatal kolléga vette át. Rendes, jó munkás. Máris egy pozitiv eredmény. Véletlen szerencse. - Mi Csillával jól megvagyunk abból amink van. Sokat dolgozunk. Amit lehet, zöldséget, gyümölcsöt magunk termelünk. Vendéglőbe nem járunk. A társadalmi életet az elfogadható viselkedés határain belül a minimumra csökkentettük. Senkinek nem vagyunk terhére, senkinek nem tartozunk. Nekünk igy jó. Igazam van, vagy nincs? Azt csak és kizárólag én tudom. Tehát igy értem. S ez egyáltalán nem jelenti, hogy aki máskép látja, annak nincs igaza. Most hirtelen W. Sommerset Maugham novellája jutott eszembe, amiben leirja, hogy gyerekkorában hallotta a Tücsök és Hangya meséjét, és a szerinte kegyetlen társadalmi igazságtalanság úgy felháboritotta, hogy azután, ha hangyát látott, eltaposta. Én nem lépek rá a hangyára. A tücsökre sem.
Megy az idő. Még mindig szeretek reggel korán felkelni. 2009. szeptembert irunk. A félhold, közel pályája zenitjéhez az Auriga lába alatt, épp a Bika két szarva között ragyog. Selymes, langyos koraőszi hajnal. Csend van. Olyan szép a kertünk. Az ezüstös fényben, a gyümölcsfák alatti félárnyékban olyan közel van az Isten. Lassan szopogatom a kávémat. Lent, ballra, halványodik a Vénusz. Pirkad. Nagyon magasan egy repülő féle halad keletnek. Rettentő gyorsan megy, hangja nincs. Műholdnak nézné az ember, de villog. Pirosan, kéken. A körülöttem levő Paradicsom beszűkül. Betör a világ. Igen. Holnap hozzák az évi vörösborhoz való néhány láda kaliforniai szőllőt. Elő kell szedni a darálót, prést, edényeket. Aztán a méheket kell előkésziteni teleléshez. Még hordják a virágport, de nektár már alig van. Gyenge év volt. Etetni kell majd őket. Babot is kell szedni. A fokhagymának való ágyásokat fel kell ásni. Ki kell használni a jó időt, amig van. Kell, kell! Kell ezt, kell azt. Mindent kell! Milyen jó, hogy szeretem csinálni. Világosodik. Elfogyott a kávém. Hol is voltam? Ja, igen. Munka, hangya, tücsök. Mennek az évek.
Amikor nyolcvannyolcban agyonvágott a villany, és leestam a fáról, egyebek közt a bal vállam is megsérült. Voltam vele orvosnál, csontkovácsnál, fizoterápián, nem javult. Elmentem egy masszázs terápistához. A fiam éppen ezt a szakmát tanulta, kiváncsi voltam mit tudnak csinálni. Noel Frain volt a terápista neve, aki kezelt. Az első tiz percben megtalálta a pontot, amit keresett. A második kezelés után teljesen elmúlt a vállfájás. Azóta sem jött vissza. Na, mondom, ebben van valami.
Beszélgettünk ahogy nyomkodta a vállam, mondta, hogy egy kollégája a jövő nyár végén megy Kinába egy tanfolyamra, megismerni az ottani tehnikát. Szó szót követett, érdekelt a dolog, felvettem a kapcsolatot a San Fancisco-i céggel, amelyik a tanfo-

lyamot szervezte, megtudtam a részleteket és elhatároztam, hogy én is elmegyek Kinába masszázsterápiát tanulni. No, ezzel aztán megint egy számomra egészen új világ ablakán kezdtem bekukucskálni.
Olvastam én is keleti gyógymódokról, jóga, dzsin sin dú, tűszúrkálás, miegymás, s mint a legtöbb nyugati gondolkodású ismerősöm, magam is kicsit olyan hókuszpókusznak tartottam a dolgot. Ideje volt egy kissé szolidabb alapokat keresni az idevonatkozó megitéléseimnek. Készülni kezdtem a kinai útra. Egy egészségügyi főiskola levelező tagozatán felvettem az elsőéves anatómiát és fiziológiát. Nekiálltam a mandarin nyelv Berlitz szinten való elsajátositásának. Megvettem a repülőjegyet. A hathetes út 1989 szeptember – oktoberében volt esedékes. Junius 4.-én volt a Tianamin Téri vérengzés. Úgy volt, hogy elmarad a tanfolyam, de a végén mégis meglett.
A CAAC Vancouver-Shanghai-Bei Jing járata kora délután indult Vancouverből. Már bent ültünk a gépben amikor a pilóta bemondta, hogy kicsit késni fogunk az indulással, valamit igazitani kell a gépen. Egy órával később bemondták, hogy egy alkatrészt ki kell cserélni, elvontattak bennünket a kaputól, leparkoltunk oldalt a kifutópálya mellett. Öt órával később indultunk. Közben ismerkedtünk a személyzettel, én a mandarin tudásomat próbálgattam szegényeken. Egész jól bírták, kedvesek voltak, jól elment az idő, hanem mire Bei Jingbe értünk nem este kilenc, hanem éjjel félkettő volt. Az utasok nagy része kiszállt Shanghaiban, az utolsó szakaszra kevesen maradtunk. A repülőtéren minden zárva, néhány ember lézengett, alig várták, hogy hazamehessenek. Kaptam egy taxit. Ahogy a sofőrnek megmutattam a címet ahova menni akartam, csak a fejét csóválta, mondott valamit. Nem értettem. Akkor lassan magyarázva megismételte, nagy csodálkozásomra nagyjából megértettem, hogy ott ilyenkor senkit se találunk. Csak muttam neki a cédulát, vállat vont és megindultunk.
Igencsak fáradt voltam már, de azért rajta is a hézagos mandarin tudásomat gyakoroltam. Kedves, türelmes volt, segitett a nyelvleckével. Mikor odaértünk a cimhez láttam, hogy igaza volt. Az utca, az épületek, minden teljesen kihalt, egy fény, egy hang sehol. Mondtam neki, hogy 'olcsó szálloda'. Bólintott. A szálloda közel volt, tiszta volt, és fél óra mulva, Ázsiában először, elnyúltam az ágyamon.
Mire felébredtem világos nappal volt, ragyogó napsütésben nyüzsgött az élet. A Nemzetközi Accupunktúrás Központ már nyitva volt. Ott találkoztam a viktóriai kollégával először. Steven Ferris huszonöt év körüli, mosolygószemű, eleven eszű fiatalember volt, tele érdeklődéssel, tudásvággyal. Igen jól összejöttünk. Hat hétig voltunk szobatársak a kollégiumban, reggeltől estig pedig együtt jártunk előadásra, gyakorlatokra. Délelött a Dung Dzsi Men kórház Tui Ná osztályán, Wang Ingi professor irányitása alatt, féltucat kinai orvossal együtt kezeltük a nem bentfekvő, úgynevezett 'out patient' helyi betegeket, délután pedig a Kina-Japán Orvosi intézet Qi Gong osztályán, alkalmazott kezelési módszereket tanultunk. A tanárok és a helyi orvosok csak mandarint beszéltek, kettőnkre volt egy angolul beszélő kinai orvos tolmács, aki szükség szerint forditott mindent, amit kellett.
A mi csoportunkban tizenhatan voltunk. Négyen masszázsterápiát tanultunk, a többi, kilenc amerikai és három koreai orvos, akkupunktúrás volt. Mind szakmabeli, csak én voltam kivülről jött érdeklődő. Ugyancsak én voltam az egyetlen, aki valamelyest pötyögte a helyi nyelvet, hát befogadtak, mint a csoport tanulási időn kivül használható tagját. Az utcán, vendéglőben, üzletben én segitettem, s mivel ki mertem nyitni a számat, azt hitték, hogy tudok kinaiul. Érdekes dolog az angloszaxonoknál ez az önkétesen, és sokszor alaptalanul, szinte divatból felvett nyelvtanulási tehetségtelenség. Lehet, hogy még nem gondolkodtam rajta eleget, de tényleg nem értem.
Az első reggel bejelentkezés után Stevennel a nyakunkba vettük a várost. Bei Jing, 'Az Északi Központ', nagy város, ha jól emlékszem, akkoriban nyolcmillió lakosa volt. Mindenki kerékpárral közlekedett. A főútvonalakon volt autóbusz és egy, a belvárost körülvevő földalatti vonal, amin a szovjet gyártmányú szerelvény egy az egyben olyan volt, még színre is, mint a budapesti metró. A közszolgálati járműveken kivül személyautót nemigen lehetett látni. Minek is? A város területén belül biciklivel fél óra alatt mindenhova el lehetett érni. Az útakon millió és millió bicikli. Csúcsforgalomkor az utcák olyanok voltak, mint egy-egy kétirányú biciklifolyó. Feltűnő volt a helyi lakósság fegyelmezettsége. Rómában vagy Budapesten az útkereszteződésekben állandó parázsverekedés divott volna napi emberölésekkel fűszerezve. Itt teljes volt a nyugalom. Az összesen több mint három hónap Bei Jing-i kerékpározásom alatt még vitát se láttam, hangos szót se hallottam, pedig lámpaváltáskor nem volt határozott állj és indulj. A két bicikli folyó egy picit keveredett, s aztán szép nyugodtan átváltott, például, észak-dél helyett a kelet-nyugat irányra. A nagyvárosi közlekedés szokásos feszültségéből semmit nem lehetett érezni.
Négyen, masszázs terapisták, elhatároztuk, hogy külön kurzusként 'qi gong'-ot fogunk tanulni. A Kina-Japán Intézet egy fiatal qi gong orvosa, Go Ya Dung lett a tanárunk. Hétfőtől péntekig a napunk reggel hattól hétig qi gong-al kezdődött, szabadég alatt egy közeli kis parkban. Stevennel úgy futottunk át, a nem egész kilométert bemelegitésnek használva.
Varázslatosak voltak a Pekinki reggelek. Csend. A járdán, házak előt, fák alatt, itt-ott egy-egy ember lassú, kimért, gyönyörű mozdulatokkal lebeg a 'kinai yoga' a qi-gong, gong-fu vagy tai-ji-qüen valamelyik iskolájának dinamikus meditáció rutinján. A nyugalom, a természettel, a világgal, a végtelennel való kapcsolat szinte tapintható a levegőben. Mire a parkhoz érünk már néhány tucat ember várt, s ahogy a kaput kinyitják elszélednek a félhomályban a fák alatt. Hétóra körül, mikor visszaindulunk reggelizni, már teli a park. Órákig el lehetne nézni a néha csiga lassú, néha robbanásszerűen gyors harmonikus mozgást.
Indul a város élete. Gyors zuhany, reggeli, s megyünk a klinikára dolgozni. A négy óra munkaidő alatt legalább tiz, tizenöt beteget kezeltünk. Eleinte mutatták hogyan s mit kell csinálni, néztek, javitottak, de pár hét mulva már sokmindent magunk csináltunk. Nagyon sok volt a beteg, s ahogy csak lehetett kihasználták a munkánkat.
Sokat látott, tanult az ember. Abban a generációban sok volt a megnyomorított lábú öregasszony. Kegyetlen tud lenni az emberi ostobaság. Volt néhány páciens, aki hosszabb lejáratú kezelésre járt. Néhánnyal összebarátkoztam. Kérték Dr Wangot, hogy hozzám küldje őket. Azt mondták, jó kezem van. Élveztem is nagyon a munkát. Érdekes, jó érzés, amikor az ember egy fájó testrészen keresztül kerül kapcsolatba valakivel, és ahogy érzi, hogy a kapcsolat eredményeként múlik, gyakran megszűnik a fájdalom. Miért?
Természetes dolog, nekem legalábbis, hogy az ember érteni akarja a gyógyulás mehanizmusát. Hogy és miért működik ez az egész, különösen akkor, amikor az ember a fájó részt nem direkt, hanem egész máshol, anatómiailag egyáltalán nem kapcsolt, meridián ponton keresztül kezeli. Mi ez? Önhipnózis? Valami placebó hatás? Na és azok mik? Hogyan, mitől működnek? Miért működnek egyik embernél, míg egy másiknál nem? Ezekre a kérdésekre nincs válasz. Sem a keleti, sem a nyugati orvostudomány nem tudja. Pedig tény. Tény, tehát fizikai alapja kell legyen. Az egész dolog egyre érdekesebb kezdett lenni.
Közben a tanfolyam haladt. Fontos része volt a tanulásnak a kollégiumhoz tartozó étkezdében a többi 'diákkal' való beszélgetés, eszmecsere. Sokan laktak a négyemeletes kollégium épületben. Német, olasz, francia, csillei, mexikói, dán, izraeli, japán, ausztrál, amerikai, koreai, főleg orvosok. Egy részük csak azért tanulta az akkupunktúrát, hogy a kereseti lehetőségét kibővitse egy népszerűsödő új forrással, de elég nagy százalékban volt köztük nagytudású ember, olyan is akit mélyen és nagyon érdekelt a dolgok gyökere. Volt kivel beszélgetni bőven. Az egész hat hét olyan volt, mint egy álom.

Szeptember vége felé jött egy háromtagú orvosküldöttség Pozsonyból az alkalmazott Qi-gong terápiát tanulmányozni. Köztük a szakmai főkutya egy Teodor nevű angolul jól beszélő pszihiáter főorvos, aztán Banga András magyarul és angolul jól beszélő tüdőspecialista, meg egy elég ártalmatlan szlovák pártfunkcionárius orvos. Egy hetet töltöttek nálunk, majd egy kinai körút után ismét ott voltak pár napot. Együtt mentünk kirándulásokra, a Nagyfalat is együtt néztük meg. Sokat beszélgettünk. Teo nagyon nagytudású orvos, az a fajta amire apám azt mondta volna, hogy kanboszorkány, nyugodtan keresztezte a tiszta gondolkodást korlátozó konvenciókat. Azt mondta, hogy jobban és mélyebben kell ismerni és felfogni a fizikát, hogy az ember ne a newtoni határok között botladozzék.
Egyszer meséltem neki, hogy amikor a nagy budhista kolostorban voltam, a sok nem használt templom helyiség között volt egy aktiv szentély, ahol a hívők imádkoztak és érdekes volt, hogy a helységnek más volt az atmoszférája, pedig ugyanolyan nyitott épület volt mint a többi. Azt mondta, hogy ez tudott dolog. Minden aktiv templomban többé kevésbbé megvan. A Budha szobor, Mária szobor, vagy az imádat más tárgya, mint egy akkumulátor magába veszi az imádkozó emberek kisugárzását, ami aztán néhány nap alatt elenyészik. Ha az ilyen 'élő' templomban az ember körbe jár, időnkint, elfelé fordított tenyérrel mint egy tükörrel körbe fésüli a templomot, megérzi honnan jön a sugárzás. Azt mondta, legközelebb, ha megyek, próbaljam ki. Igaza volt. Az érzés kimondottan a Budha felől jött. Képzelgés, önhipnózis? Azokról sem tudunk sokat, de könnyen elintézzük. Adunk nekik egy nevet, s a szőnyeg alá söpörjük. Megérteni, gondolkodni rajta nem kell, ha véletelen előbújik, csak rámondjuk, „ahá, önámitás!", és kész. Ecce homo.
Egyik délelött elvittek bennünket az Egyetemi Kórházba, ahol egy akkupunktáros érzéstelenitéssel végrehajtott császármetszést néztünk végig. Az asszonyka végig ébren volt, beszélgetett az orvosokkal, és nagy boldogan üdvözölte a kisfiát. Ez már 1990-ben, a második kínai utam alatt volt, amikor qi-gungot és akkupnktúra elméletet tanultam.
Élmény volt bőven. A Kinai Népköztársaság 40. születésnapján kevés külföldi volt Bei-jingben, igy a mi osztályunkat is meghivták a Tien-amin téri ünnepségre. Három kemény rendőrkordonon mentünk át míg a diszemelvényhez jutottunk. Hanem tűzijáték aztán volt. Ha nem is olyan, mint június negyedikén, de látványban nem volt hiány.
Érdemes megemlíteni a különbséget, amit észleltem '89-es és a '90 -es utam között. Nem a nyugati és keleti kultúrák közötti fonákságokat akarom ecsetelni, nem szeretem, ha valaki mások kultúráját kritizálja, hanem a hatalom ijesztő, nem szükségesen negatÍv, de nagyon ijesztő erejét. Mikor először odaértünk, azonnal feltűnt a számunkra száz éve divatját múlt általános és állandó köpködés. Köpőcsészébe vagy anélkül, utcán, vendéglőben, asztal alá, járdára, padlóra, ahogy jött. Neküк, egészségügyben dolgozóknak meg is magyarázták, hogy miért. Amit a szervezet ki akar dobni magából, azt ki kell ereszteni, különben kárt tesz. Néha ugyan kicsit, hogyis mondjam, frappáns volt, ahogy, például a professzor elfordult a betegtől, jól megszivta az orrát és kiturházott az ablakon, majd visszafordult és folytatta a masszirozást. Ez volt, elfogadtuk. 1989 októberében. 1990 őszén került sor az Ázsia Játékok, -olyan olimpia féleség- Pekingben való megrendezésére.
Nyolc hónap mulva, mikor Bei Jingbe érkeztem feltűnt, szinte mellbevágott, hogy senki nem köpköd. Se utcán, se vendéglőben, se parkban. Még tanteremben sem. Nyolc millió ember nyolc hónap alatt teljesen elhagyott egy legalább ötezeréves népszokást. Mindenki. A köztársasági elnöktől az utcaseprőig. Valaki azt mondta, hogy „Ne köpj!", s erre senki sem köpött. Vajjon mit csinálnának, ha az a valaki azt mondaná, hogy öld meg az anyádat? Nem merek spekulálni.
A forgalom is változott egy kicsit. Több volt a személyautó. A sarkokon rendőrök fütyültek, és a kerékpár folyók sokkal gyorsabban váltottak irányt, mint egy éve. Apró, a sietni akaró embernek pozitiv változás. Nem volt zavaró.
A második évben egy hónapot a Bei-jing egyetemen tanultam Qigungot. Mit mondhatok? Fantasztikus volt. Nagyon érdekes volt, nekem nagyon jól ment. A tanfolyam végén a mesterem, Sun Xing Yüen, meghívott, hogy menjek hozzá hosszabb időre tanoncnak. Ez ritka, nagy kitüntetés. Megköszöntem, mondtam, hogy talán, amikor nyugdijba megyek. Tartottuk a kapcsolatot, és úgy volt, hogy 1994-ben, már Magyarországról, kimegyek hozzá. Sajnos a végén le kellett mondanom. Nem jött össze. Kár - nem kár? Ki tudhatja? Kína azóta akkorát változott, hogy most már nem mennék, ha tudnék se. Maradjon meg az emlék szépnek, ahogy volt.
Kilencvenben, amikor ott voltam júliust és augusztust töltöttem Bei -Jinngben. Az öreg kerékpárom ott várt. Egy tolmács barátom vigyázott rá. Az egyetem, a Bei Da, a város északnyugati szélén van. A belváros jó félóránya esett. Egy fiatal diáktársam, Nancy Harris, kaliforniai belgyógyász orvos, szintén vett egy biciklit, azzal jártuk a várost. Nancy nagyon vagány lány volt. Diák korában az USA békehadseregben szolgált, Délamerikában. Egész jól beszélt spanyolul. New York-i zsidólány volt, aki a tanulmányi kölcsönt egy Texas-i szegénykórházban dolgozta le. Keményen tanult kínaiul. Ahogy befejeztük a kurzust egy túrával elment Tibetbe, ott meglépett, átszökött Indiába, s egy Tibeti menekült táborban dolgozott, mint orvos, több mint félévet. Küldött nekem egy szép Tao Da Qing pólót. Aztán hivott, hogy költözzünk le San Franciscoba, egy szakositott kezeléses klinikát akart nyitni, és én lettem volna a masszázs terepista. Nem mentem. A szakma most is érdekel, de nem, mint foglalkozás.
A Bei Da-i hónap után egy hónapot Cao Guoling főorvosnál egy ortopéd klinikán dolgoztam délelött, délután pedig akkupunktúra elméletet tanultunk Nancyvel a régi iskolámban, mint protekciós különdiákok. Érdekes volt, hogy mint magyart, testvérként maguközé vettek a tanárok és a tolmácsok. Wang Ling, egyik tolmácsunk, egy nagyon szép kinai orvosnő felajálta, hogy ebédidőben hetente kétszer, háromszor segit a mandarin tanulással. Később egyszer meghívott vacsorázni.
Az ilyen idegen meghíváshoz bátorság kellett. Nagyon közel volt még június negyedike. Mindenkit figyeltek. Megbeszélt időben a lakásukhoz közel az utcán csatlakoztam hozzá biciklivel, úgy vezetett haza. Nyolc emeletes bérházban laktak a hatodik emeleten. Lift nem volt. A nyitott udvart korlátos lépcsőház vette körbe. A lépcső feljárat mellett minden emeleten egy ajtó nélküli fülkében egy luk a kőpadlón, az emelet WC-je. A fülke mellet a falon az emelet egyetlen vízcsapja. A lakás egy szoba, az egyik sarokban kis gáztűzhely. Ez a konyha. Itt lakott Dr. Wang Ling, ügyész férjével és kislányukkal, talán húszonöt négyzetméteren. Az ura, mosolygószemű, szelíd ember, csendesen, szomorúan mondta, hogy az utóbbi hónapokban nagyon sok dolga volt. Csak megjegyezte, hogy tudják mi volt nálunk ötvenhatban. Több szó nem esett a dologról.
Volt még egy vacsorameghívásom a második útamon. Nancy-vel ugyanaznap születtünk. Ő vagy húsz évvel később, de szintén július 29.-én. Tolmácsunk, Hái Di (Tenger Föld-- szép neve volt, ő is szép volt), fiatal orvosnő és férje, egy számitógépes, nagyon klassz srác, hivtak meg bennünket. Ők előző évben június negyedikén húzgálták, cipelték és kezelték a sebesülteket. A férj naponta tanított kínaiul, ingyen, csak barátságból. Igen megszerettem őket. A férj, Yen Wei, Japánba járt dolgozni, jól keresett, jól álltak. A város nyugati szélén napos levegős részen volt egy meglepően szép, ottani viszonyok szerint, kényelmes lakásuk. Nagy vacsorát készitettek a születésnapunkra. Tipikus kínai ételek közt volt bárány, kacsa, disznó, marha, csirke, különböző módon elkészitve, szószokkal, köritésekkel, zöldségekkel. Nagyon finom volt. Ettünk a pálcikákkal, ahogy belénk fért. Ott volt a tanuló csoportunk tanársegédje is, Siao Jiá, aki itt a főzéssel segédkezett a háziaknak. A végén megkérdezték, hogy tudjuk-e, hogy itt ma nem ettünk húst? Nem tudtuk. Akkor mondták meg nagy nevetve, hogy minden fogás szojababból készitett húsutánzat volt. Alig hittük, pedig úgy volt. Van a belvárosban egy üzlet, ami szója termékekre specializál. Hogy hogyan, mivel készitik szójából a kacsa, bárány, csirke vagy disznó-

húst, inkább nem firtatom, de hogy finom volt az biztos.
Augusztus elejére megjött Csilla. Ő is vett egy biciklit, s amíg én tanultam ő a várost rótta. Aztán a potom olcsó, elsőrendű, száz meg száz kinai vendéglő közt válogatva élveztük a kulturális zamatokat. Ahogy Kinát, a változásokat figyeltem, az járt az eszemben, hogy ha ez a másfél milliárd ember is elkezd fogyasztani és pocsékolni, mint mi tesszük, akkor jól nézünk ki. Ez húsz évvel ezelőtt volt, s bizony kezdünk ugyancsak jól kinézni. Indiáról ne is beszéljünk. Megérdemeljük.
Változások, változások! Nekem már a hetvenes évek vége óta világos volt, hogy a moszkvai 'bolsevizmus'-nak vége. Akár kívülről, akár belülről nézte az ember, olyan volt, mint egy nagy döglött ló, amit póznákkal támogatnak innen-onnan, de csak idő kérdése, hogy mikor vágódik el. Mégis nehéz volt elhinni amikor megtörtént. Az elvágódás ideje körül egy Honda Goldwing motorkerékpárral jártam. Nagyon sokat utaztam, mind a két kanadai nagy repülő vállalat 'gyakori utas' listáján rajta voltam. Aznap is a korareggeli géppel mentem Smithers, BC-be, s este a későivel haza. A dátumra nem emlékszem. Kelő nap alatt élveztem az enyhe szellőt, a kevés forgalmat a repülőtér felé, s hallgattam a hireket. Amikor egyszercsak bemondták, hogy Magyarországon megbukott a kommunizmus, bizony megbillent a Goldwing.

Szabó György: **Gólyamadár, gólyamadár...**

„Délceg mellel, házas ember" - mondja Adonis büszkén Mozart 'Figaró házassága' című operájában. Hát valahogy ehhez hasonlóan éreztem én is az esküvőnk után. Büszkén és boldogan viseltem a karikagyűrűt az újjamon. Mikor ránéztem, minden alkalommal átvillant az agyamon, hogy milyen fantasztikus érzés valakihez tartozni és hogy az a valaki hozzám tartozik - hogy már nem egyedül járok a világban, hanem egy társsal, kéz a kézben. Így minden más színben jelent meg, mindennek más – több - lett az értéke.
Még az esküvő előtt felmondtam a kis szobám albértletét, amit csaknem négy évig mondtam otthonomnak és átköltöztem Utehoz. Bizony nem sok pakolni való volt, egy fordulóval belefért mindenem az autómba. Ute lakása sem volt mondható valami fényesnek, bár jóval tágasabb volt az enyémnél, egy ismerőse házának az emeletén. A tágas nappali szoba hálószobaként is szolgált, és volt hozzá egy kis konyha meg egy fürdőszoba. De mi ketten kényelmesen elfértünk benne, szerény körülmények között. Az albérlet bőven kitelt a keresetünkből. És volt egy másik előnye is: közel volt az autóbusz járathoz, amivel ki lehetett jutni az egyetemre, ezt ugyanis soha nem tévesztettem szem elől, ha netalán úgy alakul a helyzetem, hogy autóval túl drága lesz a közlekedés. Makacsul ragaszkodtam a tervemhez, hogy visszamegyek az egyetemre. Semmi képpen nem akartam dolgozni egy életen keresztül az erdőben, amely életre a korábban emlegetett Adonis fejtegetése vonatkozott. Ő ugyanis figyelmeztette magát, hogy „most pedig vége csókot lopni, szivet zúzni kis Adoniszom nem fogsz te már". Ugyanis, ahol eddig dolgoztam, ott a női nemet csak emlékből és álomból ismertük. Egy ilyen életre kárhoztatni magam semmi képpen nem volt szándékom. Gyakran eszembe jutottak azok a munkatársaim, akikkel fent északon dolgoztam. Semmi reményük nem volt arra, hogy valaha is otthagyják az erdei munkát, egy-két kivétellel, mint Alpo Wilkman, aki csak arra várt, hogy elég pénze gyűljön össze, hogy visszamehessen Finnországba és vehessen magának egy házat (annak idején még lehetséges volt). Vagy Randy Thompson, aki visszament a szeretett 'prairie'-jére. Egyébként kevés reményük volt arra, hogy otthagyják az erdei munkát, de többnyire ez a remény a nullával volt egyenlő.
Ezen kívül a tervem még arról is szólt, hogy a tartozásomat visszafizetem az egyetemnek, még mielőtt újra tanuláshoz kezdenék. Ez viszont annak idején nem volt kis feladat. De bárhogyan is alakuljanak a dolgok, ennek a tervemnek sikerülnie kellett – biztatgattam magamat. És ahogy múlt a nyár és a hőség sem hagyott alább, kezdtem kicsit kényelmetlenül érezni magam. Bár a munkanélküli segély elég volt arra, hogy ne lássuk hiányát a legszükségesebbeknek, arra nem igen futotta, hogy a bankszámlámra is menjen valami. Amit az esküvő költségei meglehetősen kiűrítettek.
Telt múlt 1961 augusztusa, s hogy az időjárásban nem volt semmi változás, és a vállalattól nem jött az értesítés a munka újraindulásával kapcsolatban, kezdtem még kényelmetlenebbül érezni magam. 'Így hogyan fizetem vissza a tartozásomat? És azon túl, hogy lesz a tanuláshoz elég pénzem?' Ezek a gondolatok egyre gyakrabban foglalkoztattak és kezdtek egyre zavaróbbak lenni. Egyre erősebben itéltem el, és átkoztam el a balgaságomat, és nem sokkal kisebb mértékben azt a személyt, akinek súlyos szerepe volt a balga döntésemben. Addig ugyanis komoly szándékom nem volt, hogy otthagyjam a 'soproni csoportot', ha néha eszembe is ötlött, ismerve a már végzettek kezdeti nehézségeit. De egy idősebb hallgató társam érvelése! - az már igen, mégha csak egyetlen évvel is járt előttem! De, komoly tapasztalt egyén! Manapság visszagondolva arra az időre, el se tudom képzelni, hogyan lehettem olyan együgyű és naív! De sajnos, az voltam.
Ahogy augusztus szeptemberbe ment át, már szinte kezdett kitörni rajtam a pánik, amikor hirtelen hűvösebbre fordult az idő és megjött a várva várt eső. Az esővel pedig megjött az értesítés a vállalattól, hogy beindul a munka. Soha azelőtt nem örültem annyira a hasonló hívásnak! Következő vasánap összepakoltam a munkás 'cuherungom' és délután Bakos Tibi társaságában kikocsikáztam a Pitt folyó hídjához, ahonnan a 'Pitt River Express' elvitt bennünket a Pitt tó végéhez. Egészen ellentétben korábbi útjaimmal, most nem tünt hosszúnak az út egyáltalán. Úgy tettszett nekem, hogy akikkel a hajón utaztam, mind derűs kedvvel viselte az utat, a munkalehetőségtól felvidulva. Ez egyébként a diskurálásból teljesen nyilvánvaló volt. A hajón csupa régi arcot lehetett látni, nem volt egyetlen új ember sem. A telepre érve egyből összefutottam Hidasi Pista barátommal - ő a másik hajón utazott – és bevonultunk a tiszta, kényelmes szobákba.
Másnap a régi csoporttársaimmal kerültem össze, ami nagy megkönnyebbülést jelentett. Ismertük egymást, ki hogy dogozik, mire képes, mik a szokásaik. Nagyon fontos ez, a tucatnyi irányból leselkedő, állandó veszély közepette.
A két hónapi munkából való kiesést igencsak éreztem a karomon is meg a lábamon is. Délutánra már éreztem az izomláz kezdetét, szinte az egész testemre, s vacsora urán minden mozdulatom fájdalmassá vált. Csak az adott valamennyi enyhülést, ha végigdőltem az ágyon. Így aztán olvasással töltöttem az időmet egész lefekvésig. Akkor bevonultam a takaró alá és mély álomba merültem.
Reggel, amikor felébredtem, alig tudtam kikecmeregni az ágyból. Szinte minden izmom égett a láztól. Még a legkisebb mozdulat is fájdalmas volt. Fogalmam se volt, hogyan szenvedem végig a napot. Ez bizony az volt: szenvedés. Karom, lábam, mellizmom. Talán az volt a legkegyetlenebb. A karom legkissebb mozdulatára is úgy éreztem, mintha valaki tűvel szurkált volna. Szinte megváltásként jött a munkaidő vége. Vacsora után csak végigheveredtem az ágyon és olvastam egy ideig, elkerülve a legkissebb mozdulatot és korán ágyba vonultam..
Reggelre mintha talán enyhült volna a kínos izomláz. Kissé könnyebb volt a mozgás, és ahogy a nap haladt előre, lassan fokozatosan megszűnt a konok, égető fájdalom, ami az utolsó két nap alatt szinte gúzsba kötött. A hét utolsó két napja már sokkal elfogadhatóbb és tűrhetőbb volt. És természetesen péntek, ami a Vancouverbe való visszatérés igéretét jelentette - hacsak két napra is. Megyek a feleségemhez, aki vár rám! – ez zsongott a fejemben egész nap.

A hajóút a Pitt tavon csaknem szépnek tűnt. Végig gyönyörködtem a vízből meredeken égbe törő hegyóriások vad, romlatlan látványában, és az volt az egyre visszatérő gondolatom és egyben szótlan, ki nem mondott reményem, hogy soha emberi kéz ne csorbítsa, ne rontsa el a természetnek ezt a nagyszerű alkotását.
Az Ute-val eltöltött hétvége fantasztikus felfrissülést jelentett, és pontosan emiatt oly gyorsan elment, mintha csak egy röpke perc lett volna, s a találkozás örömét a búcsúzás kissé málabús hangulata váltotta fel, mikor visszindultam az erdőbe, magam mögé hagyva a szerény kis lakásunkat, ami immár a kettőnk otthona volt. Eltöprengtem, hogy vajon milyen lehet minden este, munka után az otthonba, az élettárshoz hazatérni! Vajon mikor – vagy egyáltalán - lesz benne részem? Csakis úgy lesz belőle valami, ha konkrét képzés lesz a kezemben. És ez csak úgy valósul meg, ha tanulok valamit. Igem, tanulni, tanulni! – viszhangzott az agyamban újra és újra. A hetek pedig követték egymást rendben.
Nem sokat váratott magára a hűvös esős idő. Rövidebbek lettek a napok és októberben átálltunk a 10/4-re, azaz tíz napot dolgoztunk egyhuzamban és négy nap pihenőnk volt. Hosszabb volt ugyan a munka szakasz, de a négy napos pihenő nagyon jól jött utána.
Talán novemberben volt valamikor, hogy Ute egy váratlan bejelentéssel várt: „Kicsi baba van útban". Megdöbbentem a hírtől, és ahogy némán felmértem a helyzetet, csaknem pánik kapott el. Néhány másodperc alatt átfutott az agyamon, hogy semmi – egyáltalán semmi – nincs a kezemben és most hármunkról kell majd gondoskodnom. Az azonnal nyilvánvaló volt előttem, hogy az egyetemre semmi szín alatt nem tudok visszamenni. Megragadok az erdei munkában? A hegyoldalon töltöm el az életemet, távol a családomtól, sodródom Brit Columbia partvidékén egyik fakitermelő teleptől a másikig? Ami nem más, mint tengődés, életnek alig lehet nevezni? Mindez néhány másodperc leforgása alatt átviharzott az agyamon és szörnyű félelem markolta meg a szívemet. Ahogy szótlanul töprengtem és próbáltam leküzdeni a félelem hirtelen rámnehezedő rohamát, szegény Ute egészen másképp értette, magyarázta hallgatásomat - hirtelen elkezdett zokogni és a legszomorúbb szemrehányással illetett: „You don't want my baby?" és elfordult tőlem. Alig tudtam szóhoz jutni, lévén még mindig a meglepetés és a rámszakadt félelem hatása alatt, de végül is próbáltam magyarázni, hogy nem, egyáltalán nem arról van szó, hanem arról, hogy teljesen felkészületlennek éreztem magam arra a felelősségre, ami majd néhány hónap mulva rám fog hárulni és elmondtam neki a gondolataimat ezzel kapcsolatban. Hosszú időbe, és sok csaknem kétségbe esett magyarázkodásomba került, míg végre megnyugodott annyira, hogy abba hagyta a sírást. Akkor meg ő kezdte magyarázni nekem, hogy ketten együtt el fogjuk tudni látni mindennel, amire a kicsi jövevénynek szüksége lesz. De a legfontosabb az, hogy szeretettel vegyük körül, mert anélkül a többi nem ér semmit. Hát persze, hogy szeretni fogjuk, afelől egyáltalán nincs semmi kétség, de ha én meg leszek ragadva egy nyomorúságos telepen, valahol fent északon, akkor, hogy fogom tudni szeretni – villant át az agyamon.
Végül is sikerült megnyugtatnom Ute-t és kívülről jómagam is nyugodtnak tűntem, de a félelemtől még sokáig, hónapokig nem tudtam szabadulni. A családom tisztességes ellátásának a gondja óriási teherként nehezedett a tudatomra. Velem volt mindenütt, a nap minden percében, ébredéstől kezdve egész addig még az álomba merülés nem adott nyugodalmat.
Így teltek a hetek, és egyszer csak hidegre fordult az idő. Egy reggel arra ébredtünk, hogy nagy fehér pelyhekben szállingózott a hó. A veszély a rönkrakás tetején megduplázódott. A vizes kesztyűben a hidegtől meggémberedtek az újjaim. Nehéz volt szilárdan megragadni a felém repülő 35 kg-os ollót és biztonságosan megvetni a lábam a hótól csúszóssá vált rönkök tetején. A veszély ott leselkedett minden lépésnél. Egyetlen elhibázott mozdulat, óvatlan lépés és már ránk is rontott kegyetlenül és kérlelhetetlenül.
Azonban a havazás nem tartott sokáig és annak ellenére, hogy már december eleje volt, másnapra csaknem teljesen elovadt a hó. De tudtuk, hogy ez már csak az időjárás szeszélyessége, hogy csak időlegesen kímélt meg bennünket. Várhatjuk bármikor az idő zordra fordulását, ami meghozza majd a nagy havazást, és az a munka végét jelenti. Nem is váratott magára az időjárás sokat. December közepén 9-10 cm-es hó esett az éjszaka. A telep vezetősége teljesen felkészült erre az eshetőségre és reggeli után bejelentette, hogy nem megyünk ki dolgozni, pakoljunk össze, délutánra megrendelték a 'Pitt Lake Express' hajóit és a telepet télre bezártnak minősítették. Ez sajnos elkerülhetetlen volt.
Ez az út a hajón egészen más hangulatú volt, mint korábbi decemberi utak. Még eszembe se jutott, hogy a sielési lehetőségeket latolgassam. Inkább az kavargott a fejemben, hogyan fogok gondoskodni a családomról. Az ugyanis egészen nyilvánvaló volt számomra, hogy Ute nem fog dolgozni a kicsi mellett. Fiú vagy lány, teljesen mindegy, csak egyetlen tényező számított, a kicsi és anya ép és egészséges legyen, és az anya otthon legyen a kicsivel, mert a nevelés mindennél, mindennél fontosabb lesz. S ha ez azt jelenti, hogy az erdei munkában ragadok meg az életre, ám legyen. Adós fizess! Ha balga és naív voltam, viseljem a következményeit! De egy tiltakozó hang valahol a tudatom leghátsóbb rekeszében mást mondott: „Nem, nem feltétlenül úgy kell annak lenni! Valami módon – fogalm se volt hogyan – de találok kiutat a csávából, amibe belerántottam magam, mert az erdei munkával eltöltött élet, távol a családomtól az év nagy részében, egyáltalán nem tűnt elfogadható alternatívának. Még mit ne! Az én fejemben sokkal több van mintsem, hogy favágóként keressem a kenyerem. Tanulni fogok, tanulni valamit! Ha beleszakadok is! Kint sűrű pelyhekben hullott a hó. *(*
Maple Ridge, BC, 2018 szeptember hava)

MAGUNKRÓL

Julianna and Joseph Barabas: **Moments from our life in Canada - a dialogue** (Story #10)

Joseph: "Oh, what a smell!" exclaims my daughter Julianna as she is coming up to the deck on the kitchen side of the house. I believe I had reference to these similar spicy and aromatic smells lingering about most of the Hungarian households about this time of the year. Other years we would start cooking our favored 'lecsó' on and around the the 13th of August, right on the birthday of younger sister Agnes. Then we received praises from her schoolmates and friends about the smells and flavours of this heavenly food of our old homeland. This year Julianna supplied some of the early arrivals of the peppers. She came down from Edmonton to visit on the Heritage Day long weekend. There is always a short list of 'to do-s' on the agenda. This time one was cooking 'lecsó', the other to help me pick sour cherries. While Julianna picked and pitted the cherries, I started the onions in a large dutch oven. Then added lots of peppers sliced and later the tomatoes. After this, lots of slow cooking. The girls make quite good dumplings, they took on my special way to make it by grating a potato into it. So, Julianna made them. It was served in soup bowls with large spoons of lecso poured over them, and that was supper, as good as: "Oh, what a smell!"

Julianna: Dad and I have been talking all day between the picking, pitting, cooking and savouring of cherries and lecsó - what could the next chapter be? I threw out some ideas and while Dad was interested in some of them, it was after supper that he turned to me and said we should collaborate on the next story. Because we live in Canada, it is often, that we have to travel great distances to enjoy these family events. The peppers we cooked were bought at Spinelli's, along with double smoked bacon, garlic and herb cheddar, and dark Russian Rye (given the times Dad teased me, that I was risking security even buying such a thing). These all went into a cooler lent to me by Dad, and over the course of two days, and two road trips of about three hours each, they found their way to the pot in Red Cliff, Alberta. Dad was not only the one who taught Agnes and I to cook lecsó, but also to love a good road trip. One of the suggestions I made to Dad for this next chapter was to tell the story of the rally he raced in with Zoli in his Volvo. Dad, please tell us about that now?

Joseph: That could be a short story. Would you remind me to tell about it latter, but now as we just came home from the 9AM church service at St Patrick's church in Medicine Hat, there is a big day ahead. There are more 'to do-s' for the day. These things that get on the agenda, when my ablebodied family members come to visit are usually get to be put aside because we are not so ablebodied anymore. Sure, I picked an ice cream bucket of sour cherries for our friends the Horvaths, but those came from the lower branches of the tree. Since I quit climbing trees and do not do step ladders either, most of the higher branches will be harvested by our younger visitors. Why do I waste time writing about sour cherries? If you are Hungarian or having lived with or near them, some of their customs may rub on you.

Julianna: And so it goes! We'll save the rally and car trip stories for another chapter. Today, Father Tomy spoke of manna, literal and metaphorical, for the body and the soul. It had never hit me before, that the daily bread referred to in the 'Our Father' was not just food for the body, but the soul. While sitting in the brief moments of sunshine, that would be thundered out later in the day, I also realized that these visits, long as the drives are, are manna, too. For all of us - ways to help each other out - whether it's me clamoring up to the top of the cherry tree or cooking lecso and pitting cherries together, making jokes about "resting bitchy face…you must be mad at those cherries" - body and soul are fed by these visits, the reminiscing and even just sitting quiet. Torrential rain came with the thunder today, hammering away at the porch awning while we sipped the soup you made and listened to the drumbeats of the water on the roof. This stopped the plans for pruning, and we did not get through any of the record collection this trip. Still, I think we brought my favorite part of the mass home today - peace be with you and it has been.

Joseph: It is very nice to be driven to church by my daughter every time she comes to visit, and be my hear and interpret the sermon, since I cannot halt the priest and ask if he could just repeat what he said. "Oh, what a sound!" That is for the rain pouring down with lightning and thunder in southeastern Alberta. Rain is welcome here in any form, especially when it breaks a series of days with the forecasted temperatures of the high thirties. Could have used more rain here in June and July. It looks devastatingly dry out there in the country. A few nights ago some strange deer walked by under our window and we noted that her ribs were very visible. The food is scarce for them in the dry fields. The three birdbaths in the backyard are frequently visited by the robins, blackbirds, sparrows and this year a family of tiny wrens were raised in our backyard. This is Monday morning now, and Julianna got on the road early to get to Calgary by lunch time with friends and be home for work tomorrow. Now is the time I should insert my short story about the car rally I participated some time ago.

Since moving around so much, losing or misplacing diaries, notes, dates and events I have to approximate it. I think it was 1963, in November, when my friend Zoli Boda and I applied to take part in The Sport Car Club of BC's organized event of the ' 'Cariboo Car Rally'. It was to start in Vancouver, through Hope, Kamloops, Revelstoke, Golden and down to the Crowsnest, Creston, Trail, Oliver and Keremeos. We were to finish the race at Hedley. Early Saturday morning on the long weekend of November we gathered at a large car dealership on Broadway. The name of the dealership (GM, I think) is faded in my memory, it was a wellknown place then *('DUECK on Broadway'- The Ed)* . We got our instructions, the details for the route for the day. The clock was turned on and off we went one car starting on each minute. Instructions were given how to get out to around East of Langley, towards Abbotsford to a strip of marked area on the Trans Canada Highway, where we were to calibrate our odometer on the car with that of our organisers. Being about 25 miles ahead, we could familiarise ourselves a little more with what was to come for the first part of the race. Since the cars were marked and numbered, we could be monitored by the organizers. Otherwise, they had checkpoints well down towards Hope visible, and we had to pull in there for a stop. We would be timed there, and a new leg of the race would start. I was driving my new Volvo 122 Sweden, and I liked it much, was sort of happy and proud of it. Our rallying experience was not very much, we were learning about it every mile as we headed trough Abbotsford and Chilliwack down towards Hope. As one left an identified point, a new instruction would be given to follow a certain distance with an average speed, then changing to a different speed for a certain distance. At intersections you could turn left or right or at another one you could bear left or right. Since this was our first race, we had a lot to learn.

Often they would lead us off the highway on narrow secondary roads or streets, making a diversion in localities along our major

route. Most of the checkpoints were located in these diversions. Driving ahead on one of these narrow roads, we saw another rally car coming toward us. That did not look right. We had question in our eyes as they drove by us. They smiled back at us saying there is the marshalls around the bend, and we are approaching them from the wrong direction. So we did, they told us at the station. They also told us to turn around and follow the route as the instruction says. Later, we realized that approaching the checkpoint from the wrong direction means the same as missing the checkpoint, maximum penalty points, wich in this rally was 60. There was no time to deliberate about where, or at what point we went wrong. By now we started realizing there is only one thing to do is to drive ahead. Being a little bit lost with the route too, we headed back to the Trans Canada Highway and continued our trip towards the next major destination.

Carefully driving by Hope, expecting a checkpoint any minute we entered the Fraser Canyon section of our prescribed route. We were again worried that we missed to check in somehow. Now driving on the highway just under 60 mile per hour we were nearing the little old town of Yale, and 'bingo', we hit a checkpoint. That meant 'good, we were on the right track'. Further up north towards Kamloops we had some other little loops to follow along the highway. At Kamloops we carried on towards Salmon Arm, then along the Shuswap Lake to Sicamous. The final destination for the day was a hotel in Revelstoke on the west edge of town. This last section of the route was going through very interesting tourist and historical places. Our route book was calling on us to visit some of them. As it was getting late and many miles from Vancouver, the fuel gage was also a bit low too. Not too far out of Revelstoke I came up to a Shell gas station. As I was just about to turn in, I abruptly stopped and said: NO! Not a Shell station. I was in war with them. They refused to give me a Credit Card, so I swore I never buy fuel from them. We drove on, hoping to see another fueling place or the town sign around the next bend. That did not happen. Instead I ran out of gas, and had to pull over. Half a minute or so a rally car stopped behind us, and he was walking over to me with a gallon of gas. I should have been paying for my stubborness, instead I got rewarded by kindness.

We made it to the hotel. There was time to rehash the days event. We were not the only ones with exciting experiences. Listening to others we got answers to many of our problems of the day. Zoli and I we both were tired and happily turned in, looking forward to new ventures the next day. That section on the second day was to Golden, then down to the southern Highway 3 trough Cranbrook, Creston, Nelson ending the day in Trail. The last time I was traveling by this area we were going around the Big Bend from Revelstoke to Golden. In 1959 I was a member of a cruising party on the Golden side of the Columbia River Valley, just east of Donald Station. Construction crews were already working on clearing the right of way for the Rogers Pass Highway. (By building this way following the railroad over the Rogers Pass, the Big Bend section of the Trans Canada Highway was cut out in its entirety, shortening it by a hundred miles). As soon as we left the hotel the next morning, we soon started the climb up on to the Rogers Pass, heading for Golden. The first surprises were those half roof kind of structures over the pavement. Later we found out that those were to protect the highway from sliding rocks and snow and ice. Out of nowhere came snow in a blizardly way. In front of me there was a larger truck or rig going with a fare clip. I hang behind it on a safe distance, as it snowplowed for me. It led us all the way up to the pass. At the pass there is lodgings, services and plenty of parking place. At a conveniently located spot we got checked. They were satisfied with our timing and wished us luck for the day.

The east side of the pass was clear sailing to Donald and to Golden. Golden, BC had a friendly and familiar impact on me. The three months spent here in 1959 is the reason for that. A half dozen of us were Soproners. Poprádi Laci, Huszár Karcsi, Kiss Jani, Matolcsi Géza, Tamási Miklos all from third year, I was the odd one out from second year. I remember all of you for your kindness. I hope I did not forget anybody who was there. Remember the motel cabins and the Moon Cafe? Being on a tight schedule I did not have chance to visit and spend time in Golden.

Soon we were hurrying by Fairmont Hot Springs. No chance to stop there either. The odd checkpoint here and there mostly on the main highway as we were going by Invermere, Kimberley, nearing to Cranbrook. A sign post indicated Historical Point of Interest off the Highway to the East in Fort Steele. Zoli, my navigator made a motion to stop and go back, saying that the book suggested to visit the site and bring a proof that we did. It could be an extra point later in our final standing in the race. At that time Fort Steele did not mean much in our historical knowledge of Canada, and I was cautious to stay on the course from our experience from the day before, so we chose to move on forward with the race. Later years I learned about the history of the Royal Canadian Mounted police. After they established Fort Walsh, and Superintendent Sam Steele set station at an existing ferry crossing on the Kootenay River, in 1888 they renamed after him.The instruction led us through Cranbrook, with checkpoints coming up regularly all the way to Creston.

It was late afternoon in november, but still daylight. We noticed several rally cars hanging around the center of town. Our book seem to suggest to get to Trail and check in at a certain hotel for the night. There was no detailed route for how to get there. If you were looking at the map, the highway led you north on a ferry crossing. For the lateness of the day it looked a long way to go yet. As we carefully drove around, looking for a way to get out of town to the right direction we spotted an insignificant little sign it said: "To Highway 3 west". We said this is it, took the direction. Shortly just outside of town it opened up to a freshly paved wide road without the regular centerline painted. As we carefully drove ahead on it, we found no prohibition sign or anything instructive we decided to go. Getting up to the regular highway speed, there was no one ahead of us nor was anybody behind. By now we decided that this is the new highway from Creston to the west, even if they did not officially opened it yet. Wasting no more time I started pushing my limit higher. As the road was freshly paved, it was very smooth and inviting to go even faster - a chance to find out the capability of my new car. As it got dark and still no other life on the road, we carried on fast and freely for more than an hour when we came up to a road with traffic on it , heading to our destination. We found our hotel in Trail and after parking, as entering the lobby, there were the checkpoint guys welcoming us. "You made it in first", they said. So, we made the right choice taking the uncontrolled new road. Later in the evening they sent us word that we were the top finishers for the day. As I am writing it now, I am just as excited about it as we were then. It is true that lots of the events of the days are faded out of memory, but the major part of it is still very much in my mind.

The third day of the race looked bright. After breakfast and fueling, soon we were out in the country. This area in southern BC is a well occupied, busy place. Lots of little excursions available. There was a fair amount of snow cover on the roads, on the hillside were we run about mid morning. Merrily, I was driving along in this wooded area, it might have been an old logging road taken over by the public. With the snow cover the road looked and felt safe to run the suggested average speed of 39.5 mile per hour. Then all of a udden I found myself driving in the ditch parallel with the road. Hardly had time to asses the situation, the other cars were right there offering help and advice. It was not as bad as it looked. We were on the upper side of the road but the car was not stuck. I put it in reverse and slowly backed up in my own tracks. Then into forward and gained a little momentum and got back on the road prompt. "That is what the 17 inch wheels do for you, and the Goodyear grips too", the remarks came from the others. I let the others go before me, since only minutes were lost. Seventeen inch wheels were not common on small cars or small sports cars in those days. The Swedes knew how to build cars for their country, that served Canadian conditions well too. We got back on the highway and headed towards Grand Forks, Greenwood and Rock Creek. Somewhere along the

way stopped at a wellknown Swiss Chalet for a quick lunch. The food was very good, I hope they are still feeding people from the highway going by. Then came the spiral descent down to Osoyoos. A short hop to Oliver, were we navigated over the hills and arrived back on Highway 3 at Keremeos. No more checkpoints, or diversions just normal driving to Hedley, where our Cariboo Car Rally ended at another Historical Gasthouse from the past. The truth is the place was very charming. An early afternoon tea served in a comfortable seating arrangement, something like our living room home. The race ended here and now we were on our own to get back to Vancouver at every one's own convenience.

Just a few days later the detailed results of the Rally came on the mail. Our numbers for the first day were distinctly the lowest. We missed three checkpoints and that was 180 points in the negative side. The second day we were officially the first finishers. The third day was good, but nothing could bring us up from the first day losses. The experience kept alive with us. We became race car enthusiasts. We also regularly joined the spectators at the racetrack in Coquitlam. Do you know that I still have a copy of the rout and instructions of the Shell 4000 mile Rally from the early sixties ? Never joined the club, nor entered another rally. By 1963 my work was giving me reason to be more involved and dedicated to the forest related companies. Their head offices may have been located in the city of Vancouver, but of course my work was far out in the inlets along the coast of B.C.

Julianna: Dad has told parts of that story, I have never heard the whole thing before - and I love it! Now I understand even more where both Agnes and I got our love of cars and extended roads trips. Imagine how thrilling it would be to have a fresh highway to drive with your new car, and a good friend for company! It's a once in a lifetime experience, that most people will never get to have, but you and Zoli did it. I am so glad you wrote this story. That spirit - the willingness to go when given just a little sign to direct you - I think that is what sets all of you apart, and makes all of your stories so compelling.

Joseph: Thank you for those words of encouragement. For it I will tell you another, but different driving story. (I could tell about, when I tried the Volvo at 105 mile/hour south of Bellingham, and got away with it, but that would be a little bragging. Will tell about that some other time). That different driving story was not with the Volvo, as a matter of fact it was not even with a car, nor other rubber tired motor vehicle. It was not other than a Caterpillar D-7-17A bulldozer. This was in the year when president Kennedy got shot. The place was way back from Sechelt in Salmon Inlet.

Julianna: Please continue, Dad! This one I do not think I have heard before.

Joseph: Well, I did promise to write it alright, but fell into a really extensive, very eventful story of my logging ventures of B.C. coast life. I may have to come back to this some other time, but this little driving excursion I must tell now.

We just finished rigging up our Swiss Skyline on the North side of the Bay. We had already built the cabin for the upper crew (three boys) near the winch at the top end of the line. They were about 2000 ft up from see level. I was the sole member of the lower crew. My cabin was at the lower end of the Skyline. People from Sechelt did the logging, skidded the timber from the near areas and dropped the logs under our now stretched out skyline. They would travel home by speedboat daily, parking their bulldozer at the lower part of the logging area, and driving a 4x4 GMC down to the shore and parked it there for the night. As we came up from Vancouver late in the afternoon, just arrived here by hired speedboat. There was an old plywood shack here on the shore where we stayed before. The local crew has left for Sechelt already for the night. The boys were eager to get up to their newly built cabin up the hill. This time however they had the supplies to carry up too. This road, or rather just a cat trail was very steep. They were eyeing the other crew's four wheel drive to use, but if they took it, they would have to bring it back down for the others to use it in the morning. Now they were eyeing me sheepishly, since I was staying down there anyway. I was looking at the long shadows and urged them to hurry up and throw their stuff and let us go. I did not drive very many 4x4-s before, but we got rolling up the steep trail. No sooner as we got around the firs bend it got steeper. "Put it in 4-wheel drive!" -the boys were shouting at me. Double clutch one, two. It is not good, gear down, all the way. Grinding gears. Double clutch, it is in. Still labouring, now down to low range. There, we are moving up slow but sure now. Rough going. This is just a dozer trail. It is also getting dark under the tall trees. "Somebody, pull the light switch on! Not the headlights! Just the amber parking lights. Great! We will wreck their vehicle for shure". As we came out of the standing timber, there was the outline of the 'D-7'. I said: "From here on it is all up to you boys, I have to take the 4x4 down to the shore quick, before it really gets dark" - But we don't know how to start the D-7, let alone driving it. The winch operator must know how to operate a crawler? He said his machine is stationary, he never operated a dozer before. I certainly was not an expert either, but was not too bad running a 'Cat-966' front end loader of the crawler kind. It started with a pop motor like the 'D7-17A' did in those years. I did some truck loading at our previous site near Hope, BC. (My story is stretching longer than I planned and it is after midnight now. I will hopefully finish the story tomorrow).

Tomorrow is here and now. The D-7's little pop motor was of course neatly tucked under the hood to the side. But which side? Try to find it in the dark. The head lights did not work on the 4x4. Now everybody tried to be a mechanic and looking for the thing. When finally got it started, now engage it to the big diesel motor. One lever is the clutch the other to engage. Brrr, grrrr the diesel is turning. Disengage. Tuck it away and let us go. There is good night lights on this one. Supplies and gears transferred. Everybody hang on! No more road or trail here, maybe a skid trail. Logs criss-crossed here and there. Cannot crawl over those. Kick them to the side with the blade. Everybody still hanging onto dear life. Finaly, there is the boy's new cabin. Almost pitch dark. I have to return the D-7 and park it as it was. Now, do the same with the 4x4 too. I do not know if I drove down or rolled down, but when the rightful crew got there in the morning, they took it up to their working site and found the D-7 too to do a day's work. If they noticed something, they did not say, I personally never heard of it again.

Now take this narration and laugh if you think it is funny, do not tell me even if you know it better, but you can certainly ask for the rest of the story.

Julianna: Oh I do envy you, all of you, for the freedom you had to just get the job done. These days, the safety concerns might have stopped any of you from even trying, never mind succeeding. Thank you so much for sharing these stories! It is inspirational.

(Red Cliff, AB, Aug 24 2018)

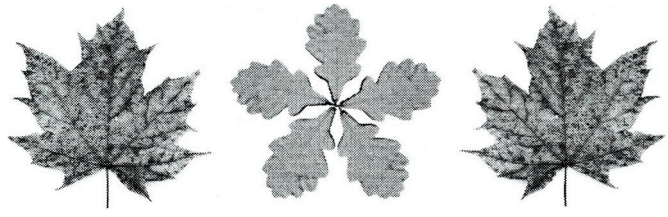

Komlóssy József: **Szelmenci emlékek**

Ma életem alkonyàny egyetlen célom van, hogy minden adottsàgommal az egyetemes magyarsàgot szolgàljam. Nos ennek a célnak egy aprò mozaika az, hogy elküldöm néked / néktek ezt az alàbbi karcolatot a Kapocs szàmàra:

(A màsodik V.H.-t követöen Benes és Sztàlin megegyezése értelmében ketté osztottàk az akkor szín magyar laksàgù Ung megyei Szelmenc községet.

A nemzetközi szervezetekben - mindenek előtt az Euròpa Tanàcsban - valamint Pozsonyban és Kievben folytatott tevékenységem eredményeként csinàltàk meg a határàtkelőt Szlovàkia és Ukrajna között. Ez azt eredményezte, hogy a községnek a két országba kényszerített lakossàga egy fél évszàzad egyàmàstòl történt elvàlasztàsa után ismét találkozhatott egymàssal.

Idézem egy Szelmencnek a szlovàk térségben élő asszony elbeszélését. "A férjem szovjet hadifogsàgban volt. A két aprò gyermekemet elvittem az apòsomhoz, mielőtt elmentem volna Kassàra bevàsàrolni. Mire visszajöttem, addigra a határon dupla szögesdròt s közte aknazàr fogadott. Két és fél évtizedik nem làttam a gyermekeimet!"

Hàla az Ùr Istennek és a baràtaimnak, akik a munkàmba segitettek, ma Szelmencen határàtkelő van!

A kettévàgott község köszönetét azzal fejezte ki irànyomba, hogy ma Szelmenc 'szlovàk és ukrán' felét összekötő főutcàt, Komlòssy Jòzsef utcànak hivjàk. No ezt ugye nem sok magyar erdőmérnök mondhatja el magàròl, hogy két országban is egy helyiség főutcàjàt még életében ròla nevezték el!)

Nagyszelmenci falunap, 2006. május 28. Ökumenikus istentisztelet a református templomban. Beszédet mond Komlóssy József:

Békesség Istentől!

Igen nagy megtiszteltetés számomra itt lenni Szelmencen, itt lenni egy templomban. Amíg hallgattam az igét, eszembe jutott, hogy tulajdonképpen ez a kicsiny templom olyan, mint egy kapocs, ami összefogja a gyülekezetet. Attól függetlenül, hogy kálvinista, pápista vagy evangélikus. Ez egy szimbólum itt. Szimbólum, aminek ugyanígy össze kellene fogni az egész magyar nemzetet a Kárpát-medencében. Össze kellene fognia. Össze kellene fogni mindabban, ami közös bennünk. Megtalálni mindazt, ami minket összekapcsol. Mellettem itt van a zöld szín, a remény színe. Hátam mögött a magyar lobogó.

Én szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik jelen vannak és azoknak, akik nincsenek jelen itt, azért az erőért, amit nekem az elmúlt évek során adtak. Amikor Iván László barátommal először megfordultam ebben a helységben, és a helybeli polgármester úrral és néhány társával elbeszélgettünk arról, hogy mi volna az első, a legfontosabb feladat annak èrdekèben, hogy a kettéválasztott község lakói ismét eggyé lehessenek. Eggyé lehessenek olyan értelemben is fizikailag, hogy meglátogathassák az őseik sírját, együtt mehessenek misére vagy istentiszteletre, járhassanak szomszédolni vagy ünnepelni. Utána átmentünk Kisszelmencre. Kisszelmencen a polgármester úrral a főtéren állván beszélgettünk, és egy idős fekete ruhás asszony megszólított. És azt mondotta: „Komlóssy úr, olyan sokan jártak már itt. Újságírók, politikusok, írók, közírók. Mindenki azt mondta, hogy ő megígéri, hogy elintézi azt, hogy határátkelő legyen. Mondja Komlóssy úr, ön el fogja ezt intézni?" Mire azt mondtam neki, hogy én ezt ugyanvalóst meg nem ígérhetem. Én egyet tudok megígérni, hogy ami tőlem telik, azt megteszem. Ha még él ez az idős asszony, adja Isten, hogy éljen, ma nyugodtan állnék elibé. Nyugodtan állnék elébe, mert az Úristen olyan barátokat rendelt mellém, olyan segítőket, akik lehetővé tették számomra azt, hogy abban a nemzetközi szervezetben, amit Európa Tanácsnak hívnak, abban a szervezetben olyan kapcsolatokat tudjak kiépíteni, amiknek segítségével el tudtuk érni azt, hogy az elmúlt évben, december 23-án, formálisan megnyílt a határ.

Itt vagyunk egy misén, egy istentiszteleten. Tehát önök el fogják nekem hinni, hogy életem során aligha mentem olyan boldogan éjféli misére, mint 2005. december 24.-én. Az Úristen lehetőséget adott nekem, s én nem tettem mást, mint a lehetőséget fölhasználtam. Ugyebár azt mondja a Biblia, hogy kaptunk talentumokat. Ha szabad idéznem, volt olyan, aki talentumait elkótyavetyélte. Volt olyan, aki elásta. De az Úristen azt az embert dicsérte meg a számonkérés során, aki a talentumokat megsokszorozta.

Ha nekem időnként sikerült ezt megtennem, akkor azt mondhatom, ebben asszonyomnak komoly része volt, aki egyszer azt mondotta: „Tudod, téged szeret az Úristen, mert azért sikerülnek a dolgaid." Talán még annyit hozzátennék, amit egy barátom mondott, hogy „Nálad nagyon sokszor érezni, hogy nem a magad hasznát keresed, hanem egy közösségét". Igen, talán a legnagyobb dolog egy ember életében az, amikor azt mondhatja, hogy sikerült egy közösségért valamit tenni. Nekem célom az, hogy az egyetemes magyarságért dolgozzak. Nekem egy eszköz az, amit az Úristen a kezembe adott azzal, hogy a nemzetközi fórumokon dolgozhatok. Nekem az Úristen megadta azt, hogy olyan barátaim vannak, akik nekem kinyitották az ajtót, és szorgalmasan nyitogatják ma is az ajtót, hogy én ott beléphessek.

Énnekem a magyar zászló nem a hasamra vagy a hàtamra van kötve. Jòllehet, hogy most itt àllvàn, azt most önök előtt eltakarom. De a magyar lobogó bennem van. Ez adja az elhatározottságot, s ez az, ami erőt ad és mindenkor előre visz. Az, hogy itt sikerült ezt a határátkelőt megnyitni, azzal, hogy annak eredmènyekènt most itt a templomban önök elött àllhatok, életem legnagyobb megtiszteltetése, amit én önöktől kaptam. Kérem, ez nekem olyan erőt ad, amivel az évek további során dolgozni tudok. Dolgozni tudok az egyetemes magyarságért a Kárpát-medencében és a Kárpát-medencén kívül.

Én meghajlok önök előtt, tisztelettel és köszönettel, azért az erőért, amit önöktől kaptam, amivel a magyar nemzetet szolgálhatom. Köszönöm szépen. *(A szöveg Zelei Miklòs helyszini videò felvètele alapjàn kèszült).*

TALÁLKOZÓK

Sopron Alumni Ebéd, 2018. ápr. 10

Csat tizenheten jöttünk össze – több jelentkező nem jent meg. Még a hölgyek közül is csak hárman voltak ma. Az ebéd csak 12 után kezdődött, a már szokásos leves és szendvics formában.

-Kulacs hiányában Rétfalvi vezette a beszélgetést. Korábban próbált Kulaccsal kapcsolatba lépni, de sikertelenül. -A Kapocs új (66.) kiadását az ebéd után kiosztotta a jelenlévőknek. (Kocsis e-mail felhívásában számra mint'utolsó' -ra hivatkozott, több olvasót megijesztve). A Kapocs remélhetőleg még hosszú évekig megjelenik. -A beszélgetés java része az otthoni választások eredményeiről és hírekről folyt. -Sarkady, otthoni egyetemi főkönytáros könyvet ír az Ifjusági Kör történetéről. -A nyugateurópai soproni diákok összejövetele Münchenban lesz májusban.

-Hajdú Csaba közölte, hogy a komány megköszönte a külföldi szavazók részvételét a választásokban. -A 'Soros Egyetem' elköltözik Budapestről Bécsbe. -A Magyar Nemzet újság kiadása megszűnt 80 év után.

-Timár Jancsi megemlítette, hogy a Tárogató hírdetése szerint a Magyar Költészetről tartanak ingyenes előadást a Vancouveri Magyar Házban.

-Rédey Józsi közölte, hogy a Szász család köszöni a diákok részvételét a gyászmisén és Julika emlékére lesz piknik megint szeptemberben. 1:35-kor befejeztük a társalgást. *(GB)*

Sopron Alumni Ebéd, 2018 május 8.

Huszonkilencen jöttünk össze, sokan a Szigetről is átjöttek. Az ebéd nem változott már hónapok óta, de megfelelt.

-Kulacs is jelen volt, jó volt látni, hogy jobban érzi magát és részt vehet a társalgásokban. Ő kezdte a beszélgetést fél egy után. Sok híre volt Magyarországról is. -Sopronban volt egy megemlékezés az egyetem száz év előtti elvándorlásáról Selmecről. Selmecről is jöttek néhányan részt venni az ünnepeken. -A mi kivándorlásunk is kap sok megemlékezést. Tabaki '57-ben írt egy szindarabot a selmeci vándorlásról, aminek példányát elküldte Sopronba, elő fogják adni. Sarkady könyvet írt a második világháború soproni vonatkozásairól. Az Ifjúsági Kör történetéről irt könyvét már megkaptuk. (Egyetemünk Sopronba költezésekor a 'pestiek' nem akarták, hogy Sopronban egy önálló Diák Társaság legyen). -Az Erdészeti Lapokban cikk jelent meg a Beliczay Pista által alapított Emlék Erdőről, ami az 1848-as és 1956-os forradalmaknak állít emléket. Az Erdészeti Lapok kiadása minden hónapban megjelenik otthon, de a postai költségek miatt csak keveset tudnak elküldeni nekünk.-Küldött egy levelet nevünkben Az Európáman maradt 56-os diákcsoport müncheni találkozójára. -Pickersgill kanadai politikus, aki a mi bevándorlásunkat szervezte meg, még az 1980-as években kapott otthon egy tiszteletbeli tagságot az Országos Erdészeti Egyesületben, Roller Kálmán, volt dékánunk közbenjárására. -Augusztus 14-én, kedden, lesz a Nanaimoi Találkozónk. A balek találkozó 15-én lesz ugyanott.

-Jákóy Bandi szereti nézni a magyarországi eseményeket az interneten, ajánlja mindenkinek.

-Rétfalvi közölte, hogy Bakó Jóska társunkat 'megtáláltuk' a Vancouver General Hospitalban, de nem mondják meg, hogy mi a baja, mert nem vagyunk rokonai. Tőlünk kérdezték, hogy hogyan került a kórházba. -Héjja Annát is keresi, de nem talált olyant, aki hallott felőle. Postai címe már nem működik s telefonszámán is idegenek jelentkeznek. -Boda Zoli, volt másodéves diáktársunk, az Okanaganban lakik egy öregotthonban. Barabás Jóska kérésére küldött neki több korábbi Kapocs számot. -Palkovicsról senki sem írt megemlékezést a Kapocsba, mert már nincs olyan aki őt jól ismerte. A róla Sopronban írt megemlékezés elérhető az interneten. -Kozák Tóni fiától is vár megemlékező írást. -Dobozy Tamásról fia által írt megemlékezést már megkapta.

-Timár Jancsi szólt, hogy Baranyai volt oktatónk felesége, Valeria, Calgaryban lakik, 94 éves és ödvözli a társaságot.

-Adamovics tanárurat is meglátogatták többen, jól van, 97 volt áprilisban. Háromnegyed kettőkor már indulhattunk haza. *(GB)*

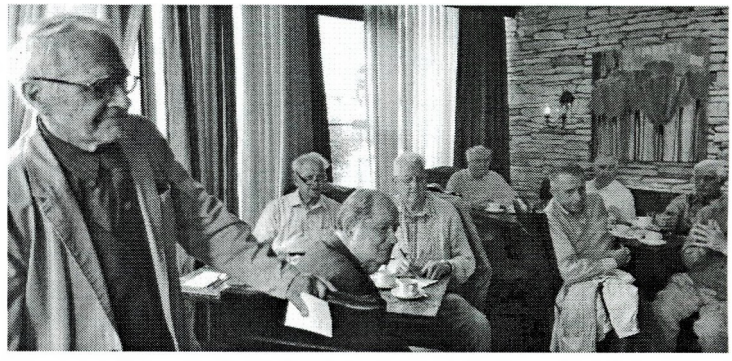

Soproni Öregdiákok Találkozója, 2018. május 25-28.

A müncheni találkozónk már egy kedves emlék. De szívesen gondolunk vissza rá, mert tudjuk, hogy lesz folytatása.

Összejövetelünk terv szerint zajlott le. Péntek este már teljes létszámban ültünk az asztal körül. A vacsora kellemesen kezdődött, ugyanis (Hessz) Jenő 90-edik születésnapja alkalmából egy kör pezsgővel lepte meg a társaságot, amelyet nagy rivalgás közt fogyasztottunk. «Boldog új évtizedet, Jenő!!» A bevezető köszöntőben megemlékeztünk azokról, akik ez alkalommal nem tudtak e találkozón részt venni, de a következőn velünk akarnak lenni (György Béla, Horváth Szabolcs és Claudia, Mátyás Gábor és Márta, Monostory Feri és Rigmor, Pintér Kari és Bärbel), aztán azokról, akik szóban vagy írásban üdvözletüket küldték (Hegedűs Katica, Perlaki Éva, Balázs Árpád és Ilsemarie, Dimitri Sabine, Molnár Géza, Rétfalvy Laci, Rosta Sanyi és Andi, Veres Laci és Piroska), és azokról, akik a múlt találkozó óta sajnos mindörökre itt hagytak bennünket (Grozdits Gyuri, Hintsch Guszti, Masznyik Katarina, Stettner Miklós).

Másnap kényelmes buszban hosszasan a várost néztünk. Mindegyikünkre nagy benyomást tett a város nagysága, tisztasága, történelmi jelentősége, építészeti látványossága. Az idegenvezető hölgy rendkívül érdekfeszítően mesélt. A délutánt mindenki a saját kívánsága szerint tölthette, majd az aperón gálába öltözve jelent meg. A vacsora élénk társalgással kezdődött, aztán (Czeiner) Zsolt kedves, barátságos szavakkal köszöntötte az asztal körül ülőket. Az este zongorazene mellett nagyon gyorsan telt el.

Vasárnap a busz korán indult Hohenschwangau-ba gyönyörű napsütésben. A mesés kinézésű Neuschwanstein kastélyt pont akkor értük el, amikor bent a tűz jelző sziréna megszólalt. Hogy kinnrekedtünk, az a jókedvünket nem ingatta meg, hiszen a látványos séta és az együttlét bőségesen kárpótoltak. A jó bajor ebédet Wies nevű faluban fogyasztottuk, ahol ebéd után egy híres zarándoktemplom szépségében gyönyörködhettünk.

A vacsora élénk társalgásban telt. A vége felé a jövőnkről vitatkoztunk, ami maga felért egy szórakoztató programmal, és abban egyeztünk meg, hogy újra 2020-ban június 5-től 8-ig – egy héttel Pünkösd után - Konstanzban a bodeni tó partján találkozunk. (Kérem, hogy ezt a dátumot már most vésátek be a naptáradba!) Énekszóval zártuk az összejövetelünket. Aztán eljött a hétfő…Köszönjük mindnyájatoknak, hogy ennyin vettetek részt e találkozón! Már előre örülünk a folytatásnak, és reménykedünk a további jó szerencsénkben. *(Bariska Mihály, Windisch, Svájc, 2018 junius)*

Csoportkép helyett portrékat készítettek a megjelenőkről (balról jobbra): BariskaM, BariskaE, CzeinerZs, DonáthS, DonáthGy, HesszJ, HesszG, HéderI, JacsmanJ, JacsmanP, PálL, KatóS, KocsisL, HintschZs, CserI, CserA, JákoyE, JákoyA, ReiszJ, PletscherM, VaszaryL, SzalayA, SzilágyiM, SzilágyiT.

Sopron Alumni Ebéd, 2018 június 12

Huszonöten jöttünk össze. Jó volt, hogy Nanaimoból is átjöttek néhányan. Egyre fogy a társaságunk, öregszünk. Ebédre reggelit kaptunk, rántott tojást, sült szalonnát, sült kolbászt, és krumplit is.

-Kulacs kezdte a társalgást: -Sopronban már ünnepelik az egyetem 100 évvel ezelőtti odaérkezését. -Tabaki kis szindarabját, amit még Powell Riverben írt a selmeci távozásról, a mi 1956-os kivándorlásunkra is céloz. A darabot most kiadják könyv alakban és színpadon is eljátszák. A Kapocs elődjében, a 'Teriték'-ben, jelent meg először az 1960-as évek legelején. -A csoportunk által aalpított 'Vancouveri Sopron Alumni Emlékérem' kitüntetés harmadik nyertese az idei Valéta Bál keretében, éjfélkor kapta meg az érmet. -Negyedéveseink az idei soproni tanévnyitón kapják meg a végzés után 60 évvel járó Gyémánt Diplomát. Talán heten is hazautaznak, hogy személyesen vehessék át a 'mérföldkövet' jelentő megtisztelő dokumentumot.

-Tibor kérte, hogy szavazzon a társaság, hogy legyen továbbra is reggeli mint ma, vagy térjünk vissza a leves és szendvics formára. Az utóbbi győzött. -Csöndben említette, hogy július elején lesz a csípő-csere operációja - reméli, hogy az ebédet azért meg tudja majd szervezni.

-Kozák Edith elbúcsúzott a társaságtól. Harminc négy évvel ezelőtt lett 'kanadai', de most úgy döntött, hogy visszaköltözik Magyarországra, Budapestre, a rokonai közelébe.

-Görgényi átadta Adamovich tanárúr üdvözletét a társaságnak. Látogatásakor múlt héten, jó szellemben találta, csak a fogaival volt baj, sokat elvesztett. Szeretné, ha eljöhetne egy ebédünkre valaha. -Kapott egy e-mailt 'Les Jozsa'-tól, amiről tudta, hogy hamis és nyitás nélkül dobta ki a gépből. Laci fia, aki számító gépekkel foglalkozik nem hallott még ilyenről. (Draskóy közölte, hogy az ő e-mail cimét is ellopták három évvel ezelőtt). -Draskóy Gyuriról volt egy ujságcikk, hogy 88 éves korában még mindig evez és vesz részt versenyeken. Június végén lesz a 200. részvétele ezekben.

-D. Gyuri mondta, hogy nagyon megtisztelik evezőtársai. Az evezés mellett még mint 'reiki mester' is működik. Megtapsoltuk.

-Rétfalvi beszámolt Bakó Józsiról. A kórházból egy elfekvő 'öregházba' helyezték át, ahol nagyon jó ellátást kap, bár nem mondanak semmit az állapotáról neki, mert nem rokon.

-Kulacs kérte a társaságot, hogy gondoskodjunk egymásról.,ha valakinek segítség kell, segítsünk.

-Kocsis Tibor felkérte a társaságot, hogy ha hazaérünk, jegyezzük fel a naptárunkban, hogy minden hónap második kedjén összejövünk, akkor van a soproni ebéd. Sokan elfelejtik.

-Szamosi Gabi ma meg fogja látogatni Bakó Józsit, mákos beiglit visz neki. Már beszélgettek telefonon.

-Szász Julika lánya, ugyancsak Julika, biztosította, hogy szeptember 9.-én lesz megint Szász-piknik.

-Nanaimoban augusztus 14-én lesz a'csúcs' találkozó. 1:20-kor befejeztük a társalgást. *(GB és a Szerk)*

Sopron Alumni Ebéd, 2018 július 10

Megint kevesen voltunk. Huszan jelentkeztek, de csak 18 dugta be az orrát, jó néhányan későn, egy még akkor jött amikor mi már a süteményeket csámcsogtuk.

Tibor nem volt jelen, az operációja jól sikerült, de orvosi utóvizsgára ment. Tuskó Csabát kérte meg a pénz begyűjtéésre.

-Kulacs félegy felé kezdte a mondókákat. Meghívtak egy hölgyet a UBC erdészeti szakról, de nem jött el. -Körbeadtunk aláírásra egy üdvözlő lapot, Kocsisnak gyors gyógyulást kivánni.

-Szamosi Gabi kapcsolatban van a Duncan-i erdészeti múzeummal. Kérte, hogy vigyünk a Nanaimoi ebédre adományokat, hogy továbbítani tudja. -Jandó Tibi szerint mindent elfogadnak a Soproniaktól, mert olyan kevés anyaguk van rólunk. -A tőlünk kapott ösztöndíjakat nagyon szépen köszönik. -Most az őszi tanévnyitón fogják kiosztani a 'korral járó' diplomákat. Fülöpp Zolinak Vasdiploma járna, Adamovich tanárúr pedig a Rubint Diplomát fogja kapni *(miért nem Gránit diplomát? A Szerk).* Az otthoni erdészek szépen tartják a kapcsolatokat a határon túl élő magyarokkal. -A szeptemberi ebédre nem tud eljönni.

-Rétfalvi körbeadott egy részvétnyilvánításunkat kifejező lapot a megjelentek aláírásra, amit Bakó Jóska családjának fog elküldeni Magyarországra. Ő volt az utolsó soproni diák, aki Jóskával még beszélt. Egy BC állami iroda intézkedik a családjával Magyarországon az öröködési dolgokról. Terveznek egy templomi meg-

emlékezést is, majd tudatják, hogy hol és mikor. A hamvakat elfelezik és egy részét lküldik Magyarországra, másik részét Jákóy Bandi fogja a tenger habjaiva szórni, ahogy Jóska végrendeletében kérte. is. Jákóy Bandi beszélt Jóska szomszédaival is, akik már tartottak ott rövid megemlékezést. -Pászner Márta is kórházban van, azon a az emeleten ahol Jóska is volt. Sok a fájdalma. *(-Megszellőztette a gondolatot, hogy a 'Kapocs alapból' pénzt juttasson el Sopronba, elegendőt, hogy a 'Sopron Alumni -Kapocs Érem' következő nyertese meg tudja majd vendégelni legalább egy ital erejéig az őt megválasztó évfolyamtársakat. A Szerk.)*

-Draskóy közölte, hogy a UBC erdész fakultásról felhívták 200. sárkányhajós versenyével kapcsolatban.

Augusztusban nem lesz Vancouverben ebéd, mindannyian megyünk Nanaimoba.1:20-kor lett a vége. *(GB és ASszerk.)*

Csúcstalálkozó Nanaimóban, 2018 augusztus 14

Nanaimo-ban vártak ránk az ottaniak, hogy felkocsikáztassanak mindenkit a Magyar Házhoz. Már évek óta Jandó Tibi szervezi ezt meg. Amikor megérkeztünk, az asztalok már terítve voltak 56 személynek, akik nagyobb része a Szigeten lakik. Jól számoltak, nem maradt üres szék sehol *(sőt LászlóR-nak és feleségének, LeoneR-nak más-más asztalnál kellett helyet találni).*

Egy órakor kezdődött a hivatalos ebéd. László Rétfalvi tudatta velünk, hogy Grátzerék nem tudtak eljönni ma - Kulacsnak még mindig gyógyulnia kell a baleset következményei miatt - és ő szólt helyette a megjelntekhez. Köszöntötte a társaságot és megköszönte a Kurucz-Józsa családnak a sok munkát. „Szomorú, de el kell fogadnunk, hogy egyre kevesebben vagyunk". Felolvasta a hosszú listát, amin az elmúlt évben elhúnytak nevei voltak. Korosodunk - most már csak egy diáktárs van, aki még nem érte el a nyolcvanadik évét (Ötvös Imrének októberben lesz a születésnapja, aki nem is tudott eljönni családon belüli betegség miatt). Asztalonként hívta a vendégeket önkiszolgálásra. Minden nagyon finom volt megint, különösen a tökfőzelék, az fogyott el leghamarabb. Kurucz Marika sütött egy nagyon szép és nagy (48 tojásos) gesztenye tortát, aminek fő kelléke a valamikor Magyarországról hozott magról nőtt és Kurucz Jancsiék által dédelgetett fárol származott.

Három óra felé összeállt a társaság kint az épület előtt a szokásos csoportkép fényképezésére. Utána jött a csevegés. Jó volt elbeszélgetni, azokkal a Szigeten lakókkal, akik csak ritkán tudnak eljönni vancouveri ebédeinkre. Józsa Jóska volt a legmesszebbről érkezett vendég (inkább, mint az egyik házigazda) és Vető Laci a legrittkábban látott Sopron Alumnus. Pintér Laci jelentkezett elvinni több, főleg meghívott vendéget a MacMillan erdőbe, megnézni a 'mutatóba meghagyott' nagy fákat.

Sajnos csak néhány balek maradt vissza a másnapi szokásos évi találkozóra. A vancouveriek többsége négy óra fele leutazott a kikötőbe. Az út hazafele is füstös volt, így csak ülni tudtunk és csevegni megint. *(GB és A Szerk).*

Draskóy Gyuri összeállítása a csúcstalálkozóról a Youtube https://www.youtube.com/watch?v=uNgQvtR2aS0&t=7s látható.

Torontói Sopron Piknik, 2018 Augusztus 18

„Ismételten köszönjük nemes fáradozásodat az '56-os soproniak és velük érző rokonok és barátok évi találkozójáért pazar környezetedben. A közvetlen hangulat, mint a multban is, mindenkiben jó és felemelő érzést keltett. A közös sorsunk és egy araszon belüli korunk nagyon sok közös témával rendelkezik és egy ilyen találkozó mindíg érdekes, jókedvű és oxigéndús. Emellett elkerűlhetetlen alkalom az emlékezés is azokra, akik már leléptek a sorunkból a jó Isten akaratából.
Jó volt látni Imrét derűs hangulatban és elismeréssel tartozunk Tóny fiadnak is a tartalmas hozzájárulásáért a piknik sikeréért. Baráti szeretettel ölelünk, Magdi és Győző *(Zsilinszky)"*

(A csoprtképen láthatók legtöbbjét) nem ismeritek és vannak nem igazi soproniak is. Elöl hasal Pamacs, a puli. Ballról kezdve az állók fejei: Bukovetz Magdi, Házi Jenő, Marosfalvy László atya, Lieszkowszky Iván, Gazsó Gábor, Lieszkowszky Ági, Gazsó Ági, Joó Erzsi, Házi Jenő rokon, Vincze Lillian, Keddy Piri, Fehér Ági, Kosáry Laci, Kenedi Tuki, Fellegi Laci, Benkő Csöpi, Fellegi Ili, Matolcsy Jane, Payer Dária, Pál Sylvia, Zsilinszky Magdi, Babits Kati, Jagodits Feri, Melláry Bandi, Zsilinszky Győző. Rupf Laciék meg Fazokas Feri csak ebéd után jöttek, a fényképezők sincsenek a képen, de összesen 35-en voltunk. *(Tuki)*

Sopron Alumni -'Szász Piknik', 2018 szeptember 9

ász Julika és Pista két lánya, Júlia-Mária és Éva-Rita szüleik emlékére 'még egyszer' meghívták a Soproni Család tagjait megtartani éves piknikünket. A hosszú, száraz nyár után szokatlan volt a hirtelen beborult, majd szemerkélésből esőbe forduló hűvös délutánon hozzászokni a változáshoz. Gyakran változtatva, hol a nagy felállított sátor kanapéja alatt, hol a rezidencia barátságosabb berkeiben gyűlt össze a lassan érkező, de végeredményben számos megjelenők többsége. A Szász-klán kitett magáért, Julika és Pista büszke lehetne (miért a feltételesmód, ha van menyország?) két lányuk vezetésével levezetett eseményért. Mint, ahogy rászoktattak bennünket az évek során, érkezésünkkor ott várt mindenkit a forró bab és gulyás leves. Ifjabb Julika talán még édesanyja bablevesén is túltett a füstölt csülökkel gazdagított készítményével. Nem volt hiány töpörtős és túrós pogácsából sem, amik újabb és újabb változatban jelentek meg a társaság érkezésével. Süteményféleségek, pedig nagy választékban kerültek a közös asztalokra.
Csoportos fényképünket a sátor alól kilépve, de a sűrűlevelű Red Cedar lombjai alatt, az esőtől védve sikeresen készítettük el. Sok volt a fényképész, még több az egymástól kézbe-kézbe adott masina, köztük Draskóy Gyuri ipad-ja is, aminek képeiből egy újabb Youtube összeállítást készít majd..
Az összegyűlt társaság jelenlétét kihasználva, közös köszönetünket fejeztük ki vendéglátóinknak. Sopron Alumni elnökünk hiányában Rétfalvi László szólt mindenki nevében: „Köszönjük Júlia-Máriának, Éva-Ritának és családtagjaiknak, hogy szüleik, Szász Pista és Julika emlékére 'még egyszer' megrendezték Sopron Alumni néven ismert közösségünk, tágabban a 'Soproni Család' számára a Szász-Sopron Pikniket. Maga az hogy e két név, Sopron és Szász fülünkben egybecseng jelzi, hogy az esemény csoportunk 'hagyományává' vált az elmúlt 34 év alatt.
Pista és Julika 1983-ban vásárolták meg ezt a két hektáros területet, és a korai kanadai élet nehézségeinek leküzdése után 'visszatérhettek' egy olyan életvitelhez, amely sokban hasonlított a Magyarországon, Mezőhegyes és Hódmezővásárhely közelében, felnövő korukban megszokott, a termőföldel való bánásmód sokféleségéhez. Ugyanekkor a terület nagy részének erdőssége alkalmat adott, hogy amit mindketten tanultak az egyetemen, de azidáig nem használtak, azaz egy kis erdőgazdálkodásra.
A következő években köreinkben a Szász-piknik ugyanolyan hagyománnyá nőtte ki magát, mint a ritkán tartott 'szakestélyek', a rendszeres évfolyam-talákozók és a Soproni Bálok. Sok barát és ismerős fordult meg ezen a helyen és kapott a szerető vendéglátás mellett alkalmat családias keretek közt elbeszélgetni, olyanokkal, akiket régen vagy ritkán láttak, elhozni családtagjainkat, gyerekeinket megismerkedni mások csemetéivel, belekóstolni mások főztjébe, süteményművészetébe, és néha házikészítésű borokba és pálinkába. Ahogy az évek haladtak, Pista és Julika nem csak helyet adott az együttléthez, hanem étellel-itallal látták el a látogatókat. Soknak Julika bab és gulyáslevese vagy Pista pálinkája volt a hívogató.
Sajnos, minden jónak egyszer vége van. Pista öt évvel ezelőtti távozása után Julika megduplázott erővel, lányai és azok családtagjainak lelkes támogatásával vitte tovább a hagyományt. Most viszont Julika távozásával, azt talán csak emlékezetünkben vihetjük tovább.
Emléknek szánjuk ezt a kis lúcfenyő (*Picea glauca* - White spruce) csemetét, amit szeretnénk, ha azt itt, valahol Pista és Julika erdejében ültetnétek el, követni növekedését, mint ahogy emlékeitek fognak vele együtt gyarapodni családjaitok körében".
Az ifjú Julika köszönte meg a szüleikről való megemlékezést és a facsemetét, majd fogadta húgával együtt a Görgényi Béla és KocsisTibor által átadott, különleges figyelemmel kiválasztott orchideákat. Julika kihangsúlyozta, hogy milyen sokat jelentettek szüleinek a Soproni Piknikek, amelyre szinte egész éven át készültek és tervezték annak megrendezését. Az évek múlásával a soproni csoporhoz való tartozás egyre többet jelentett számukra is. Talán csak akkori meghatottságában – és ezért nem fogjuk

tőle számonkérni, ha elmarad – Julika megígérte, hogy megpróbálják továbbvinni a 'Szász-piknik' hagyományt!
Az eső sajnos nem engedett és el kellett mulasztanunk a hagyomány egy fontos részét, a pikniket 'magyarossá' tevő szalonnasütést.
A Szász családnak járó tisztelet és köszönet mellett, meg kell említeni és mindannyiunk nevében megköszönni Béla és Pat Görgényi odaadását a szervezésben és segédkezésben, különösképpen a Pat által készített és mindenki által aláírt a család számára készített üdvözlőlapokat és nem utolsósorban Tibor Kocsis elnyűhetelen szorgalmát a szervezésben és (a zenei) hangulat szolgáltatásban. *(A Szerk.)*

Sopron Alumni Ebéd, 2018, szeptember 11

Visszatértünk a szállodai ebédlőbe. A kiszolgálóknak nagyon tetszett, hogy újra ott vagyunk. A huszonégy megjelenteknek a fele feleségek vagy leányok voltak. Pontosan kezdődött az ebéd, sietnünk kellett, hogy a Bakó megemlékezésre is odaérjünk.
Fél egykor Kulacs kezdte a beszélgetést. Örült, hogy el tudott jönni, mert az orvosok zavarják erre-arra. Úgy tudja, hogy a Szász piknik jól sikerült. Már kapott egy levelet a Szász lányoktól. Rétfalvi és a Görgényiék nagyon sokat tettek, hogy minden jól legyen.
Az ösztöndíjak a UBC-n jól müködnek, nagy összegek vannak a bankokban. A Roller ösztöndíjról Baraksó tudja, hogy megy de ma nincs itt.
A gyémánt diplomákat most adják át Sopronban. Jandó Tibi ott van, majd beszámol erről ha hazaér. A mi érmeinket is most adják at a soproni diákoknak.
Kulacs megköszönte az üdvözlő lapot amit Nanaimoból küldtünk neki. Sajnálja, hogy nem lehett ott.
Kurucz Marika kért szót, angolul beszélt, hogy a vendégek is megérthessék. A Nanaimo-i ebéd a Józsa és a Kurucz család munkája. A gesztenye tortát a kertben lévő fa gyümölcseivel sütötte, amit ők ültettek évekkel ezelőtt. Neki nem munka ez, csak élvezet. Kérte, hogy ne hívjunk ilyen összejövetelekre idegeneket, akik nem tartoznak a soproni családhoz.
Kulacs fojtatta, hogy Tabaki szindarabját az egyetem multjáról előadták Sopronban. Sarkady telefonált, majd Jandó Tibi hoz néhány példányt és a Magyar Háznak is adnak egyet. Jövőre a harmadévesek kapnak diplomát otthon és Adamovich tanárúr kap egy Gránit Diplomát.
Jablánczy Edit kért szót. Ő még 1956-ban találkozott Pászner Mártival, azóta tartották a kapcsolatokat. Sajnos, Márti meghalt, a hét végén lesz a megemlékezés róla. Roller dékán úr fia, Péter is meghalt. Felolvasott egy kis verset az emlékükre. Kulacs hozzátette, hogy a Rollerék azért költöztek Torontóba, hogy közel legyenek a négy fiúkhoz. Megköszönte Editnek a beszédét.
Héder Pista kért szót, Pál Laci életéről és hirtelen haláláról beszélt. Ők még együtt mentek Magyarországra a nyáron. Az ő temetési megemlékezése október huszonegyedikén lesz Bellinghamban. Kulacs hozzátette, hogy Pál Laci dolgozott TV műsorokon, filmeken, nagy sikerei voltak Amerikában. Bakó Jóska gyászmiséje ma van, Rétfalvi és Jákóy szervezték meg. Nekünk fél kettőkor indulni kell, hogy odaérjünk a Magyar Református Templomba. Reméljük, hogy mi még sokszor össze tudunk jönni találkozókra. Jákóy Bandi mondta, hogy őt meghívták egy teázó összejövetelre a lakóházban ahol Bakó lakott. Rétfalvi mondta, hogy Bakó önéletrajza megjelent a Kapocsban. Folytatta, hogy októberben lesz a következő Kapocs kiadása. Megköszönte Kurucz Mrikának és családjának a Nanaimoi összejövetelt.
Bakó megemlékezésénél csinálunk majd egy csoprtképet és elküldik a rokonainak Pestre. Ő szervezi meg, hogy ki kivel utazik a templomhoz.
Kulacs mondta, hogy ha valaki készül meghalni, előbb írja meg az önéltrajzát és küldje el Rétfalvinak a Kapocs számára. Ő fog írni az otthoni kiadásokról, amik a mi kivándorlásunkról szólnak és nagyon sok hiba van bennük.
Evvel vége lett az ebédnek és kellett sietnünk a templomhoz.

Bakó Józsi megemlékezése, 2018, szeptember 11

A Magyar Református Templom egy nagyon szép lakótelep közepén van, messze a belvárostól. Az épület szépen illik oda és a rendbentartása, kívül és belül is meglepetően szép.
Körülbelül huszan voltunk ott a soproni gárdából és négy hölgy a lakóházból, ahol Bakó élt a hatvanas évek óta. A tisztelendő úr magyar származású volt, magyarul vezette a megemlékezést. A szokásos istentisztelet mellett falra vetített képeket is láttunk Józsi családjáról és önmagáról.
A hamvakat Jákóy Bandi hozta el és vitte haza. Majd ő fogja nyugalomba hinteni a tenger vizére.
Rétfalvi mondta el a megemlékező beszédet és az imádságok befejeztével a csoportunk körbe állt a fekete kendővel letakart hamvak mellett, ami előtt Józsi arcképe is ott állt, hogy fénykép is készülhessen mindannyiunkról.
Nyugodjon békében *(Görgényi Béla)*

HÍREK/KÖZLEMÉNYEK

ifj. Sarkady Sándor: **Tamási Miklós: Pillanat** (könyvajánló)

Száz éve, hogy a Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskola ifjúsága menekülni kényszerült az ősi székhelyről. El kellett hagyniuk Selmecbányát, mert az akkori Károlyi-kormány megtiltotta a frontotjárt tartalékos tiszteknek a fegyveres ellenállást, bár azok a várost és az Alma Matert életük árán is meg akarták védeni. A hallgatók ezt követően spontán, minden hivatalos rendeletet megelőzve hozzáláttak az értékmentéshez. Negyven vasúti kocsit töltöttek meg minden mozdítható értékkel és szállították el fegyveres kísérettel Budapestre. Menekítették a főiskola világhírű 40 000 kötetes könyvtárát, a drága műszereket, a berendezéseket, a csodálatos gyűjteményeket és az iratokat. Majdnem minden szállítmányt sikerült célhoz juttatni. Mindezt az Ifjúsági Kör intézte és koordinálta. A későbbi befogadó Sopronban, három évvel később megtartott népszavazáson (1921. december 14-16.) és az azt megelőző nyugat-magyarországi felkelésben, az ágfalvi csatákban a selmeci-soproni főiskolások és a 'rongyosok' segítettek megmenteni a várost és környékét az elcsatolástól.
Tamási Miklós 1965-ben írt (a Kapocs 1985. októberi számában megjelentetett) színdarabja most újra közlésre került. A mű a Selmecről való menekülésnek, fájdalmas elválásnak állít maradandó és örök emléket. Sokkal nagyobb a tartalma a színdarabnak, mint azt első olvasásra hinnénk. Tamási ebbe a drámába, ami 1918-késő

őszén kora decemberben játszódik Selmecbányán, a saját és valamennyi társa egy egész nemzedék sorsát is belecsempészte. 1956. menekülésre kényszerített egyetemi ifjúságáról van szó: hátrahagyott Alma Mater, drága szülők és barátok, örök szerelmek…
A kötet összeállításánál az a cél lebegett szemem előtt, hogy az erdőmérnöki kar, de más karok ifjú hallgatói is ismerjék meg a múltat, mert múlt nélkül gyökértelen a jelen. A most megjelent könyvet jegyzetnek szánom a mai hallgatóknak, de mindazoknak, akiket ma is megérint a selmeci szellem 'az egy mindenkiért, mindenki egyért' örök elve. Firmák és balekok örök barátsága. Tantárgyam keretében már évek óta oktatom Tamási (a vancouveri Tárogató alapítója és egykori főszerkesztője, a kanadai magyar irodalom egyik oszlopa, irodalmi műveiben a selmeci szellem leghívebb őrzője) munkásságát.
A kiadvány legfőbb támogatója Prof. hc. Dr. Grátzer Miklós a. Kulacs és kedves felesége Anni asszony volt. *(Sopron, 2018 szept.)*

A Kanadai Sopron Alumni Emlékérem harmadik kitüntetteje

Aczkov Szlávko 1993. november 10-én született Budapesten, szerb nemzetiségű családba. Általános iskolai tanulmányait lakóhelyéhez közel, Budakalászon végezte. Gimnáziumba viszont Budapestre jelentkezett. Szívéhez a matematika, illetve a biológia álltak közel, ezen kívül az idegen nyelvek terén is képezte magát. Beszél magyarul, szerbül, németül és angolul is.
A természet és a mérnöki lét felé érzett szimpátia késztette arra, hogy jelentkezzen Sopronba, erdőmérnök hallgatónak. Sopronban rögtön beleszeretett a Firmák által bemutatott Selmeci Hagyományokba. Az évek folyamán tagja, majd elnöke lett a Soproni Cantusok Körének, mely társaságnak fő célja a nóták és azok történetének tanítása. Ezen kívül gyakori vendége illetve szervezője volt számos diákrendezvénynek. Jó kedélyű mosolygós diák, aki szívesen segített diáktársainak, problémák esetén. Amikor megkapta a Kanadai Sopron Alumni Emlékérmet mélyen meghatódott. Igyekszik hozzáállásán nem változtatni és ugyanaz a kedélyes segítőkész ember maradni. Az Emlékérem a szobájának legszebb sarkába, a szakestélyes díszkorsói fölé fog kerül..

Edit: Jablánczy-Ellis: **Sándor (Alex) Péter Jablánczy**

Alex was borne July 20, 1944 in Királymező, then a small town in Upper Hungary, now part of the Ukraine. He died in Sault Ste.Marie, Ontario on November 2, 2017 after a sudden unexpected health condition.
He had retired in 2016 after 40 years as a medical doctor, havind graduated in Dalhousie University, Halifax, NS in 1976. His initial carrier was as a high school English teacher, as he received a Master degree from the University of New Brunswick, Fredericton, NB in English literature. Realizing, that teaching was too limiting for his personality he turned to medicine. Internship saw him back in Budapest, Hungary, for one year. While there he met Ilona Szántó, and just before moving to Regina for his secondyear internship, they got married. From Regina he moved to Toronto, working in a clinic, then for a couple of years to Thessalon, a small town in Northern Ontario. Alex and Ilona then lived in Sault Ste. Marie, ON for the next 35 years. There they bought a medical practice and having no children of their own, the patients became their 'family'. He was a doctor of the old school, who believed in treating the whole person, both physical and spiritual.

'Non omnis moriar'

Your soul lives on dear Brother,
as do memories of our childhood in Hungary,
or the journey when our family escaped on November 4th, 1956
as the Soviet tanks approached Sopron.
Your spirited discussions in Greek or Latin with Apu,
Then the paintings of the views from Spanish Banks,
or the kopjafa you whittled for me are all my treasures now.
You are still with us in Spirit.
I am missing your E-mails with all your wisdom and advise,
who will give me answers to all my questions now?
Your earthly struggles and pains are over. Peace awaits you,
and the Great Physician's healing touch.

Remember happy, carefree childhood days playing in the sand box in Karád? Get out your paint brushes and practice your art, ready for another portrait of me? Next time I promise not to move! Your poetry readings with Anyu are unforgettable, and the last one you wrote for a friend. Do remember to be patient with God and not to correct His Hungarian!
We were richer by having you as a brother, uncle and great uncle. Also, we know that life on earth is short, but we have the whole Eternity to be together again. You have only gone a head! Till we meet again my little brother, we have our memories! God be with you on your journey, that we all have to do alone! Isten veled Sanyi!
Love you and miss you: Your sister Edit and all your family and friends .

STTL: "sit tibi terra levis ", May the earth be light to you.
Sanyi wrote the attached poem 13 days before his death:

Józsa László emlékére

Faragj székely legény
Faragj a felhőkből
Esőből szivárványból
Szivós fenyőből és tölgyből
Faragj merev kopjafát és
Diszes székelykaput
Amin csak szentek és áldottak
Léphetnek át
(A létből a létbe.)
Non omnis moriar.
Nem mindened halt meg.
Maradt utánad egy két fadarab.
Ami jelzi. hogy volt egyszer a székely legény
aki még most is farag.
envoi
Minket hazánk nem hagyott el
és mi sem hagytuk hűtlen a hazát
mert hazánk az erdő a rengeteg
a fa és a gomba meg a páfrány
ami itt és ott is a mienk
és befed és eltemet.
Faragj tovább hát jó diák.

Gizella Pászner Márta, 1941 - 2018

On Tuesday, July 24, Márta Gizella Pászner (nee Pap) age 77, of Langley, BC, passed away peacefully, surrounded by family and friends after a sudden and unexpected recurrence of cancer.
Márta was born on March 11, 1941 in Sopron, Hungary to Ferenc and Gizella Pap (nee Herzog). The family escaped from Hungary during the Hungarian Revolution of 1956 and eventually settled in Vancouver, BC, where she married László Pászner. She is succeeded by her two children, Nicholas and Beatrix (Trixi), who will forever remember her as a tireless caregiver and advocate for those who needed her most. She gave of herself completely and unconditionally, volunteering at school, in church and helping others in need. She never sought recognition or reward, but gave willingly and freely to who and what she loved. She loved Jesus. She loved her garden, it was her pride and her respite. She was an avid walker, mushroom collector and animal lover.
Márta endured some very difficult times but was always able to find little joys to carry her through and feel grateful. Thank you, Márta, for finally letting some of us care for you, as you cared for so many throughout your life.
Thanks to the nurses & staff at VGH/ Palliative Care for their kindness and to all that visited and made her last days so warm, and peaceful. We are especially grateful for the friends and family who came to visit, share beloved stories and memories, pray and also share joy and laughter during these last weeks. We know it eased her passing.
In addition to her children Nicholas and Beatrix Taylor (Ron) she is survived by her two grandchildren, Aiden & Madison, whom she adored and her two brothers, Frank (Anne) and Géza/ Andy (Brenda) as well as her many nieces and nephews, many treasured extended family members and friends.
A celebration to honor the memory of Márta, has been scheduled for Saturday, September 15 at 2pm and will be held at her home church, Southgate Church in Langley, BC. *(ex Obituary)*

Roller Péter, 1940-2018

Peter Paul Roller of Rockville, Maryland pas-
vived by his wife, Akiko; children Theresa
grandchildren, Michael, Stephen, Madison,
three brothers Kalman, Stephan and Nicholas
Peter was born on November 16, 1940 in Deb-
family left the country during the Hungarian
ver, BC, Canada in early 1957 where he finis-
Science and Masters of Science degrees at the
the United States to obtain a Ph.D. in organic
In June of 1967 he wed Akiko Hirano, to
retired in 2007 from a long career at the Natio-
of Health (NIH). He worked first as a researc-
later in cancer treatment and drug develop-
pursued a number of interests, enjoying
re, music, poetry, and the cuisine of many cul-
A Mass of Christian Burial will be celebrated
August 10 with a family-only burial to follow.
sed away peacefully on August 2, 2018. He is sur-
(Chris) Lindsey, Paul (Amanda), and Michael; and
Ryan, Jackson, and Noah. He is also survived by
and their families.
recen, Hungary. In October of 1956, he and his
Revolution. Soon after they immigrated to Vancou-
hed high school. Peter obtained both a Bachelor of
University of British Columbia. He then moved to
chemistry from Stanford University.
whom he was married for fifty-one years. Peter
nal Cancer Institute (NCI) at the National Institutes
her in the field of cancer cause and prevention and
ment. Along with his passion for chemistry, Peter
sports—fencing and soccer—as well as art, literatu-
tures.
at St. Jude Catholic Church in Rockville on Friday,
(ex Obituary

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, 4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca).

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály 1938-2015
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József 1935-2018
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor 1935-2010
Balatinecz János 1937-2017
Balpataki György1938-2009
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyay József 1922-1974
Bátay János?
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula?
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán 1936-2010
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek 1920-2009
Csapó Imre 1934-2014
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István 1928-2015
Csizmadia Ferenc 1927-2015
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő 1933-2011
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás 1935-2018
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor 1937-2017
Frey Otto 1933-2017
Fülöpp Zoltán 1929-2017
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György 1936-2017
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989
Háhn Fülöp
Hajdú Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla 1933-2016
Hokhold Ferenc 1923-2015
Homoky István 1929-2013
Horváth Cz.Emil
Horváth István 1934-2010
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor 1933-2013
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza 1931-2014
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László 1938-2016
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-1992
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagosits) Edit
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula 1921-1977
Kondor Györgi 1934-2012
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kováts István 192?-2010
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal 1936-2017
Krajczár Ernő 1932-2017
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrics (Somogyi-Tóth) Eszter 1936-2012
Magasi László
Major Richárd 1929-2017
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos 1931-2011
Németh László 1936-2018
Németh Zoltán †?
Noviczky Zoltán 1936 -1992
Nyers Ferenc
Ocskó István 1933 - 2010
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván 1937- 2009
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László 1937-2018
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János 1932-2018
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László 1934-2016
Pataki István 1937-2009
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László 1927-2010
Ping Ferenc 1922-2014
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla 1933-2018
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József 1930-2014
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter 1927-2015
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László 1933-2012
Szármes Kornél 1927-2014
Szász István 1933-2013
Szász (Kubinyi) Júlia 1932-2018
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc 1923-2014
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János 1936-2016
Tóth József 1936– 2015
Tóth Tibor
Tresó Bertalan 1930-2008
Tresó Ferenc 1932-2012
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-1995
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária 1934-2014
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor 1933-2013
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön 1937-2012
Weidinger Imre 1934-2013
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!

Vargha Domokos